

Risto Suikkanen
Hanna Syrjälä

Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta **2010**

Risto Suikkanen

Hanna Syrjälä

Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2010

Tampereen yliopisto
Tiedotusopin laitos

Julkaisuja / Publications
Sarja / Series B 55 / 2010

SARJA SERIES

Tutkimuksia	A	Studies
Raportteja	B	Reports
Keskusteluja ja katsauksia	C	Discussion and reviews
Opetusmonisteita	D	Textbook materials
Bibliografioita ja luetteloita	E	Bibliographies and catalogues

Myynti:

Tiedekirjakauppa TAJU
PL 617
33014 Tampereen yliopisto
puh (03) 3551 6055
fax (03) 3551 7685
taju@uta.fi
<http://granum.uta.fi>
<http://www.uta.fi/taju>

Taitto ja ulkoasun suunnittelu:
Teemu Helenius

Kopio Niini Oy
Tampere 2010

ISBN 978-951-44-8187-1

Tiivistelmä

Risto Suikkanen ja Hanna Syrjälä: Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2010. Journalismin tutkimusyksikkö. Tampereen yliopiston tiedotusopin laitos, julkaisu B 55/2010.

Uutismedian vuosiseuranta 2010 on systemaattiseen sisällön erittelyyn perustuva kuvaus suomalaisten sanomalehtien etusivujen sekä TV:n ja radion pääuutisten sisällöistä. Samankaltainen seuranta on toteutettu vuosina 2006 ja 2008. Tutkimuksen kohteena oli 18 uutisvälinettä, joista kaikista analysoitiin 14 päivän aineisto lokakuun 2009 ja maaliskuun 2010 väliltä. Sanomalehtien osuus aineistosta oli 33 prosenttia, radio- ja TV-uutisten 22 prosenttia ja edellä mainittujen viestimien internetsivustojen 45 prosenttia. Kaikkiaan aineistoon kuului 2997 juttua tai jutturyvästä.

Tulosten perusteella etusivuilla ja pääuutislähetyksissä käsiteltiin eniten vapaa-aikaan (urheilua, viihdettä ja kulttuuria, ihmissuhteita ja harrasteita) sekä turvallisuuteen (onnettomuudet, rikokset) liittyviä aiheita. Muita suuria aihepiirejä olivat politiikka ja talous, joiden osuus oli kuitenkin supistunut. Vuosia 2006, 2008 ja 2010 vertailtaessa silmiinpistäväntä on politiikan ja siinä erityisesti ulkomaiden politiikan käsittelyn väheneminen. Samalla turvallisuus- ja terveysaiheisten uutisten osuudet nousivat sekä 2008 että 2010.

Juttujen päätahoina ja keskeisinä puhujina olivat eniten esillä valtioon, vietteisiin (urheiluun, viihteeseen, kulttuuriin) ja talouteen liittyvät toimijat. Suhteessa muihin valtiolliset toimijat pääsivät todennäköisimmin juttujen puhujiksi. Ulkovaltojen osuus toimijoina väheni, kun taas sekalaisten luokittelemattomien toimijoiden osuus kasvoi vuoteen 2008 verrattuna.

Jo aikaisemmissa vastaavissa tutkimuksissa vuosina 2006 ja 2008 havaittu uutisten miesvoittoisuus oli lähes entisellään: miesten määrä juttujen päätahoina, keskeisinä puhujina ja kuvien henkilöinä oli edelleen lähes kolminkertainen naisiin verrattuna.

Väkivaltaa koskevan tai sitä esittävän aineiston osuus oli kymmenkunta prosenttia, ja olennaisesti väkivaltaa kuvaavan aineiston osuus oli laskenut. Eniten väkivaltaa esittävää aineistoa oli iltapäivälehtien ja MTV3:n internetsivuilla. Erotiikkaa koskevan tai eroottiseksi mielletyn materiaalin osuus jatkoi laskuaan.

Verrattaessa internetsivujen uutisia perinteisiin välineisiin merkittävin havainto on uutisten aiheiden ja toimijoiden samankaltaisuus; verkkosivujen sisältöjen profiloituminen näyttää kuitenkin alkaneen. Merkittävin ero perinteisiin välineisiin oli turvallisuuden, ennen muuta onnettomuus- ja rikosjuttujen painottuminen verkossa. Iltapäivälehdissä eriytyminen näkyi myös siten, että vapaa-aikaan ja terveyteen liittyvät jutut painoutuivat paperilehtiin.

Abstract

Risto Suikkanen & Hanna Syrjälä: Annual Monitoring of News Media 2010. Journalism Research and Development Centre, Department of Journalism and Mass Communication, University of Tampere, publications B 55/ 2010.

Based on systematic content analysis, Annual Monitoring of News Media 2010 offers a view on news content in Finnish newspaper front pages and main radio and television news. Similar monitoring projects have been carried out also in 2006 and 2008. The study encompassed 18 different news media, out of which 14 days of news content (between October 2009 and March 2010) was analyzed. Newspapers comprised 33 percent of the data, radio and television news 22 percent, and websites of the abovementioned media 45 percent. In all, the data included 2997 stories or story clusters.

Based on the results, the front pages and main news broadcasts dealt most with leisure time (sports, entertainment and culture, outdoor activities and relationships) and safety-related (accidents, crimes) topics. Other major topics were politics and economics; however, their share had decreased. In comparing the years 2006, 2008, and 2010, the decrease in content related to politics and, especially foreign policy, is striking. At the same time, the share of safety- and health-related news increased both in 2008 and 2010.

The central sectors and speakers in the stories included actors from the state, leisure-related fields (etc. sports, culture), and economics. In relation to others, state actors were more likely to have the role of the speaker in the stories. The proportion of foreign states as actors in the stories decreased, while that of miscellaneous actors rose compared to the year 2008.

Male dominance in news stories, a factor that had already been noticed in 2006 and 2008, had remained almost unchanged: The proportion of men as main actors, central speakers, or figures in pictures, was still almost three-fold compared to women.

The amount of material on violence, or material depicting violence, accounted for ten percent; the share of material essentially depicting violence had fallen. Material depicting violence was most on view on the front pages of tabloids and the MTV3 website. The proportion of erotic material, or material perceived as erotic, continued to decline.

When comparing website news with traditional news media, the most essential finding is the similarity of topics and actors. However, the divergence of web content from traditional news contents seems to have started. The most significant divergence in web content, when compared to traditional news media, was above all the emphasis on accident and criminal cases. In tabloids, the divergence was also evident in that leisure- and health-related stories were concentrated in the paper versions.

Sisällys

Saatteeksi	7
1. Tutkimuksen esittely	9
2. Aiheet ja aihepiirit	12
Aihepiiri vapaa-aika	13
Aihepiiri politiikka	15
Aihepiiri talous	17
Aihepiiri turvallisuus	18
Aihepiiri ympäristö	20
Aihepiiri: Informaatio	21
Aihepiiri: Terveys	22
Aiheluokka vähemmistöt	24
Pääuutiset	26
Aiheet Yleisradion välineissä	28
Yle ja muut välineet vertailussa	31
Väkivalta	33
Erotiikka	36
Vetoamisesta	38
Alueet	39
Yhteenvetoa aiheista ja aihepiireistä	41
3. Toimijaryhmien esilläolo	43
Päätahot: ulkovaltojen osuus pieneni, luokittelemattomien kasvoi	44
Keskeiset puhujat: ulkovaltojen osuus pieneni, luokittelemattomien toimijoiden osuus kasvoi	47
Yhteenvetoa: uutistapahtumat vaikuttavat, vaikuttavatko resurssit	51
4. Sukupuolet	53
Pääosassa miehet	53
Naisille perhe, parisuhde ja hyvinvointi, miehille muu	55
Sukupuolten suhteet toimijaluokissa	59
Kuvat	62
Naisista kaunein, miehistä rohkein?	66
Yhteenvetoa	69

5. Verkko	70
Verkkosivujen muutoksia vuodesta 2008 vuoteen 2010	70
Verkko ja muu media	72
Kuvat paperi- ja verkkolehdistä	75
Välineryhmäkohtaiset muutokset aihepiireissä, ajallinen vertailu	76
Väkivalta ja erotiikka verkossa ja muussa mediassa	77
Videot	78
Yhteenvedoa verkkolehdistä	79
6. Vuodet 2006, 2008 ja 2010 vertailussa	81
Aihepiirit	81
Väkivalta	85
Erotiikka	85
Toimijaryhmät vuoden 2006, 2008 ja 2010 vertailuaineistoissa	86
Vietteiden toimijoiden osuudet 2006–2010	87
Sukupuolten määrälliset suhteet vuodesta 2006 vuoteen 2010	89
Yhteenvedoa vuosien 2006, 2008 ja 2010 vertailusta	91
7. Yhteenvedoa ja askeleita tulevaisuuteen	93
Tulokset suhteessa media-alan ja journalismin tulevaisuuden näkymiin	96
Lähteet	99
Liitteet	

Saatteeksi

Tämä raportti on jatkoa toukokuussa 2007 ja marraskuussa 2008 ilmestyneille uutismedian vuosiseurannan edellisille raporteille. Hankkeen tarkoituksena on luoda uutismedian sisällön säännöllinen seurantajärjestelmä, joka tuottaa systemaattista tietopohjaa uutistyön arvoista, tavoitteista ja toimintatavoista käytävälle keskustelulle.

Hankkeessa seurataan uutisaiheiden painottumista, uutisissa esiintyvien toimijaryhmien (päätahot, puhujat, kuvien henkilöt) roolia sekä miesten ja naisten osuutta uutisissa. Vuoden 2008 tutkimuksesta lähtien seurannan kohteena ovat olleet myös tutkittavien viestinten verkkosivustot, mikä mahdollistaa ”perinteisen median” ja samojen uutisvälineiden verkkoversioiden uutisten painotusten vertailun.

Tutkimuksen tulokset ovat monilta osin odotetut; esimerkiksi se, että politiikan uutisten osuus on pienentynyt ja vapaa-ajan ja terveyden osuus kasvanut. Yllätyksellistä tai ainakin vähemmän itsestään selvää on väkivaltaa esittävän aineiston sekä erotiikkaan liittyvien juttujen väheneminen. Miesten ylivalta naisiin nähden uutisten toimijoina on tiedetty, mutta uutis seurannan kahden vuoden välein toistuvat laajaan aineistoon perustuvat faktat antavat yleiskäsitystä vankemman pohjan aiheesta käytävälle keskustelulle.

Tämä tuloraportti liitteineen sisältää uuvuttavan määrän numeerista tietoa uutisten sisällöstä. Sen läpilukuun harva ryhtynee. Tavoitteena on tarjota perusaineisto, johon muuta journalismia koskevaa tutkimusta ja siitä käytävää keskustelua voidaan suhteuttaa. Uutismedian vuosiseurannan tuloksista on syntymässä tietopankki, jonka avulla on mahdollista tehdä johtopäätöksiä uutisvälityksen kehityskuluista ja pohtia yhteiskunnan ilmapiiriä yleisemminkin.

Tutkimuksen rahoittajana on ollut Helsingin Sanomain Säätiö ja toteuttajana Tampereen yliopiston Journalismin tutkimusyksikkö.

Tutkijoina ovat olleet Risto Suikkanen ja Hanna Syrjälä. Molemmat tutkijat ovat osallistuneet aineiston koodaamiseen sekä tilastolliseen analyysiin ja tämän

loppuraportin kirjoittamiseen. Syrjälä on vastannut erityisesti luvuista 1 ja 2 ja Suikkanen luvuista 3 ja 4. Molemmat ovat osallistuneet lukujen 5–7 sekä liitteiden työstämiseen. Projektin johtajana on ollut Pentti Raittila, ja hän on osallistunut hankkeen suunnitteluun sekä viime vaiheen muokkaamiseen ja kirjoittamiseen. Esa Reunanen oli vastaavana pilottivaiheen tutkimuksessa, jolloin tutkimuksessa käytetty koodaus pääosin kehiteltiin. Petteri Kari osallistui tämän raportin kuvioiden viimeistelyyn sekä raportin tarkistusluentaan.

Tampereella 24. elokuuta 2010

Pentti Raittila

Risto Suikkanen

Hanna Syrjälä

1. Tutkimuksen esittely

Uutisviestinten vuosiseuranta vuodelta 2010 kokosi aineistoa 18 eri uutislähteestä. Tutkittavana oli neljä aamulehteä, molemmat iltapäivälehdet, kaksi radiokanavaa, kaksi tv-kanavaa sekä kahdeksan internetsivustoa.

TAULUKKO 1. Vuoden 2010 uutisseurannan aineisto viestimittäin

Uutislähde	Juttumäärä	Prosenttiosuus
Helsingin Sanomat	190	6
Ilkka	179	6
Kainuun Sanomat	128	4
Turun Sanomat	173	6
Iltalehti	160	5
Ilta-Sanomat	157	5
Yle: Päivän peili	145	5
Radio Nova	184	6
Yle: puoli yhdeksän tv-uutiset	147	5
MTV3:n Kymmenen uutiset	176	6
HS.fi	168	5
Ilkka.fi	167	5
Kainuunsanomat.fi	168	5
Turunsanomat.fi	168	5
Iltalehti.fi	168	5
Ilta-Sanomat.fi	166	5
Yle.fi	165	6
MTV3.fi	168	6
<i>Yhteensä</i>	<i>2977</i>	<i>100</i>

Aineisto on kerätty siten, että ensin on koottu jutut internetsivustoilta ja sähköisistä välineistä. Lehtiaineisto on kerätty seuraavan päivän lehdistä. Näin on pyritty mahdollisimman suureen vertailtavuuteen, sillä aamulehdet joutuvat tekemään valintansa ainakin osaksi samasta materiaalista, joka on tarjolla internetsivustoille ja sähköisille viestimille edellisenä iltana. Aineistopäiviä oli kaikkiaan 14, kukin viikonpäivä sisältyi aineistoon kahdesti. Tutkimusaineisto ja analyysimenetelmä on kuvattu yksityiskohtaisemmin liitteissä 1 ja 2.

Aineistoa verrattiin pääsääntöisesti vuoden 2008 uutisuurannan aineistoon. Aineistot olivat identtiset lukuun ottamatta vuoden 2008 aineistoon sisällynyttä Metro-ilmaisjakelulehteä, joka poistettiin vertailuasetelmasta. Vertailu ulotettiin myös vuoden 2006 aineistoon. Tällöin vertailu tehtiin vain niiltä osin, kuin aineistot olivat yhtenevät.

Lehdissä aineisto rajattiin etusivun juttuihin (ja juttuvinkkeihin) sekä näihin sisäsivulla liittyneisiin juttuihin. Jos ja kun etusivun juttuun tai juttuvinkkiin liittyi sisäsivujen juttuja, tulkittiin nämä kaikki (etusivun juttu tai juttuvinkki sekä sisäsivun jutut) yhdeksi kokonaisuudeksi, josta käytetään nimitystä juttu. Iltapäivälehtien etusivulla juttumäärät olivat hyvin pieniä (aamulehtien etusivuilla juttumäärä vaihteli runsaasta kymmenestä pariinkymmeneen). Siksi iltapäivälehdistä kerättiin aineistoa myös sisäsivuilta (kaksi keskeistä uutista kotimaasta, ulkomailta, urheilusta ja viihteestä).

Sähköisten välineiden uutislähetyksistä tutkittiin koko lähetyksen sisältö juttu jutulta. Internetsivustoilta kerättiin 12 ensimmäistä uutista.

Aineistoa tutkittiin määrällisesti. Keskeisiä mielenkiinnon kohteita olivat juttujen aiheet, esillä olevat toimijaryhmät sekä miesten ja naisten suhdeluku.

Juttujen aiheita tarkasteltiin luomalla ensin alun toistasataa perus- tai alaiheluokkaa sisältävä luokitus mahdollisista juttuaiheista (kuten esimerkiksi urheilukilpailut, yritysten toimia koskevat jutut tai puolueiden toiminta, ks. myös luku 2). Nämä koottiin noin kolmeksi kymmeneksi pääaiheluokaksi (kuten urheilu, liiketalous tai sisäpolitiikka). Nämä yhdistettiin vielä kahdeksaksi aihepiiriksi (kuten *talous* tai *politiikka*). Juttujen sisältöä tarkasteltiin sitten tarpeen mukaan kullakin näillä kolmella tasolla.

Jutuissa esillä olevia ja niissä toimivia tahoja tarkasteltiin periaatteessa samalla tavoin. Eri toimijoiden taustaryhmät jaoteltiin ensin 19 mahdolliseen taustaryhmään (kuten ay-liike tai uskonnollinen yhteisö). Nämä yhdistettiin kahdeksaksi laajemmaksi toimijaluokaksi (kuten taloudelliset tai valtiolliset toimijat). Kustakin jutusta pyrittiin etsimään siinä eniten esillä oleva taho (niin sanottu pää-taho) sekä jutun keskeinen äänessä oleva taho (niin sanottu keskeinen puhuja). Kummankin taustaryhmä kirjattiin. Usein nämä kaksi olivat yksi ja sama taho. Joissakin jutuissa taas ei ollut kumpaakaan.

Esimerkki jutun koodaamisesta (Kainuun Sanomat 3.10.2009)

Humalainen asiakas lateli tappouhkauksia kunnanvirastossa

Vaaratilanne: Maalit karisivat ja ovenpieli halkesi toimistossa vimmastuneen asiakkaan jäljiltä

PENNTI HEIKKINEN
Puolanka

Humalainen asiakas aiheutti uhkaavan tilanteen Puolangan kunnanvirastossa perjantaina iltapäivällä. Perintälaskusta vimmastunut asiakas luki tappouhkauksia kunnan asuntosihteerille ja käyttäytyi muutoinkin uhkaavasti.

Meteli kantautui ympäri kunnanvirastoa, ja virkailijan työtoverit tekivät tapahtumasta ilmoituksen hätäkeskukseen. Kolmen partion voimin paikalle tulleet poliisit ottivat rähinöitsijän kiinni myöhemmin Puolangan keskustasta ja veivät hänet putkaan Kajaaniin.

Kiukkuinen asiakas tuli Puolangan kunnan asuntosihteerin Veli-Pekka Salmelan toimistoon hieman ennen kolmea perjantaina iltapäivällä. Asiakkaalla oli mukana perintälasku, josta hän oli kiivastunut.

Lasku ei ollut tullut kunnasta, eikä asia kuulunut kun-

nan toimialaan, Salmela kertoi. Vaitiolovelvollisuuteen vedoten hän ei halunnut yksilöidä laskun lähettäjä. *Kainuun Sanomien* muista lähteistä saamien tietojen mukaan kyseessä oli sähköyhtiön lasku.

Salmelan mukaan asiakas uhkaili hänen henkeään tapahtuman aikana useaan otteeseen. Asiakkaan käyttäytyminen oli niin kovaäänistä, että meteli kuului koko taloon.

Humaltunut asiakas iski nyrkkiä asuntosihteerin pöytään. Toimistosta lähtiessään asiakas iski oven kiinni niin rajusti, että seinistä rapisi maalia ja ovenpieli halkesi karmistaan.

Paikalle hälytetyt poliisit tavoittivat häiriköitsijän myöhemmin iltapäivällä Puolangan keskustasta.

Tekijä toimitettiin putkaan Kajaaniin.

Tapausta selvittelemässä oli kolme poliisipartiota Suomensalmelta, Kajaanista ja liikkuvasta poliisista.

Jutun aihealaluokka: rikokset.

aiheluokka: rikokset

aihepiiri: *turvallisuus*.

Jutun päätaho: humalainen asiakas

toimija-alaluokka: yksityishenkilö.

toimijaryhmä: yksityishenkilöt.

Jutun keskeinen puhuja: kunnan asuntosihteerin Veli-Pekka Salmela.

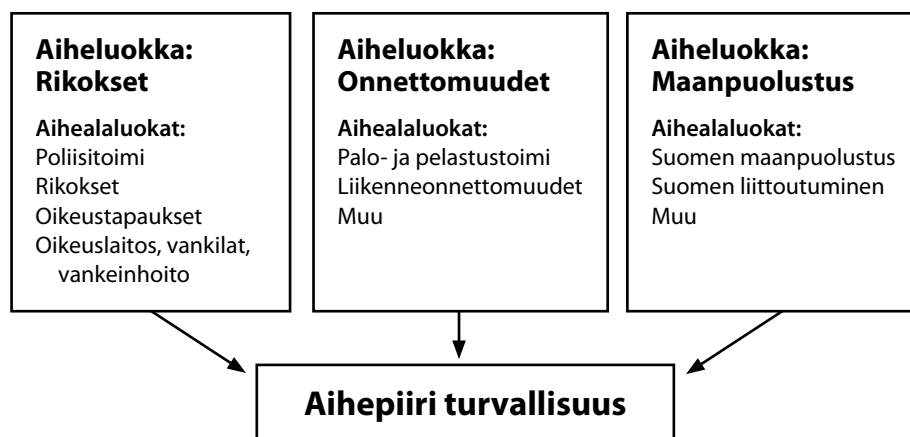
toimija-alaluokka: julkishallinto.

toimijaryhmä: Suomen valtio.

Edellä olevat seikat muodostivat vuosiseurannan keskeisimmän osan. Lisäksi selvitettiin väkivaltaa koskevan ja eroottisesti sävyttyneen aineiston määrää. Aineiston tarkastelun perustana ollut koodausrunko on liitteenä 3.

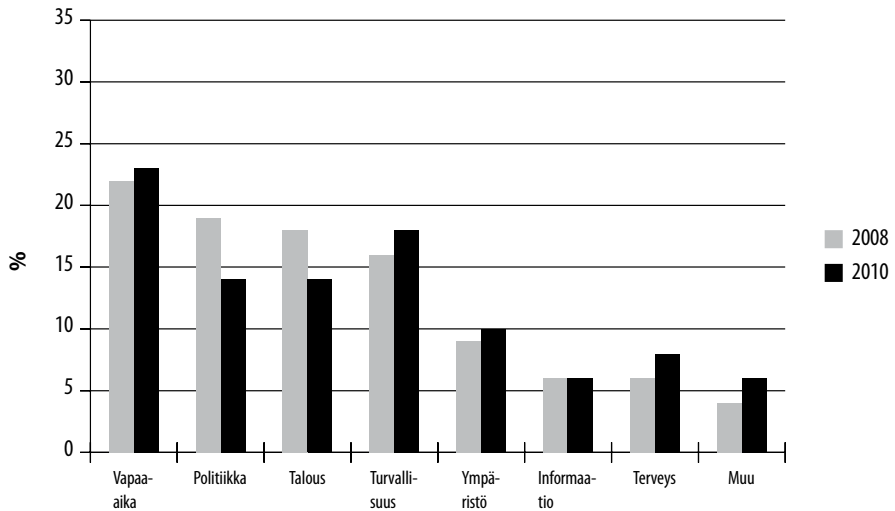
2. Aiheet ja aihepiirit

Aiheita ja aihepiirejä tukittaessa jutut sijoitettiin aluksi aihealaluokkiin, joita oli 108. Nämä aihealaluokat kuuluivat aihealaluokkiin, joita oli 31. Aihealaluokat muodostivat *aihepiirejä*, joita oli kahdeksan. Suurin osa tämän luvun tarkastelusta tapahtuu aihepiirien tasolla. (Ks. kuvio 2.1 ja liitetaulukko 7.)

Aihepiirijaottelu heijastaa osin journalismin omaa tapaa järjestää sisältöään ja osin yhteiskunnan yleisempää jakautumista eri sektoreihin.

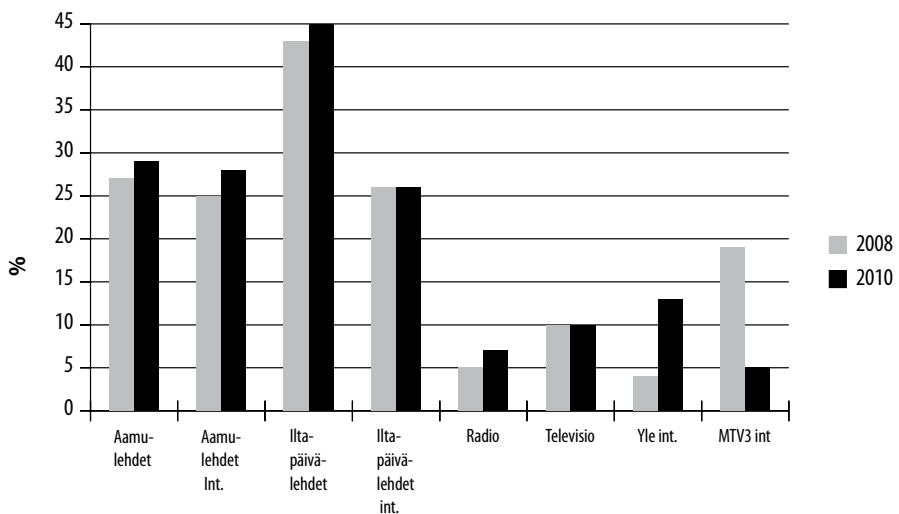
Sekä vuoden 2008 että 2010 aineistossa suurin yksittäinen aihepiiri oli *vapaa-aika*. Vuonna 2008 seuraavaksi suurimmat aihepiirit olivat *politiikka* ja *talous*, mutta vuonna 2010 niiden osuus laski ja *turvallisuudesta* tuli toiseksi suurin aihepiiri. Vuonna 2010 myös ympäristö- ja terveysaiheiden osuus kasvoi tutkituissa tiedotusvälineissä.

KUVIO 2.1. Juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Seuraavissa luvuissa aiheiden kehitystä lähestytään aihepiiri kerrallaan. Kuvioissa, joissa aihepiirin osuuksista kerrotaan välineryhmittäin tai välineittäin, prosenttiosuudet on laskettu siitä, kuinka suuri aihepiirin osuus on kyseisen välineryhmän tai välineen aiheista.

Aihepiiri vapaa-aika

Vapaa-ajan uutiset käsittelevät urheilua, kulttuuria ja viihdettä, perhettä ja parisuhdetta, kotia ja kuluttamista sekä harrastuksia ja vapaa-aikaa.

KUVIO 2.2. Aihepiiriin vapaa-aika kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinryhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

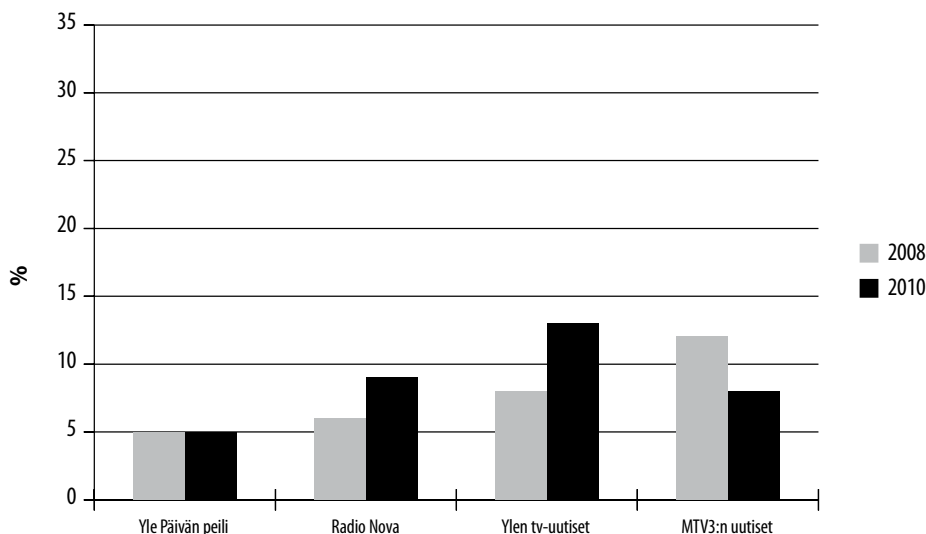
Vapaa-aikaa käsittelevien juttujen osuus oli vuonna 2008 selvästi suurin iltapäivälehdissä, ja näin oli myös vuonna 2010. Suurin osa iltapäivälehtien vapaa-aika-aiheista liittyi vuoden 2010 aineistossa urheiluun. Urheiluaiheisia uutisia oli iltapäivälehtien kokonaissisällöstä noin viidennes. (Ks. liitetaulukko 6.)

Vapaa-aika oli keskeinen aihe myös aamulehdissä sekä aamulehtien ja iltapäivälehtien verkkosivuilla. Myös näiden välineryhmien vapaa-ajan jutuista suurin osa oli urheilu-uutisia, joskaan urheilun osuus ei ollut niin suuri kuin iltapäivälehdissä. Toiseksi yleisin *vapaa-ajan* aihe oli kulttuuri ja viihde.

MTV3:n verkkosivulla *vapaa-ajan* osuus laski jyrkästi, koska urheilun sekä kulttuurin ja viihteen osuudet vähenivät. Urheilu-uutisia oli 8 prosenttia MTV3:n verkkosivujen sisällöstä vuonna 2008, mutta kaksi vuotta myöhemmin enää 1 prosentti.

Ylen verkkosivulla kehitys oli päinvastaista, *vapaa-ajan* aihepiirin osuus nousi tuntuvasti. Nousua ei pysty selittämään yksittäisen aihealueen kasvulla: sivustolla kasvoivat niin urheilun, kulttuurin ja viihteen kuin perheen ja parisuhteenkin osuudet.

KUVIO 2.3. Aihepiiriin vapaa-aika kuuluvien juttujen prosenttiosuudet radiossa ja televisiossa 2008 (N = 616) ja 2010 (N = 652)

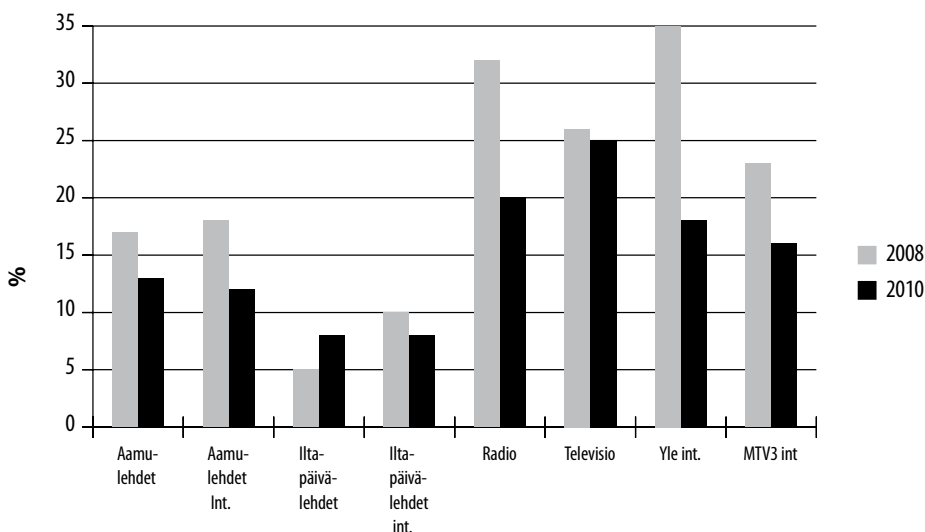

Jos erkanivat Ylen ja MTV3:n verkkosivut linjaltaan, niin tapahtui myös niiden tv-uutisissa. MTV3:n uutisissa *vapaa-ajan* aiheiden osuus väheni, mutta Ylen uutisissa kasvoi. Urheilun osuus ei vähentynyt MTV3:n tv-uutisista yhtä lailla kuin sen verkkosivuilta: urheilun osuus jopa nousi hieman. MTV3:n uutisissa vähenivät sen sijaan kulttuurin ja viihteen sekä harrastuksien ja vapaa-ajan osuudet.

Aihepiiri politiikka

Politiikka-aihepiiriin kuuluu juttuja, jotka liittyvät Suomen sisäpolitiikkaan, Suomen ulkopoliitiikkaan, kunnallispolitiikkaan, kansainväliseen politiikkaan ja ulkomaiden sisäisiin asioihin silloin, kun uutisessa on poliittinen näkökulma tai tapahtumia kuvataan tavalla tai toisella poliittisen kehityksen kautta. Vuoden 2008 ja 2010 vertailussa *politiikan* osuus väheni.

KUVIO 2.4. Aihepiiriin politiikka kuuluvien juttujen prosentiosuudet viestinyhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

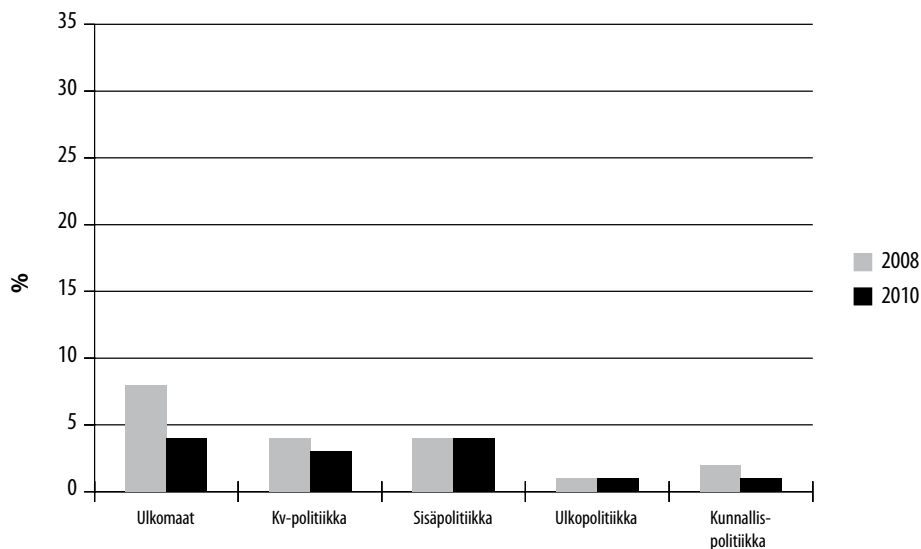

Politiikan osuus laski lähes kaikissa tutkituissa välineissä. Yksittäisistä välineistä eniten politiikan osuus putosi Ylen Päivän peilissä, Radio Novan uutisissa, Ilkassa, Kainuun Sanomien verkkosivulla sekä Ylen verkkosivulla. (Ks. liitetaulukot 8 ja 9.)

Välineryhmittäin tarkastellen pudotus oli suurinta radiossa. Vähentymisen ei johtunut jonkin tietyn yksittäisen aihealueen vähenemisestä: kaikkien aihepiiriin *politiikka* kuuluvien aihealueiden osuudet laskivat radiossa.

Vähentymisestä huolimatta *politiikka* oli vuoden 2010 aineistossa ennen muuta sähköisten välineiden aihe. Televisiossa joka neljäs uutinen käsitteli *politiikkaa*. Radiossa joka viides uutinen kuului tähän aihepiiriin.

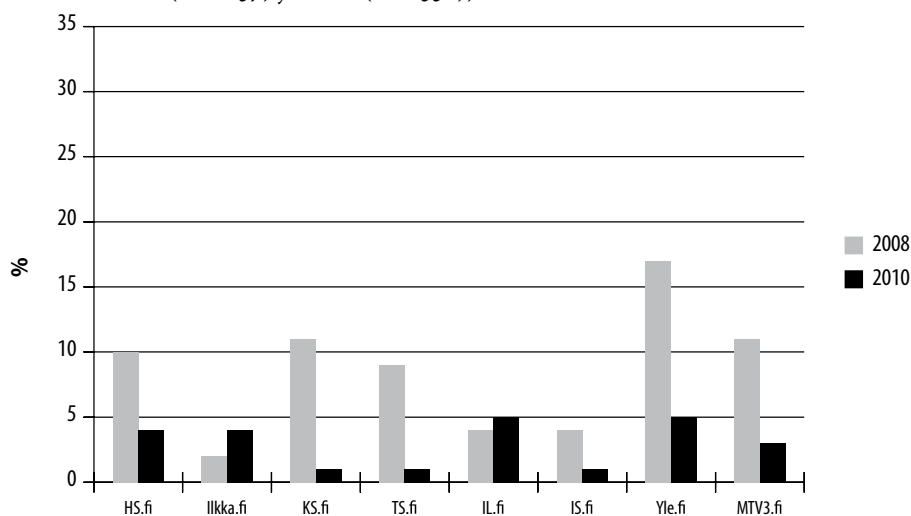
KUVIO 2.5. Aihepiiriin politiikka kuuluvien aihealuokkien prosenttiosuudet kokonaisaineistoissa 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Kokonaisaineistossa *politiikan* aihealuokista laski eniten ulkomaisten osuus. Luokka jakaantuu aihealuokkiin ”sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka” sekä ”muu ulkomaan aihe”. Molempien osuus oli vuoden 2010 kokonaisaineistossa pienempi kuin kaksi vuotta aiemmin. (Ks. liitetaulukko 7.)

Poliittisten ulkomaan uutisten osuus laski useimmissa välineissä, mutta suurinta lasku oli verkkolehdistä. Esimerkiksi Kainuun Sanomien verkkosivuilla noin joka kymmenes uutinen kuului ulkomaan-aihealuokkaan vuoden 2008 aineistossa. Vuonna 2010 osuus oli enää yhden prosentin verran.

KUVIO 2.6. Ulkomaan-aihealuokkaan kuuluvien juttujen prosenttiosuudet verkkolehdistä 2008 (N = 1237) ja 2010 (N = 1338))

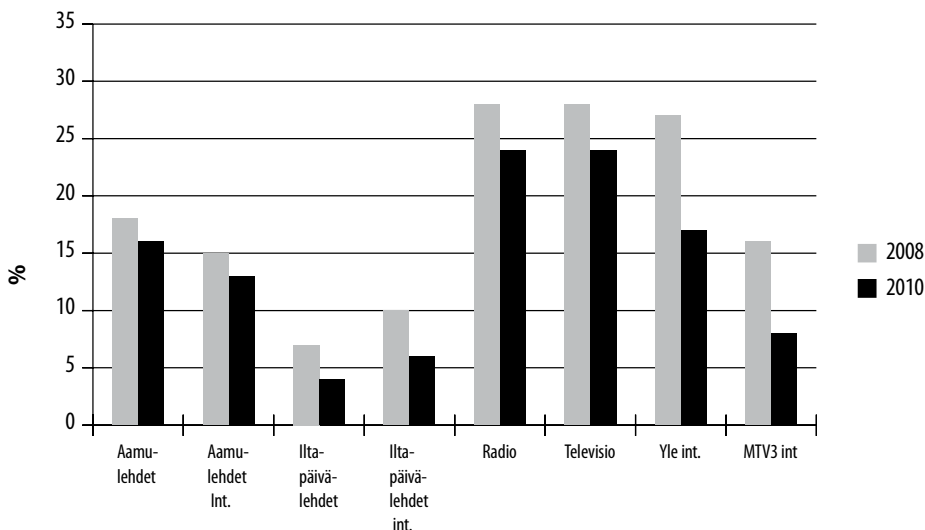
On tärkeä muistaa, että tällaisenaan tulos ei tarkoita ulkomaan uutisten vähenemistä tutkituissa välineissä ylipäätään, vaan ainoastaan poliittisten ulkomaan uutisten vähenemistä. Jos esimerkiksi jutun aiheena oli työelämään liittyvä asia ulkomailla, se koodattiin työelämäaiheeksi, tai jos aiheena oli onnettomuus, se koodattiin paikasta riippumatta onnettomuus-aiheluokkaan.

Aihepiiri talous

Aihepiiri *talous* käsittelee talouspolitiikkaa, yritystaloutta, työmarkkinoita ja maataloutta. Sekä vuonna 2008 että vuonna 2010 noin puolet talouden aiheista liittyi yritystalouteen. Toiseksi suurin aihealue, työmarkkinat, oli noin kolmannes talouden aiheista. Talouspolitiikan ja maatalouden osuudet jäivät kahteen muuhun aihealueeseen verrattuna varsin pieniksi.

Talouden osuus laski vuosia 2008 ja 2010 verrattuna. Talouden vähenemistä selittää osin se, että vuoden 2008 aineistoon sattui poikkeuksellisen paljon uutisia etenkin terveydenhuoltoalan ammattiliitto Tehyn mahdollisesta lakosta, mutta myös esimerkiksi Stora Enson päätöksestä sulkea tehtaitaan ja eri yritysten saaneerauksista. Tuoreempaan aineistoon ei osunut aivan vastaavaan mittakaavaan nousevia talouden tapahtumia.

KUVIO 2.7. Aihepiiriin talous kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinyhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Talouden osuus laski kaikissa viestinyhmissä, mutta yksittäisten välineiden välillä oli eroja. Esimerkiksi radiossa talouden lasku johtui vain Ylen Päivän

peilistä, jossa talouden osuus laski. Radio Novassa talouden osuus nousi. (Ks. liitetaulukot 8 ja 9.)

Talous laski molemmissa televisiouutisissa. Näistä pienistä pudotuksista huolimatta talouden osuus oli radiossa ja televisiossa lähes neljänneksen. Välineryhmien vertailussa talous näyttäytyi vuosia 2008 ja 2010 tarkastellessa selvästi eniten radion ja television aiheena.

Aihepiiri turvallisuus

Turvallisuus-aihepiiriin kuuluu uutisia rikoksista, onnettomuuksista ja maanpuolustuksesta. Aihepiiri sisältää perinteisiä poliisi- ja onnettomuusutisia esimerkiksi väkivallan teoista, rattijuopumuksista, tulipaloista ja liikenneonnettomuuksista. Mukana on juttuja myös esimerkiksi oikeudenkäynneistä ja poliisitoimesta organisaationa.

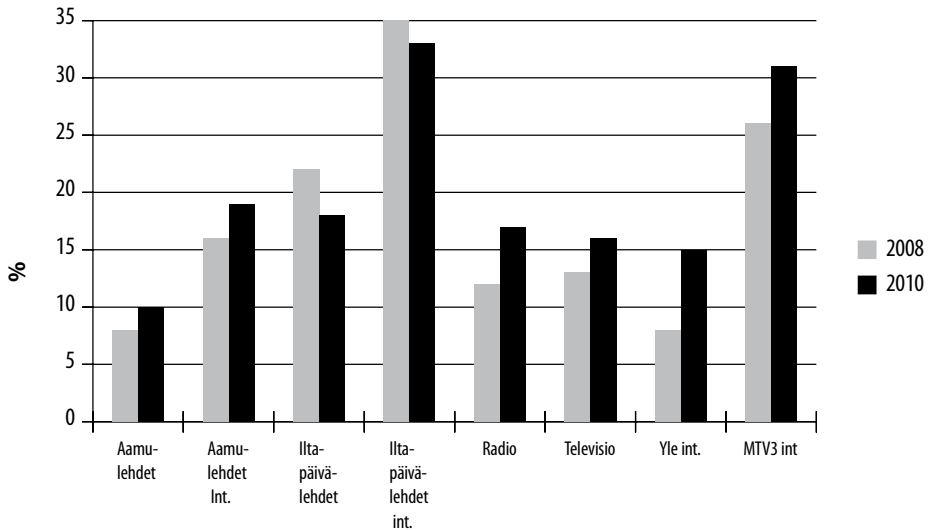
Turvallisuutta käsittelevien uutisten osuus kasvoi vuoden 2010 aineistossa vuoteen 2008 verrattuna. *Turvallisuus* nousi toiseksi suurimmaksi aihepiiriksi ohi politiikan ja talouden.

Turvallisuus-aiheisista jutuista suurin osa oli rikosuutisia sekä vuonna 2008 että vuonna 2010. Vuoden 2010 aineistossa turvallisuus-aiheisista jutuista 62 prosenttia liittyi rikoksiin, 36 prosenttia onnettomuuksiin ja 2 prosenttia maanpuolustukseen. Sekä rikoksien että onnettomuuksien määrä nousi kokonaisuudessaan vuodesta 2008, mutta maanpuolustus-aiheisten uutisten osuus väheni.

Vuonna 2008 ei ollut suuria yksittäisiä uutistapahtumia, jotka olisivat vaikuttaneet *turvallisuus*-uutisoinnin määrään (ks. Suikkanen, Salonieminen & Holma 2008, 19). Vuoden 2010 aineistonkeruujaksolle tällaisia tapauksia sattui kuitenkin useita. Paljon turvallisuus-aiheisia uutisia syntyi muun muassa Naantalissa tapahtuneesta omakotitalopalosta, jossa kuoli useita nuoria. Pitkin jaksoa uutisoitiin Ulvilassa vuonna 2006 tapahtuneesta surmasta, jota poliisi tutki ja josta myöhemmin käytiin oikeutta. Alkuvuonna 2010 uutisoitiin tapauksesta, jossa mies surmasi Kauppakeskus Sellossa entisen kumppaninsa ja ulkopuolisia. Jakson aikana myös Helsingin rautatieasema pysyi otsikoissa: syksyllä 2009 rautatieasemalla oli vesivahinko, tammikuussa 2010 juna ajoi asema-alueella sijaitsevan rakennuksen seinästä sisään.

Poikkeukselliset tapaukset nostivat osaltaan *turvallisuus*-uutisoinnin määrää ja osuutta, mutta ulkomaailman tapahtumat eivät yksin riittä selittämään tiedotusvälineiden toimintaa. Esimerkiksi rikostapauksessa oikeudenkäynnin päivittäinen seuranta etusivulla on jo selvästi valinta tiedotusvälineeltä, ei vain perusuutisointia yleisesti tunnettujen uutiskriteerien mukaisesti.

KUVIO 2.8. Aihepiiriin turvallisuus kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestintäryhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Turvallisuus-aiheisten uutisten osuus oli suurin ilta-päivälehtien verkkosivuilla, joissa joka kolmas uutinen liittyi turvallisuuteen vuonna 2010. Lähes samaan lukemaan pääsi MTV3:n verkkosivu.

Turvallisuuden osuus kasvoi kaikissa välineryhmissä paitsi ilta-päivälehdissä ja niiden verkkosivuilla. Radiossa kasvua tapahtui vain Ylen Päivän peilissä, Radio Novan uutisissa turvallisuuden osuus pysyi muuttumattomana. Päivän peili otti Radio Novan kiinni turvallisuusaiheissa: vuonna 2010 molemmissa välineissä turvallisuusjuttujen osuus oli 17 prosenttia. Televisiossa turvallisuusaiheiden osuus nousi molempien kanavien uutislähetyksissä. (Ks. liitetaulukot 8 ja 9.)

Turvallisuus näyttäytyi jo vuonna 2008 enemmän verkon kuin perinteisen median aiheena (ks. Suikkanen, Saloniemi & Holma 2008, 63) Näin oli myös vuoden 2010 aineistossa. Esimerkiksi MTV3:n tv-uutisissa turvallisuusaiheiden osuus oli 17 prosenttia, kun se verkkosivulla oli 31 prosenttia. Helsingin Sanomissa *turvallisuuden* osuus oli paperilehdessä 10 prosenttia ja verkkolehdessä 25 prosenttia.

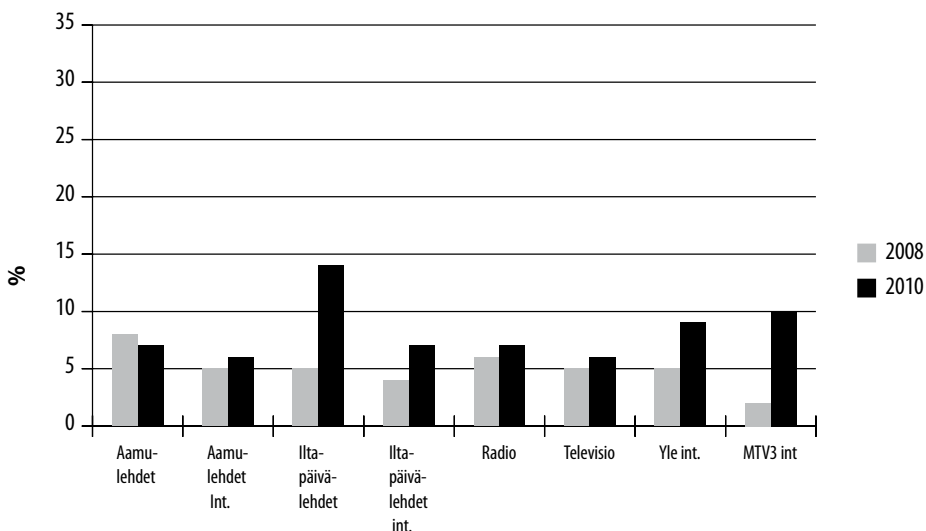
Poikkeuksen tähän teki Yle, jossa muiden välineiden ero verkkosivuihin ei ollut niin suuri. Päivän peilissä *turvallisuuden* osuus oli 17 prosenttia, Ylen tv-uutisissa 14 prosenttia ja verkkosivuilla osuus oli 15 prosenttia.

Turvallisuuden osuutta verkossa ja perinteisessä mediassa käsitellään myös luvussa 5, Verkko.

Aihepiiri ympäristö

Ympäristö-aihepiirin uutiset käsittelevät energiaa, ympäristöä, liikennettä ja asumista. Aihepiirin jutuista noin puolet käsitteli sekä vuonna 2008 että 2010 aiheluokkaa ympäristö, jonka sisällä on ympäristöpolitiikka, ympäristöongelmat, alueiden käyttö ja muut ympäristöaiheet. Toiseksi eniten *ympäristö*-aihepiirin juttuja syntyi liikenteestä.

KUVIO 2.9. Aihepiiriin ympäristö kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinryhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Ympäristö-aihepiirin osuus kasvoi koko aineistossa yhden prosenttiyksikön verran vuodesta 2008 vuoteen 2010. Kasvua oli etenkin ympäristöongelmista kertovan uutisoinnin osuudessa. Samaan aikaan ympäristöpolitiikasta uutisointi väheni.

Ympäristöongelmien osuuden kasvua selittää etenkin alkuvuonna 2010 tapahtunut Haitin maanjäristys, joka luonnonkatastrofina koodattiin kyseiseen luokkaan. Juttumääristä puhuttaessa ympäristöongelmajuttujen määrä kolminkertaistui: vuonna 2008 niitä oli koko aineistossa 32 kappaletta, kaksi vuotta myöhemmin lähes sata.

Loppuvuonna 2009 oli Kööpenhaminassa suuri ilmastokokous, jossa pyrittiin saamaan aikaan kansainvälinen sopimus ilmastonmuutoksen lievittämiseksi. Kööpenhaminan kokous ei kuitenkaan juuri näkynyt vuoden 2010 aineistossa, koska kokous järjestettiin joulukuussa, jolloin aineistonkeruussa oli tauko¹.

¹ Aineiston keruussa pidettiin tauko joulukuun alusta tammikuun 4. päivään saakka. Näin haluttiin välttää joulunalusaikaan ja uuteen vuoteen liittyvän juttumateriaalin vaikutusta aineistoon. Ensimmäiseksi aineistoksi haluttiin tyyppillistä arkielämän uutisaineistoa.

Sinänsä kokous sai paljon huomiota mediassa ja se olisi osaltaan luultavasti nostanut *ympäristön* osuutta kokonaisuudessa.

Ympäristö oli vuonna 2010 etenkin radion sekä Ylen ja MTV3:n verkkosivujen aihe. Suurin ympäristöaiheiden osuuden kasvu tapahtui radiossa, erityisesti Radio Novan uutisissa. (Ks. liitetaulukot 8 ja 9.) Toinen suuren harppauksen ottanut yksittäinen väline oli MTV3:n verkkosivusto. Molemmissa kasvua selittää pitkälti luonnonkatastrofien uutisointi.

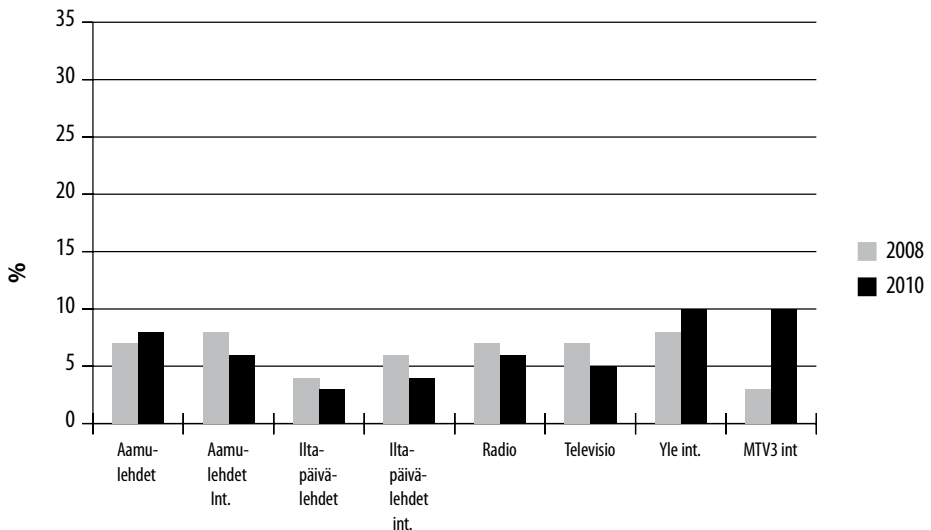
On mahdollista, että Haitin maanjäristyksen ja muiden luonnonkatastrofien uutisoinnin voimakkuus selittää ulkomaiden ja kansainvälisen politiikan osuuksien vähenemistä kokonaisuudessa. Ulkomaan uutisille on esimerkiksi monien lehtien etusivuilla tietty paikka: koko sivua ei välttämättä haluta täyttää pelkillä ulkomaan jutuilla, vaikka monilla uutisilla olisi suurikin painoarvo. Kun ulkomaan juttuja on tehty luonnonkatastrofeista, on etusivun ulkomaan uutisen paikka täytetty, eikä tilaa heltä välttämättä esimerkiksi vieraan valtion vaaliuutisoinnille.

Aihepiiri: Informaatio

Informaatio-aihepiiriin kuuluu uutisia koulutuksesta, joukkoviestinnästä, tutkimuksesta, historiasta, uskonnosta ja elämäntutkimuksesta. Mikään niistä ei ole aihepiirin sisällä hallitseva: kaikkien osuudet ovat suurin piirtein yhtä suuret.

Informaatiota käsittelevien uutisten osuus pysyi samana vuosien 2008 ja 2010 aineistoissa, vaikka aihepiirin sisällä joukkoviestinnän ja tieteen osuudet vähenivät. Muiden aihepiirien osuudet pysyivät samoina. (Ks. liitetaulukko 7.)

KUVIO 2.10. Aihepiiriin informaatio kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestintäryhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Informaatio-aihepiirin osuudet olivat vuoden 2010 aineistossa korkeimpia Ylen ja MTV3:n verkkosivuilla. Niissä etenkin tiedettä ja tekniikkaa käsittelevien uutisten osuus oli suurempi kuin muissa viestinyhmissä. Sen sijaan historiaa ja koulutusta ne eivät käsitelleet juuri lainkaan.

Informaatio-aihepiirin osuus kasvoi tuntuvimmin MTV3:n verkkosivuilla. Sivulla nousi erityisesti tieteen ja tekniikan osuus, mutta myös joukkoviestintää ja uskontoa koskevien juttujen osuus kasvoi. Esimerkiksi tieteen ja tekniikan osuus oli MTV3:n sivuilla 1 prosentti vuonna 2008. Kaksi vuotta myöhemmin se oli 5 prosenttia. (Ks. liitetaulukot 5 ja 6.) MTV3:n verkkosivuun palataan luvussa 5. Verkko.

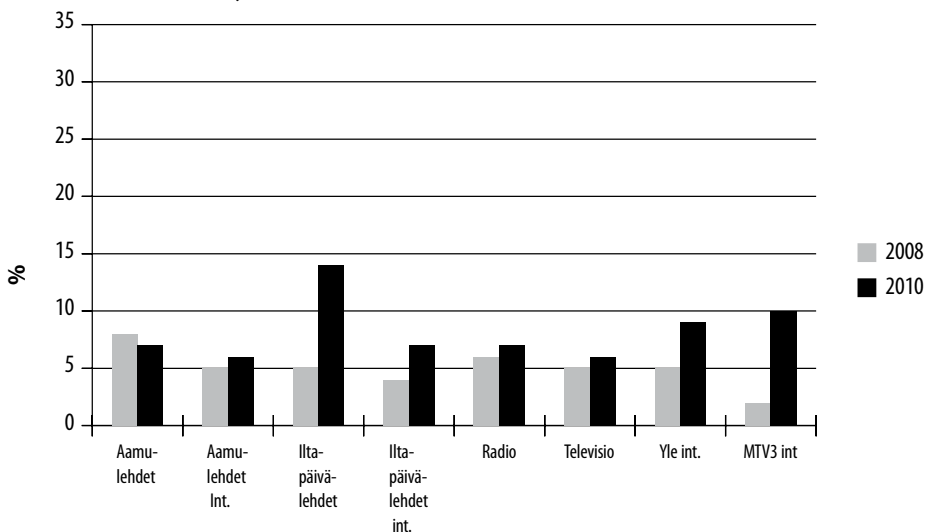
Uskonnon osuus ei kasvanut kokonaisuaineistossa, mutta se kasvoi monessa yksittäisessä viestinyhmissä. Aiheen kasvua selittää osin alkuvuonna 2010 pidetty arkkipiispanvaali. Loppuvuonna 2009 monet välineet myös seurasivat sukupuoltaan vaihtaneen kirkkoherran paluuta töihin.

Aihepiiri: Terveys

Terveys-aihepiiriin on luokiteltu uutisia, jotka käsittelevät terveyttä, sosiaali-turvaa ja alkoholia. Vuonna 2010 yli kolme neljäsosa aihepiirin jutuista kuului aihealuokkaan terveys.

Terveyttä koskevista jutuista koodattiin, oliko sen näkökulma julkishallinnon vai yksilön. Jutun oli mahdollista luokitella myös aihealaluokkaan ”muut terveysaiheet”, jollaisissa esimerkiksi yhdistyi julkishallinnon ja yksilön näkökulma.

KUVIO 2.11. Aihepiiriin terveys kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinyhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Terveys-aihepiirin osuus kasvoi koko aineistossa vuosia 2008 ja 2010 verratessa. Kasvu tapahtui nimenomaan terveys-aiheluokkaan kuuluvissa jutuissa, ei siis sosiaaliturva- tai alkoholiaiheissa.

Julkishallinnon näkökulmasta tehtyjen terveysjuttujen osuus pysyi ennallaan, mutta yksilön näkökulmasta tehtyjen ja muiden terveysjuttujen osuudet kasvoivat. (Ks. liitetaulukko 7.)

Osin kasvu selittyy sikainfluenssa-aallolla, josta uutisoitiin etenkin syksyllä 2009. Sikainfluenssajutuista monet koodattiin luokkaan ”muu terveysaihe”, koska niissä yhdistyi sekä julkishallinnon ja yksilön näkökulma tai ne eivät olleet yksiselitteisesti kumpaankaan luokiteltavissa.

Kokonaisaineistossa *terveyden* osuutta kasvatti myös iltapäivälehtien huima panostus aihepiiriin, joskin terveysaiheen osuus kasvoi tuntuvasti myös MTV3:n verkkosivulla.

Terveys iltapäivälehdissä

Iltapäivälehtien terveysjutuissa painottui vuoden 2010 aineistossa yksilökeskeinen näkökulma. Esimerkiksi MTV3:n verkkosivulla, jossa *terveyden* osuus kasvoi niin ikään, kasvoivat kaikenlaisten terveysjuttujen osuudet eli uutisissa saattoi olla julkishallinnon näkökulma, yksilön näkökulma tai ne olivat muuten terveysaiheisia. Iltapäivälehdissäkin oli kasvua kaikissa *terveyden* aihealueissa, mutta selvästi eniten yleistyivät ne jutut, joissa oli yksilökeskeinen näkökulma. Iltalehdessä joka kymmenes juttu käsitteli vuonna 2010 *terveyttä* yksilön näkökulmasta. Ilta-Sanomien materiaalista tällaisia juttuja oli 8 prosenttia. Näissä lehdissä yli puolet aihepiiriin *terveys* kuuluvista jutuista oli siis sellaisia, joiden näkökulma oli yksilökeskeinen.

Yksilökeskeisten terveysjuttujen osuudet eivät olleet missään muussa viestimessä kovin merkittäviä. Esimerkiksi Ylen Päivän peilissä ei ollut vuosina 2008 ja 2010 yhtäkään yksilön näkökulmasta tehtyä terveysjuttua. Muut välineet tekivät ylipäättään terveysjuttuja enemmän julkishallinnon kuin yksilön näkökulmasta tai sitten uutiset luokittuivat muiksi terveysjutuiksi.

Selvästi suurin osa iltapäivälehtien terveysjutuista käsitteli julkkiksia. Jutuissa julkkikset kärsivät muun muassa aivovammasta, työuupumuksesta ja legioonalaistaudista. Julkkis saattoi kertoa äitinsä sairauden aiheuttamista tuntemuksista tai tupakkalakostaan. Aivan kaikki jutut eivät keskittyneet sairauteen vaan *terveyteen*: aiheena saattoi olla esimerkiksi ”hyvän olon vaaliminen”.

Toiseksi yleisin aihe iltapäivälehtien terveysaiheisissa jutuissa oli sikainfluenssa. Myös sellaisia juttuja oli useampi kappale, joissa annettiin lukijoille

terveysvinkkejä. Jutut kertoivat, miten alentaa kolesterolia, laihtua tai ratkaista erektiohäiriö.

Terveysaiheen – tai pikemminkin sairausaiheen – korostuminen saattaa iltapäivälehdissä olla uusi tapa tuoda draamaa etusivulle. Lukijaa ei välttämättä herätellä niinkään väkivallalla tai onnettomuus uutisilla, vaan hätkähdyttävyyden ja mahdollisesti samastuttavuuden nousee tunnetun henkilön sairastumisesta ja kovasta kohtalosta.

Kiinnostavaa on, että terveys oli nimenomaan painettujen iltapäivälehtien aihe, ei niiden verkkoversioiden. Tämän voi ajatella toimivan esimerkkinä siitä, miten paperi- ja verkkolehdi eriytyvät sisällöltään. Vastaava eriytyminen saattaa olla tulevaisuudessa totta laajemminkin. Jo nyt mediataloissa on herättänyt paljon keskustelua se, mikä on paperi- ja mikä verkkolehden keskinäinen työnjako. Mahdollisena tulevaisuudenkuvana pidetään, että jatkossa verkko keskittyy nopeaan uutisointiin ja päivittämiseen, paperilehti taas syvempiin käsittelytapoihin ja uudenlaisiin aiheisiin. Toistaiseksi lehtien paperi- ja verkkoversiot ovat kuitenkin olleet pitkälti samoilla aiheapajilla.

Terveysaiheen nousu kertonee osaltaan siitä, että painetut iltapäivälehdet haluavat muuttaa sisältöään aiempaa enemmän lifestyle-aineiston suuntaan, mikä on yksi tapa tehdä eroa paperi- ja verkkolehden välille (ks. mm. Mäkinen 2008, C2; Kivioja 2008, 65). Elämäntapavinkkeihin voi kuulua juttuja esimerkiksi kulluttamisesta, matkailusta ja asumisesta. Myös osa terveysjutuista – esimerkiksi laihdutusneuvot – kuuluu tällaiseen elämäntapa-aineistoon.

Julkisten sairauksien ja terveydentilan ovat olleet iltapäivälehtien keskeistä aineistoa jo hyvän aikaa. Väkipalalta lööppijulkisuudessa -tutkimuksessa kartoitettiin vuonna 2007 iltapäivälehtien sisältöä vuosina 1985–2006. Tuolloin todettiin, että etenkin Iltalehden lööpeissä kuolema ja muut vakavat ihmiselon ongelmat, vaikeudet ja huolenaiheet olivat eniten esillä vuosina 2005 ja 2006. Tällaiset jutut käsitelivät ennen muuta julkisten vakavia sairauksia ja terveysongelmia (Syrjälä 2007, 12–14.)

Aiheluokka vähemmistöt

Aihepiiri *muu* sisältää uutisia, jotka eivät ole sopineet muihin aihepiireihin. Jutut ovat aiheiltaan varsin sekalaisia. Aiheena voi olla esimerkiksi viikonlopun sää tai loton jättipotti.

Sekalaisten juttujen lisäksi *muu*-aihepiiriin kuuluu kuitenkin yksi selkeä kokonaisuus: Suomen kansalliset ja kulttuuriset vähemmistöt. Vähemmistöaiheet on koodattu omaksi aiheluokakseen, mutta ne eivät tunnu aukottomasti sopivan

mihinkään tämän tutkimuksen aihepiireistä.² Vuosina 2006 ja 2008 vähemmistöaiheita myös oli vain muutama, joten aihepiirivalintaa ei välttämättä pidetty kovin suurena kysymyksenä.

Suomen kansalliset ja kulttuuriset vähemmistöt, maahanmuutto, pakolaiskysymykset

51 Suomessa työskentelevät ulkomaalaiset ja työperäinen maahanmuutto

52 Etnisperusteiset konfliktit

53 Pakolaiskysymykset, ei-työperäinen maahanmuutto

59 Muu)

(Koodauslomakkeen muuttuja 7, aihealuokka 5)

Maahanmuuttoa ja vähemmistöjä koskevien juttujen määrä kasvoi vuoden 2010 aineistonkeruujaksolla. Vuoden 2008 aineistossa oli neljä vähemmistöaiheista juttua. Vuoden 2010 aineistossa niitä oli 28. Koodaustapaa tosin muutettiin hieman jaksolla 2009–2010. Aihealuokkaan Suomen kansalliset ja kulttuuriset vähemmistöt lisättiin aihealaluokka ”Pakolaiskysymykset, ei-työperäinen maahanmuutto”. Uusi aihealaluokka saattoi lisätä vähemmistöluokan juttumäärää, jos niitä aiemmin koodattiin esimerkiksi muihin aiheisiin. Toisaalta uuden aihealaluokan juttuja ei välttämättä ole juurikaan ollut aiemmissa aineistoissa: sille syntyi tarve vasta nyt, kun juttuja alkoi olla enemmän. Uuden aihealaluokan vuoksi muutettiin myös aihealuokan nimeä, siihen lisättiin maahanmuutto ja pakolaiskysymykset.

Vähemmistöjuttuja oli vuoden 2010 aineistossa eniten aamulehdissä ja radiossa. Iltapäivälehdissä ja niiden verkkosivulla aiheen käsittely oli vähäistä: lehdissä vähemmistöuutisia ei ollut lainkaan, verkossakin vain yksi kappale.

Suurin osa vuoden 2010 vähemmistöaiheista koodattiin luokkaan ”muu vähemmistöihin liittyvä aihe”, mutta lähes yhtä paljon juttuja meni luokkaan pakolaiskysymykset, ei-työperäinen maahanmuutto. Etnisperusteisia konflikteja ei aineistoon kuulunut lainkaan. Suomessa työskentelevistä ulkomaalaisista ja työperäisestä maahanmuutosta oli muutama juttu.

Maahanmuutto nousi Suomessa laajamittaiseksi puheenaiheeksi vuoden 2008 kunnallisvaalien jälkeen. Keskustelun käynnisti Perussuomalaisten hyvä vaalimenestys.

Maahanmuuton vastustajien usein käyttämä argumentti on ollut, että Suomessa ei ole keskusteltu maahanmuutosta tai monikulttuurisuudesta tarpeeksi (ks. esim. Keskinen, Rastas & Tuori 2009, 11). Uutismedian seuranta 2010 osoittaa

2 Vähemmistöjä koskeva juttu saattaisi tosin tulla kirjatuksi esimerkiksi johonkin *politiikan* aihepiiriin kuuluvista aihealuokista. Periaatteessa vähemmistöjä koskeva juttu saattaisi kuulua moneen eri aihealuokkaan.

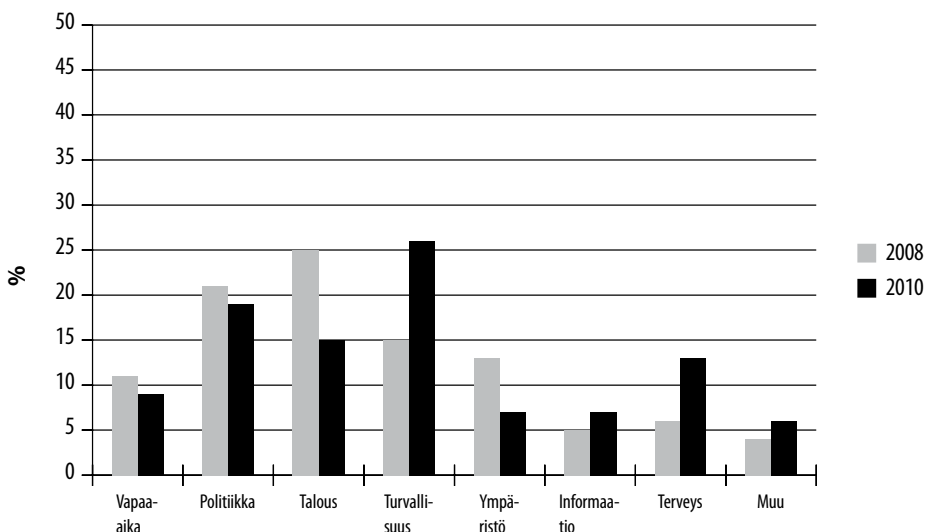
osaltaan, että keskustelu on ainakin juttumäärillä mitaten lisääntynyt. Juttuja tosin on edelleen alle yksi prosentti juttujen kokonaismäärästä. Saattaa kuitenkin olla niin, että keskustelua on käyty ennen muuta muualla kuin pääuutissivuilla.

Pääuutiset

Aineiston uutisista koodattiin, mikä oli kunkin uutisen asema kyseisessä välineessä. Uutinen saattoi olla etusivun pääjuttu, etusivun muu juttu tai iltapäivälehden sisäsivun juttu. Kussakin välineessä saattoi olla vain yksi pääjuttu päivää kohden. Sanomalehdessä pääjuttu oli se, jossa oli näyttävin otsikko. Radiossa ja televisiossa pääjuttu oli ensimmäinen uutinen. Verkkosivustoilla pääjuttu oli sivuston ylin juttu.

Pääuutisia tarkastellessa on hyvä huomioida, että juttujen kokonaismäärä oli kumpanakin vuonna vain 248. Suuret prosentuaaliset muutokset saattavat siis tulla joissakin tapauksissa pienillä juttumäärillä.

KUVIO 2.12. Pääuutisten aihepiirit prosenttiosuuksina 2008 (N = 248) ja 2010 (N = 248)

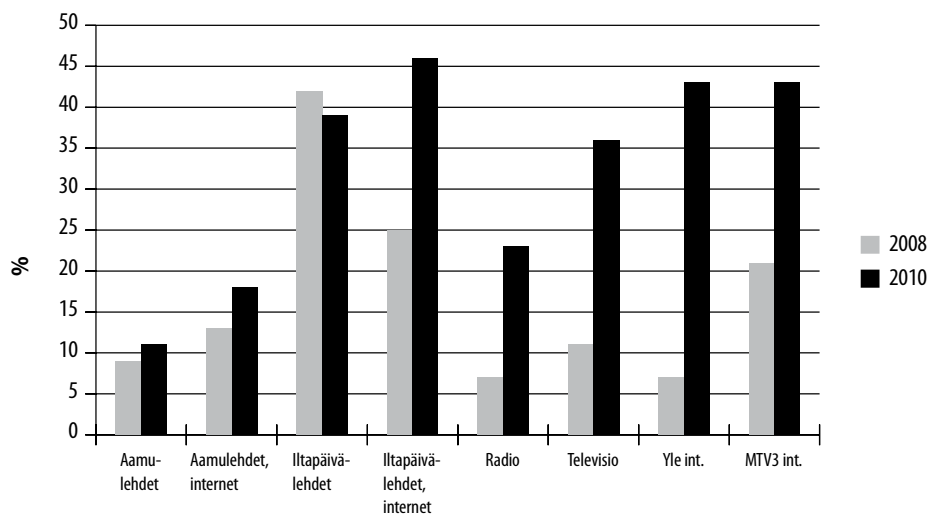
Vuoden 2010 kokonaisaineistossa suurimpia aihepiirejä olivat *vapaa-aika*, *turvallisuus* ja *politiikka* (ks. kuvio 2.1.). Pelkkiä pääaiheita tarkasteltaessa *vapaa-ajan* merkitys kuitenkin vähenee. Sen ohi keskeisiksi aihepiireiksi nousevat *turvallisuus*, *politiikka* ja *talous*. *Terveyst*äkin syntyi vuonna 2010 enemmän pääotsikoita kuin *vapaa-ajasta*.

Turvallisuuden osuus pääuutisaiheista nousi vuosia 2008 ja 2010 verratessa eniten. Vuoden 2010 aineistossa useampi kuin joka neljäs pääuutinen käsitteli

turvallisuutta eli yleensä rikoksia tai onnettomuuksia. Vuonna 2008 lähes vastaavassa, hallitsevassa asemassa oli *talous*.

Ympäristön osuus nousi kokonaisuaineistossa vuonna 2010. Nousua selittävät pitkälti erilaiset luonnonkatastrofit, etenkin Haitin maanjäristys alkuvuonna 2010. Vaikka ympäristö-aihepiiri kasvoi, pääuutisista sen osuus ei kuitenkaan kasvanut. *Ympäristöstä* siis uutisoitiin enemmän kuin vuonna 2008, mutta aihe ei yltänyt samassa suhteessa pääuutiseksi.

KUVIO 2.13. Aihepiiriin turvallisuus kuuluvien pääuutisten prosenttiosuudet viestinyhmittäin 2008 (N = 248) ja 2010 (N = 248)

Turvallisuuden osuus pääuutisaiheista nousi lähes kaikissa välineryhmissä. Vuoden 2010 aineistossa iltapäivälehtien, Ylen ja MTV3:n verkkosivuilla yli kaksi viidesosa pääuutisista käsitteli turvallisuutta. Samaa osuutta lähenivät myös iltapäivälehtien paperiversiot sekä televisio.

Koko aineistossa suurin osa *turvallisuus*-aihepiirin uutisista käsitteli rikoksia. Pääuutisten turvallisuusjutuista taas suurin osa käsitteli onnettomuuksia. Yksittäinen, eniten pääotsikoita synnyttänyt tapaus oli alkuvuonna 2010, jolloin juna ajoi Helsingin rautatieasemalla rakennuksen seinästä sisään. Useita pääotsikoita syntyi myös Helsingin rautatieaseman vesivahingosta syksyllä 2009 sekä Järvenpäässä talvella 2010 tapahtuneesta urheiluhallin katon romahtamisesta.

Mikään yksittäinen rikosjuttu ei synnyttänyt aineistossa niin monia pääotsikoita kuin nämä onnettomuusaiheet. Tähän vaikuttaa osin se, mikä sattui osumaan aineistonkeruupäiväksi. Esimerkiksi junavaunut karkasivat Helsingin rautatieasemalla 4. tammikuuta, joka oli aineistonkeruupäivä. Niinpä on luonnollista, että tuore tapaus ylsi monessa välineessä pääuutiseksi. Sen sijaan ampumavälikohtaus kauppakeskus Sellossa tapahtui uudenvuodenaattona. Kun

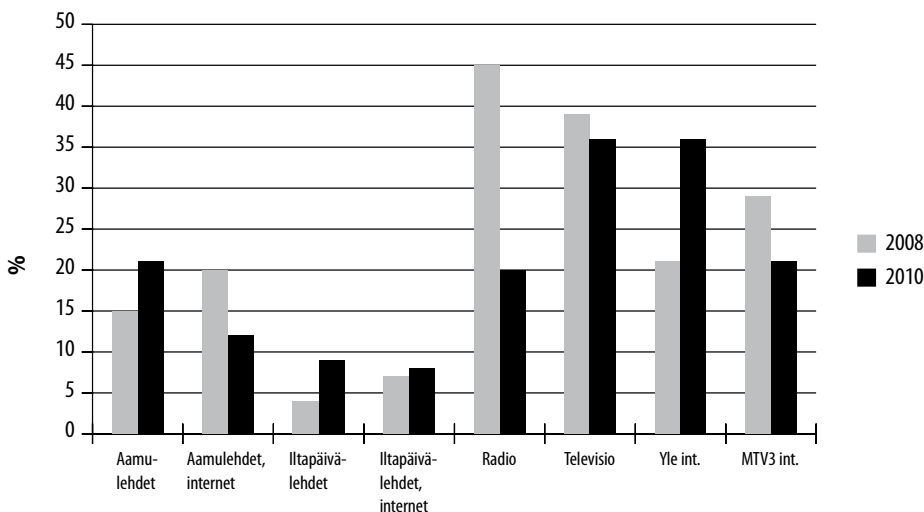
aineistoa kerättiin seuraavan kerran 4. tammikuuta, uutinen ei ollut pääuutisainesta, vaikkakin yhä tärkeä.

Turvallisuuden osuus pääuutisista kasvoi eniten Ylen verkkosivulla. *Turvallisuuden* osuudet kasvoivat rutkasti myös radiossa, televisiossa, MTV3:n verkkosivuilla sekä iltapäivälehtien verkkosivuilla.

Televisiossa *turvallisuuden* osuus pääaiheista kasvoi MTV3:n uutisissa enemmän kuin Ylen uutisissa. Ylessäkin nousu oli kuitenkin tuntuva. MTV3:n televisiouutisissa *turvallisuuden* osuus pääaiheista oli vuoden 2010 aineistossa 43 prosenttia, Ylen tv-uutisissa 36 prosenttia.

Radiossa *turvallisuuden* osuus nousi etenkin Ylen Päivän peilissä.

KUVIO 2.14. Aihepiiriin politiikka kuuluvien pääuutisten prosenttiosuudet viestinryhmittäin 2008 (N = 248) ja 2010 (N = 248)

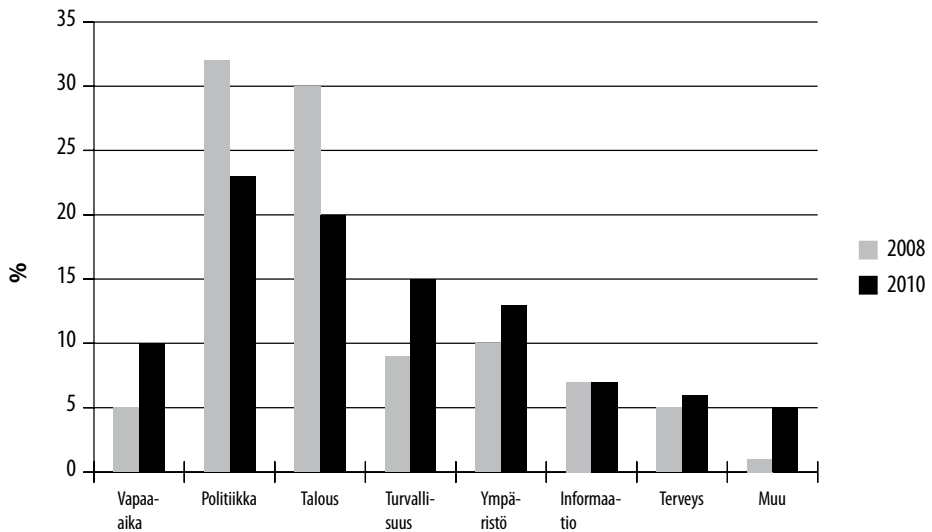
Politiikan osuus pääuutisaiheista laski etenkin radiossa. *Politiikka* väheni erityisesti Radio Novan uutisissa, mutta myös Ylen Päivän peili laittoi politiikkaa koskevan uutisen pääuutiseksi harvemmin kuin vuonna 2008.

Aiheet Yleisradion välineissä

Vuoden 2010 uutismedian vuosiseurannassa päätettiin kiinnittää erityistä huomiota Yleisradioon ja sen käsittelemiin aiheisiin. Ensimmäinen syy tähän on se, että Yle pyrkii nykyään kierrättämään materiaaliaan aiempaa enemmän välineestä toiseen. Sen mahdollistaa nykytekniikka, mutta synergiaetuja Yle on hakenut myös perustamalla oman uutistoimiston. Tätä taustaa vasten on kiinnostavaa tutkia, kuinka samankaltaisia Päivän peili, puoli yhdeksän tv-uutiset ja Ylen verkkosivu ovat aiheiden valinnassaan.

Toinen syy Ylen erikoistarkasteluun on se, että Yle on herättänyt viime vuosina paljon keskustelua. On pohdittu muun muassa sitä, mikä on julkisen palvelun rooli ja miten Ylen tulisi erottautua kaupallisen median edustajista. Vaikka keskustelun keskiössä ei ole välttämättä ollut uutistoiminta, on silti kiinnostavaa tutkia, mikä on Ylen uutisaiheissa tyypillistä, mihin suuntaan aihekatkaus on kehittyvässä ja miten Yle eroaa muista välineistä.

KUVIO 2.15. Ylen juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina 2008 (N = 489) ja 2010 (N = 457)

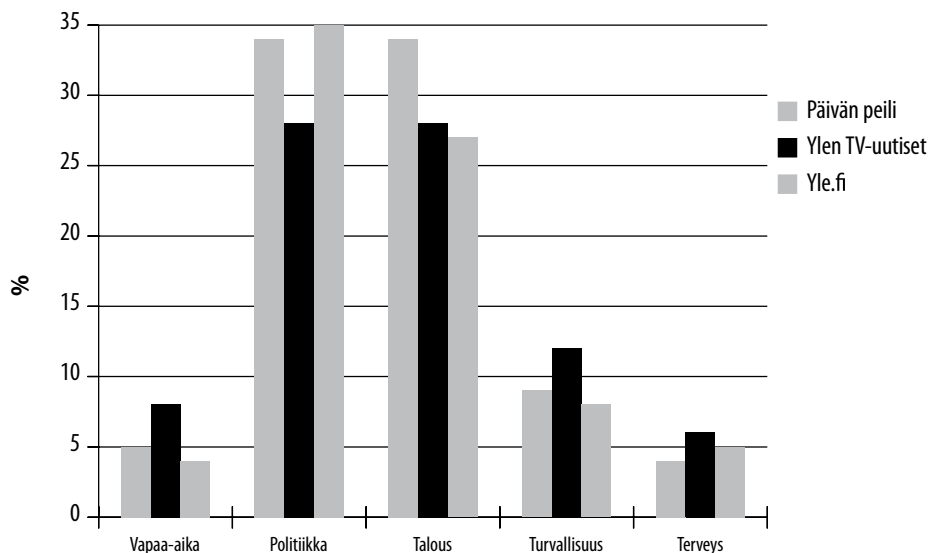
Kuviosta 2.15. selviää, miten aihepiirit muuttuivat Ylessä vuosien 2008 ja 2010 aineistoissa. Kuviossa Ylen Päivän peili, Ylen puoli yhdeksän tv-uutiset ja verkkosivu Yle.fi on laskettu yhdeksi kokonaisuudeksi.

Ylen kehitys mukailee kokonaisuaineiston kehitystä (Ks kuvio 2.1.). *Politiikan* ja *talouden* osuudet vähenivät ja *turvallisuuden* ja *vapaa-ajan* nousivat. Myös *ympäristön* ja *terveyden* osuudet kasvoivat.

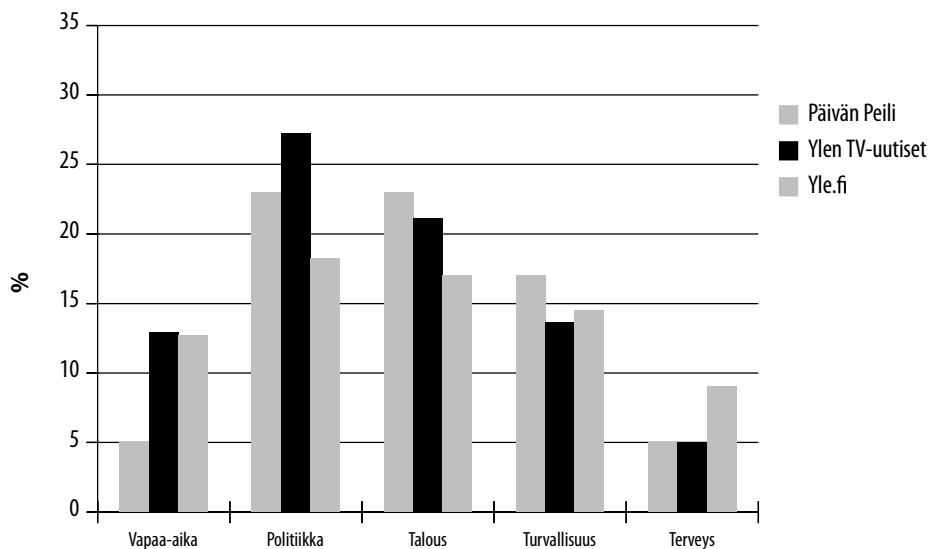
Kokonaisuaineistoon verrattuna aihepiirit painoutuivat Ylessä kuitenkin eri tavalla. Koko aineistossa suurimmat aihepiirit olivat vuonna 2010 *vapaa-aika* ja *turvallisuus*. Ylessä taas suurimmat aihepiirit olivat *politiikka* ja *talous*, joskin niiden osuudet vähenivät vuoteen 2008 verrattuna. *Vapaa-aika* ei ollut Ylessä niin keskeinen aihepiiri kuin muissa välineissä: ympäristöuutisiakin oli enemmän kuin vapaa-aikaa käsitteleviä³.

3 *Vapaa-ajan* osuuteen vaikuttaa osaltaan se, että radio- ja televisiolähetysissä urheilu-uutiset on koottu omaksi kokonaisuudekseen, eikä tätä kokonaisuutta huomioitu tässä tutkimuksessa. Kuitenkaan urheilun vaikutus ei ollut kovin suuri: jos poistaa urheilun ja tutkii Ylen aihejakaumaa ja muun aineiston aihejakaumaa ilman Yleä, näyttävät *politiikka* ja *talous* edelleen Ylen aiheina, kun muissa välineissä on enemmän *vapaa-aikaa* ja *turvallisuutta*.

KUVIO 2.16. Aihepiirien prosenttiosuuksia Päivän peilissä (N = 165), Ylen tv-uutisissa (N = 156) ja Ylen verkkosivulla (N = 168) vuonna 2008

KUVIO 2.17. Aihepiirien prosenttiosuuksia Päivän peilissä (N = 145), Ylen tv-uutisissa (N = 147) ja Ylen verkkosivulla (N = 165) vuonna 2010

Kuviot 2.16. ja 2.17. kertovat, millaisia eroja aihepiirien painotuksissa Ylen välineillä oli vuosina 2008 ja 2010. Kumpanakaan vuonna välineiden välillä ei ollut aihepiirien osalta kovin suuria eroja. Esimerkiksi kaikkien välineiden kolme suurinta aihepiiriä olivat *politiikka*, *talous* ja *turvallisuus*.

Erojakin löytyi. *Vapaa-aika* oli enemmän tv-uutisten ja verkkosivun kuin Päivän peilin aihe. *Politiikan* osuus väheni kaikissa Ylen välineissä, erityisen rajusti

Ylen verkkosivuilla vuonna 2010. *Terveys* taas alkoi tuoreemmassa aineistossa näyttäytyä enemmän verkkosivun kuin radio- tai tv-uutisten aiheena.

Turvallisuusaiheet olivat kokonaisaineistossa enemmän verkon kuin muun median aihe. (Ks. luku 5) Niinpä on hieman yllättävää, että Ylen välineistä turvallisuus ei ollut kumpanakaan vuonna selkeästi eniten verkkosivun aihe.

Politiikka ja *talous* olivat Ylen sivulla muita verkkosivuja keskeisemmässä asemassa. Niiden osuus silti laski vuodesta 2008 vuoteen 2010. Laskun myötä ne menettivät myös hallitsevuutensa: vuonna 2008 *politiikka* ja *talous* olivat ylivoimaisesti vahvimpia aiheita Ylen verkkosivuilla.

Päivän peilissä tapahtui osin samanlaista kehitystä kuin Ylen verkkosivulla. *Politiikka* ja *talous* pysyivät ykkösaiheina, mutta niiden osuudet laskivat. *Turvallisuuden* osuus nousi, kuten verkossakin.

Ylen tv-uutisissa ei ollut suuria muutoksia vuosien 2008 ja 2010 välillä. *Politiikan* osuus laski tv-uutisissa vähemmän kuin Päivän peilissä ja verkkosivulla. Muutos on vähäinen myös verrattuna *politiikan* osuuden laskuun kokonaisaineistossa.

Turvallisuuden osuus ei tv-uutisissa kasvanut niin paljon kuin radiossa ja verkkosivulla. Toisaalta *turvallisuuden* osuus oli televisiouutisissa radiota ja verkkoa korkeammalla tasolla jo vuonna 2008.

Yle ja muut välineet vertailussa

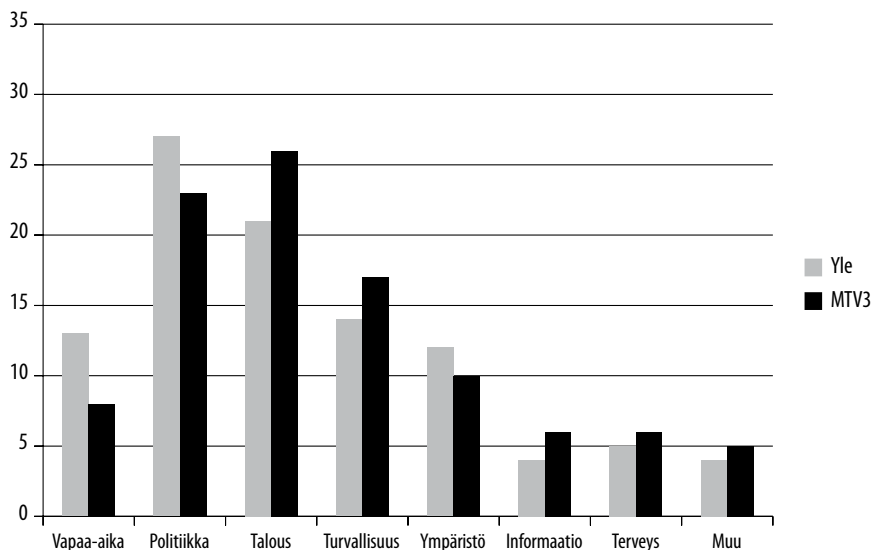
Ylen Päivän peilin ja Radio Novan uutisten aihepiirit eivät eronneet kovin suuresti toisistaan vuoden 2010 aineistossa. Suurin ero oli *politiikassa*, jonka osuus oli Ylen radiouutisissa suurempi. Radio Novan uutisissa oli Yleä enemmän *taloutta*, *vapaa-aikaa* ja *terveyttä*. *Turvallisuuden* ja *ympäristön* osuudet olivat kummankin kanavan uutislähetyksissä täsmälleen samat. (Ks. liitetaulukko 9.)

Jos radiouutisten välillä erot olivat pieniä, eivät ne suuria olleet televisiouutistenkaan välillä (ks. kuvio 2.18 s.32). Kun vertaa Ylen ja MTV3:n televisiouutisia, vuonna 2010 Ylen aiheiksi painottuivat hieman MTV3:a enemmän *vapaa-aika*, *politiikka* ja *ympäristö*. MTV3:n uutisissa taas oli enemmän muun muassa *taloutta* ja *turvallisuutta*.

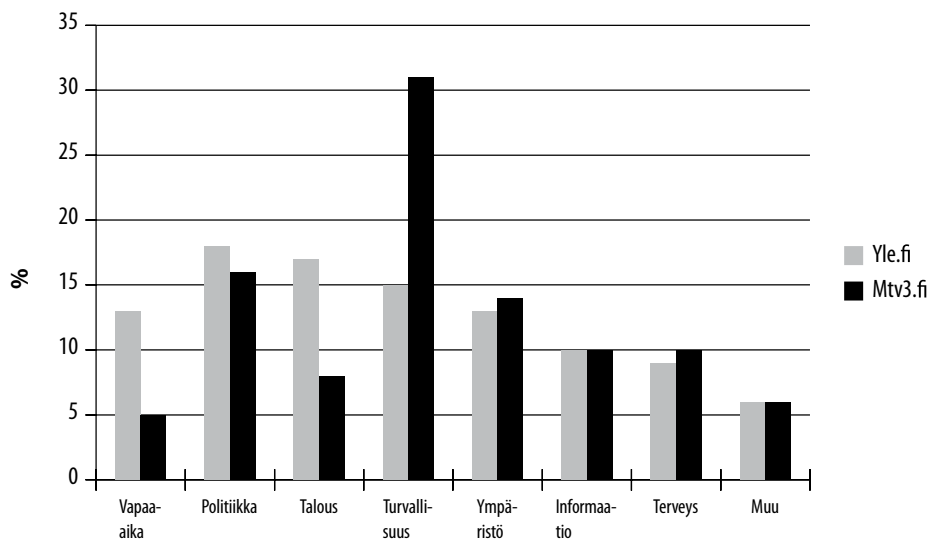
Verkkosivujen vertailussa (ks. kuvio 2.19 s.32) MTV3 näytti keskittyvän turvallisuusuutisointiin huomattavasti voimakkaammin kuin Yle. *Talous* taas nousi enemmän Ylen kuin MTV3:n aiheeksi.

Eroa oli myös vapaa-ajan aiheiden uutisoinnissa. *Vapaa-ajan* osuus oli MTV3:n sivulla pienempi kuin minkään toisen aihepiirin. Ylen sivulla taas vapaa-ajan juttuja oli yli kymmenen prosenttia.

KUVIO 2.18. Ylen tv- uutisten (N = 147) ja MTV3:n uutisten juttujen aihepiirit prosentiosuuksina (N = 176) vuonna 2010

KUVIO 2.19. Ylen verkkosivun (N = 165) ja MTV3:n verkkosivu (N = 168) juttujen aihepiirit prosentiosuuksina vuonna 2010

Väkivalta

Niin väkivalta kuin erotiikkakin ovat keinoja, joihin on mahdollista turvautua kilpailussa selviytymiseksi. Seurantahankkeen alkuperäisiin tehtäviin on kuulu-
nut tutkia sitä, missä määrin uutistuotannossa tosiasiallisesti näin tapahtuu.

Väkivalta

Sisältää myös uhan kokemisen, kuvien sisältö otetaan huomioon. Väki-
vallalla tarkoitetaan ihmiseen, ei omaisuuteen kohdistuvaa väkivaltaa

0 Juttu ei koske, eikä siihen sisälly väkivaltaa

1 Juttu koskee tai siihen sisälty vähäistä väkivallan kuvausta (esimer-
kiksi maininta)

2 Väkivallan kuvaamisella on jutussa olennainen osuus

3 Juttu koskee tai käsittelee väkivaltaa sitä kuvaamatta

(Koodauslomakkeen muuttuja 20)

Tässä luvussa huomio kiinnittyy lähinnä siihen, onko jutussa väkivaltaa sekä
siihen, onko väkivallan kuvailulla jutussa olennainen osuus.

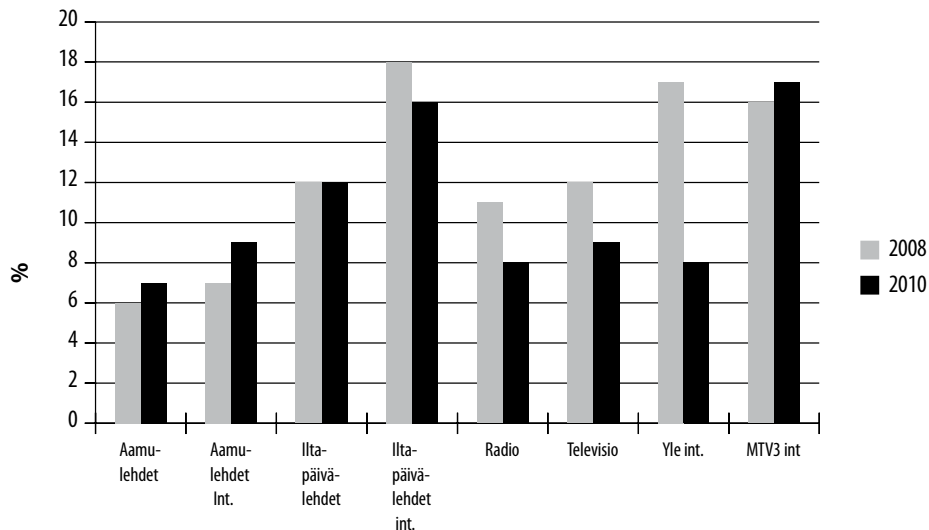
Islamistitaistelijoiden iskut ajavat Pakistanin kaaokseen

» Verisessä itsemurhauskassa haavoittunutta kannettiin maanantaina sairaalaan Pakistanin Shanglassa. Isku oli neljäs viikon sisällä. Pakistan on muuttunut al-Qaidan ja Talebanin väkivaltaiseksi temmellyskentäksi. Islamistiryhmät näyttävät pitkää nenää suurhyökkäystä valmistelevalle Pakistanin armeijalle ja Yhdysvalloille, joka yrittää nujertaa talebanit naapurimaassa Afganistanissa.

KUVA 2. Esimerkki jutusta, jossa väkivallan kuvaamisella on olennainen osuus (HS 13.10.2009).

Kun vähäistä ja olennaista väkivaltaa tarkastellaan yhdessä, pysyi väkivallan osuus samana sekä vuoden 2008 että vuoden 2010 aineistoissa. Väkivaltaa sisälsi kumpanakin ajankohtana noin joka kymmenes juttu.

KUVIO 2.20. Väkivaltaa sisältävien juttujen prosentiosuudet viestinryhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

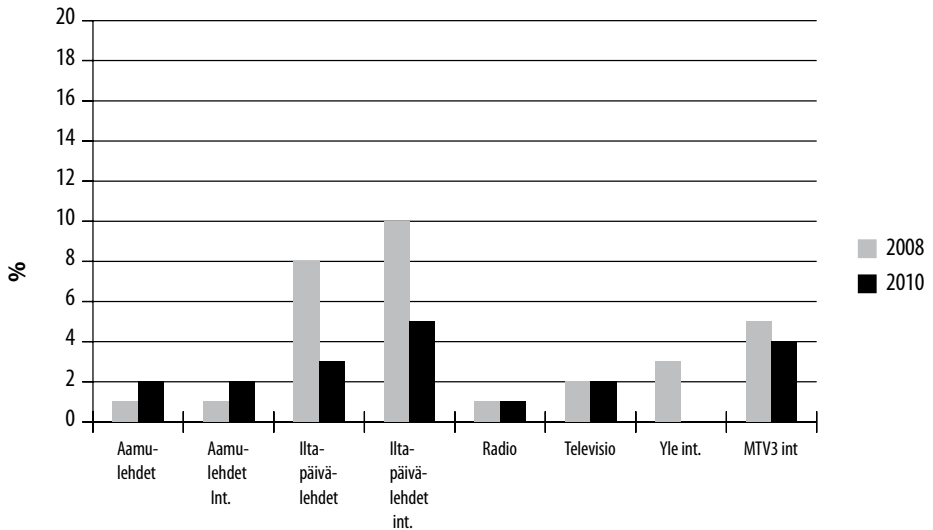

Väkivaltaa esittäviä juttuja oli vuonna 2010 eniten ilta-päivälehtien ja MTV3:n verkkosivulla. Väkivallan osuus nousi aamulehdissä, aamulehtien verkkosivuilla ja MTV3:n verkkosivulla, mutta muissa välineryhmissä väkivallan osuus pysyi samana tai laski.

Olenaisesti väkivaltaa sisältävien juttujen osuus laski vuodesta 2008 vuoteen 2010. Vuonna 2008 koko aineistossa tällaisten uutisten osuus oli 3 prosenttia. Vuonna 2010 osuus oli 2 prosenttia. Lasku johtuu ennen muuta siitä, että väkivaltaa olennaisessa määrin esittävien juttujen osuus romahti ilta-päivälehdissä ja niiden verkkoversioissa.

Vuonna 2008 ilta-päivälehdissä ja ilta-päivälehtien verkkosivuilla olennaisesti väkivaltaa sisältävien juttujen osuudet olivat selvästi muita korkeammat (ks. kuvio 2.21). Vuonna 2010 näiden kahden ero muihin tasoittui. Esimerkiksi MTV3:n verkkosivulla olennaisesti väkivaltaa sisältävien juttujen osuus oli vuonna 2010 jo suurempi kuin painetuissa ilta-päivälehdissä.

KUVIO 2.21. Juttujen, joissa väkivallan kuvaamisella on olennainen osuus, prosenttiosuudet viestinyhmittäin 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Iltapäivälehtien väkivaltaiset lööpit nousivat puheenaiheeksi vuonna 2006, jolloin muun muassa lapsiasiavaltuutettu älähti niiden sisällöstä. Kiviojan (2008, 202) haastattelemat iltapäivälehtien päätoimittajat ovat sanoneet jälkikäteen, että lööppiväkivaltakeskustelulla oli vaikutusta toimituksellisiin linjauksiin. Muun muassa liian yksityiskohtaista kuvailua alettiin välttää rikosuutisissa. Vuoden 2010 tulokset olennaisesti väkivaltaa sisältävien juttujen kehityksestä näyttävät tukevan tämänsuuntaisia linjauksia.

Aamulehdissä ja niiden verkkosivulla kasvoi hienoisesti niiden juttujen osuus, joissa väkivallan kuvaamisella oli olennainen osuus. Ylen verkkosivulta taas tällaiset jutut katosivat kokonaan: vuoden 2010 aineistossa niitä ei ollut yhtäkään kappaletta. Myöskään Ylen Päivän peilissä ei ollut vuonna 2010 uutisia, joissa väkivallan kuvaus olisi ollut olennaista. Radion osuus kuitenkin pysyi välineryhmänä muuttumattomana, koska Radio Novan uutisissa näiden uutisten osuus nousi hieman.

Väkivalta ja aihepiirit

Vuoden 2010 aineistossa väkivaltaa sisältävistä uutisista yli puolet oli aihepiiristä *turvallisuus*, johon kuuluvat muun muassa rikokset ja oikeustapaukset. Neljäsnes väkivaltauutisista oli *politiikan* aihepiiristä. *Politiikka*-aihepiiriin kuuluvat valtioiden väliset sodat, konfliktit ja niiden uhka sekä vieraiden valtioiden sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka.

Kolmanneksi eniten eli kuuden prosentin verran väkivalta uutisia oli aihepiirissä *vapaa-aika*, mitä ainakin osin selittää urheilussa, esimerkiksi jääkiekossa, esiintyvä väkivalta. Muissa aihepiireissä väkivaltaa sisältävien uutisten osuudet jäivät pieniksi.

Vuoden 2008 aineistossa väkivalta jakautui eri tavalla aihepiireihin. Väkivalta uutisia oli eniten aihepiirissä *politiikka*. Turvallisuusaiheisia väkivalta uutisia oli vasta toiseksi eniten.

Politiikan osuus väheni kokonaisaineistossa vuonna 2010, *turvallisuuden* taas nousi. Väkivallan näkökulmasta tämä tarkoittaa, että yksi väkivaltaa sisältävä aihepiiri väheni, mutta toinen sen sijaan nousi. Näin ollen väkivallan prosentuaalinen osuus pysyi kokonaisaineistossa samana.

Edellä sanottu johti siihen, että väkivaltaa koskevien uutisten maantieteellinen näkökulma muuttui. Vuoden 2008 aineistossa väkivalta uutiset liittyivät ennen muuta sotiin ja konflikteihin, ja niiden tapahtumapaikka oli jossain ulkomailla. Kun rikoksiin liittyvä väkivalta-aineiston osuus nousi, siirtyi tapahtumapaikkaakin yhä useammin kotimaahan.

Erotiikka

Eroottisen aineiston määrittely on loputtoman monitulkintainen tehtävä. Vuonna 2010 se pyrittiin tekemään mahdollisimman yksinkertaisesti. Erotiikkaan ja seksuaalisuuteen liittyvän aineiston osuutta selvitettiin tarkastelemalla sitä, onko jutun päätaho esitetty tavalla tai toisella eroottissävytteisessä valossa tai koettaako juttu muuten vedota lukijaan erotiikan avulla. Aiempina vuosina asiaa on lähestytty eri tavoin ja muun muassa seksuaalisuutta koskevat asia-artikkelit on sisällytetty tähän asiayhteyteen. Vuonna 2006 yritettiin vielä tarkemmin selvittää, mitä jutun eroottinen sisältö on. Seuraava vertailu perustuu siihen, mikä eri vuosien lähestymistavoissa on yhteistä. Erotiikkaa koskevat asiajutut eivät sisälly vertailuun.

Eroottisen aineiston osuus laski

Vuonna 2010 koodattiin paljon samoja juttuja molempiin tarjolla oleviin erotiikkamuuttujiin. Kun tämän huomioi ja poisti päällekkäisyydet, jäi jäljelle 33 juttua, jossa erotiikka oli jotenkin läsnä. Koko aineistosta se oli 1 prosentti jutuista.

Erotiikkaa sisältävien juttujen kokonaismäärä oli siis hyvin pieni. Tämän muistuttamiseksi tässä luvussa kerrotaan myös absoluuttisia lukuja prosenttilukujen ohella.

Erotiikkaa sisältävien juttujen osuus laski vuoteen 2008 verrattuna. Vuonna 2008 erotiikkaa sisältäviä juttuja oli kokonaisaineistosta 2 prosenttia.

Suurin osa erotiikkaa sisältävistä jutuista oli sekä vuonna 2008 että vuonna 2010 iltapäivälehdissä ja niiden verkkosivuilla. Niiden määrä kuitenkin laski. Vuoden 2008 aineistossa erotiikkaan liittyviä juttuja oli iltapäivälehdissä 24 kappaletta ja kaksi vuotta myöhemmin vain kahdeksan. Verkkosivuillakin määrä väheni, joskaan ei aivan näin paljon.

Iltapäivälehtien erotiikkaotsikoita vuoden 2010 aineistossa olivat muun muassa *Toppahousuissa onkin seksiä!* (IS 15.1. 2010), *Kiira tihkui seksiä. Katso kuvat* (IL 25.1. 2010) ja *Heidi Suomi: Näin käännät miesten katseet* (IL 6.3. 2010).

Erotiikkaa sisältävien juttujen aiheet ja toimijat

Suurin osa jutuista, joissa oli erotiikkaa, liittyi aihepiiriin *vapaa-aika*. *Vapaa-ajan* sisällä ovat muun muassa aiheuokat perhe ja parisuhde sekä kulttuuri ja viihde.

Erotiikkaan liittyviä juttuja oli paljon myös aihepiireissä *turvallisuus* sekä *muu*. *Turvallisuuteen* kuuluvat rikosuutiset, joiden osuus erotiikkajutuista oli vuoden 2010 aineistossa lähes kolmasosa. Osuus oli suurempi kuin kaksi vuotta aiemmin. Ilman rikosuutisia erotiikkaa sisältävien juttujen määrä olisi ollut vuonna 2010 vain 23 kappaletta. Rikosten osuutta kasvatti vuonna 2010 tapaus, jossa eroottisena tanssijana työskennellyt nainen tartutti HI-virusta miehiin. Tämän yksittäisen tapauksen hallitsevuus vaikutti esimerkiksi siihen, miten naisten osuus päätahona ja kuvissa kehittyi.

Erotiikkaa sisältävissä jutuissa naisten osuus päätahoista kasvoi vuosia 2008 ja 2010 verratessa. Naisten osuus nousi myös kuvissa.

Nainen oli vuoden 2010 aineistossa erotiikkaa sisältävän jutun päätahona 61 prosentissa (20 jutussa). Kuvissa naisia oli 42 prosentissa erotiikkaa sisältävistä jutuista (14 juttua), kun miesten osuus oli vain 3 prosenttia (1 juttu).

Kuvitettujen, erotiikkaa sisältävien juttujen osuus väheni vuosia 2008 ja 2010 verratessa. Myös sekä miehiä että naisia esittävien kuvien osuus väheni.

Suurin osa erotiikkaa sisältävien juttujen päätahoista oli vuoden 2010 aineistossa yksityishenkilöjä tai he edustivat viihdettä tai urheilua. Yksityishenkilöiden osuus nousi vuoteen 2008 verratessa, niin myös urheilijoiden. Viihteen edustajien osuus taas laski.

Vetoamisesta

Vuoden 2010 luokittelurungossa oli uusi muuttuja, jolla pyrittiin selvittämään erilaisia tapoja vedota lukijaan. Uudella muuttujalla haluttiin tuoda laadullisempaa otetta uutismedian vuosiseurantaan.

Tapa jolla juttu vetoaa lukijaan (koodauslomakkeen muuttuja 18)

- 0 Juttu ei vetoa millään alla olevista tavoista
- 1 Juttu vetoaa lukijaan empatian avulla
(Päivi Storgård pelkäsi kuolevansa: Mietin jo, kuka kertoo perheelle. (IS 3.10. 2009))
- 2 Juttu vetoaa lukijaan erotiikan avulla
(Upea Janina pohtii: Saako äiti olla seksiobjekti (IS 3.10. 2009))
- 3 Juttu vetoaa lukijaan sukupuolten välisen eron avulla
- 4 Juttua vetoaa lukijaan eriskummallisuuden avulla
(Sammakot saavat 200 000 euroa perintöä (HS 23.10.2009))
- 5 Juttu vetoaa lukijaan huumorin avulla
- 6 Juttu vetoaa lukijaan väkivalta-, uhka- tai pelkoelämyksillä
(Suomalaisäiti pidätettiin. Ruhjeinen vauva sairaalaan. Pahoinpitely Espanjassa (IL 25.1. 2010))
- 7 Juttu vetoaa lukijan moraaliseen närkästykseen
(Kansanedustaja etuili rokotusjonossa (IS 2.11. 2009))

Uusi muuttuja oli kokeiluluonteinen, ja erilaisia vetoamistapoja ei määritelty kovin tarkasti. Jo näin koodaten saatiin kuitenkin esiin se, että jutuista harvat vetosivat joillakin annetuista vaihtoehdoista. Useimmin vetoaminen tapahtui kyseisistä vaihtoehdoista empatian, eriskummallisuuden, pelon tai moraalisen närkästyksen avulla.

Välineiden välille nousi eroja siinä, miten ne käyttivät erilaisia vetoamisen tapoja. Kiinnostavaa on, että radio ei käyttänyt juuri mitään vetoamisen tapaa. Myös televisiossa ja Ylen verkkosivulla edellä mainittuja vetoamistapoja tuli vain vähän vastaan. Sen sijaan vetoamista käyttivät etenkin iltapäivälehdet ja niiden verkkosivut.

Eriskummallisuus näyttäytyi nimenomaan verkkolehtien vetoamistapana. Eriskummallisuuteen vetoavia juttuja koodattiin aineistosta 29 kappaletta. Niistä suurin osa, 21 kappaletta, oli verkkolehdistä.

Verkkolehtien eriskummalliset jutut kertoivat muun muassa maailman suurimmasta koirasta, lentokoneella yksin lentäneestä kissasta, Thaimaan viida-

kossa kasvaneesta viidakkonaisesta sekä 5-vuotiaasta pojasta, joka oli tappanut alligaattorin.

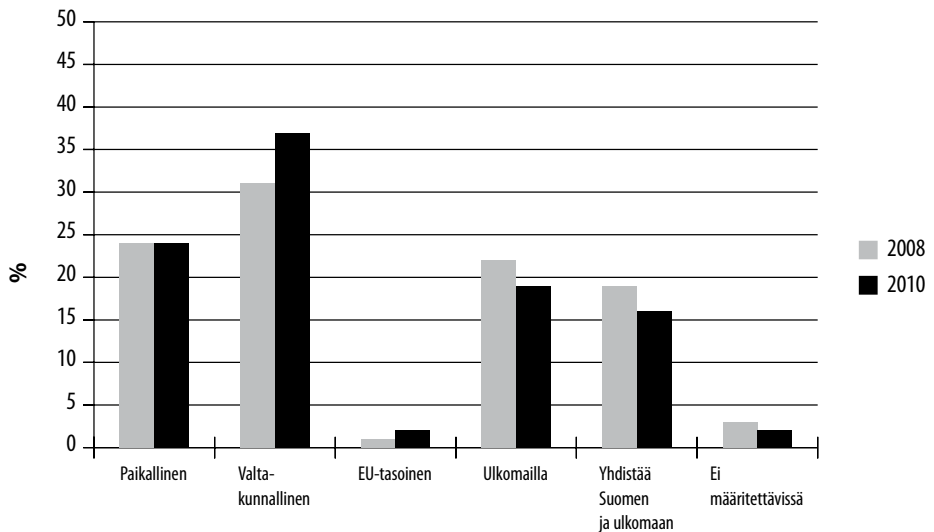
Alueet

Juttujen maantieteellistä jakaumaa tarkasteltiin jakamalla jutut kuuteen luokkaan.

Jutun maantieteellinen alue (koodauslomakkeen muuttuja 21):

- 1 Paikallinen tai alueellinen
- 2 Valtakunnallinen
- 3 EU-tasoinen
- 4 Jossain ulkomailla tai maailmanlaajuinen
- 5 Juttu yhdistää Suomen ja ulkomaan tai Suomen ja EU:n näkökulman.
- 9 Ei määritettävissä

KUVIO 2.22. Juttujen maantieteellinen näkökulma prosenttiosuuksina 2008 (N = 2905) ja 2010 (N = 2977)

Suurin osa jutuista oli sekä vuonna 2008 että vuonna 2010 Suomen rajojen sisällä pysyviä. Yli puolet jutuista oli alueelliselta luonteeltaan paikallisia tai valtakunnallisia.

Vuoden 2010 aineistossa paikallisuutisten osuus pysyi samana kuin kaksi vuotta sitten. Tämä on tavallaan yllättävää, koska monet lehdet ovat kertoneet pyrkivänsä tekemään ”ihmisläheistä journalismia” (ks. esim. Hujanen 2009, 112–129), johon kuuluu arjen lähellä pysyttely ja konkreettisuus. Tällöin voisi olettaa, että paikallisuuden osuus nousisi aineistossa.

Toisaalta monet esimerkiksi maakuntalehtien jutuista voivat olla sekä valtakunnallisia että paikallisia: valtakunnallinen uutinen on paikallistettu esimerkiksi pääjutun kainalossa. Jos tulokulma kuitenkin on ollut valtakunnallinen, juttu on tässä tutkimuksessa koodattu valtakunnalliseksi.

Paikallisuuden korostumisesta voisi kuitenkin kertoa se, että ulkomaiden osuus väheni hieman. Ulkomaan aiheiden osuus laski uutisoinnissa ylipäättään vuonna 2010: sikäli on luonnollista, että myös paikkana ulkomaat menetti merkitystään

Terveysjuttujen osuus nousi vuoden 2010 aineistossa, etenkin iltapäivälehdissä. Silti niiden juttujen, joissa alue ei ole määritettävissä, osuus ei noussut. Mahdollisesti siis yleistyneet terveysjutut on sidottu johonkin paikkaan: jos esimerkiksi laihtutuksesta kertoo julkkis eikä tutkimustulos, on juttu koodattu paikalliseksi tai valtakunnalliseksi⁴.

Maantieteellinen näkökulma välineryhmittäin

Paikallisuus korostui erityisesti aamulehdissä, joissa paikallisia uutisia oli vuonna 2010 yli kolmannes. Runsaasti paikallisia uutisia oli myös aamulehtien verkkosivuilla sekä iltapäivälehtien verkkosivuilla. Vaikka iltapäivälehdet ovat valtakunnallisia välineitä, oli niiden sivuilla kuitenkin paikkakohtaisia rikos- ja onnettomuusjuttuja⁵.

Paikallisten uutisten osuus nousi aamulehdissä hieman, mutta niiden verkkosivuilla osuus laski. Myös iltapäivälehdissä paikallisuuden osuus väheni.

Valtakunnallisten uutisten osuus nousi lähes kaikissa välineryhmissä, erityisesti iltapäivälehdissä ja MTV3:n verkkosivulla. Valtakunnallisia uutisia oli eniten radiossa, iltapäivälehdissä ja televisiossa.

4 Julkisuuden henkilöistä kertovat jutut on yleensä koodattu maantieteelliseltä näkökulmaltaan valtakunnallisiksi.

5 Toisaalta paikkaan sidottu rikosjuttukin voi muuttua oikeudenkäynnin aikaan valtakunnalliseksi, jos rikos on merkittävä tai yleisesti kiinnostava, eikä oikeudenkäyntivaiheessa olla enää rikoksen tapahtumapaikassa kiinni.

Ulkomailla tapahtuvien juttujen osuus väheni kaikissa välineryhmissä, paitsi iltapäivälehdissä. Myös Suomen ja ulkomaan näkökulmat yhdistävien juttujen osuus putosi kaikissa välineryhmissä, lukuun ottamatta iltapäivälehtien verkkosivuja.

Paikallisjutut käsittelivät vuonna 2010 eniten *turvallisuutta*, *vapaa-aikaa* ja *taloutta*. Valtakunnallisista jutuista suurin osa oli *talouden* ja *vapaa-ajan* aiheita. EU-tason juttuja hallitsi *politiikka*, kuten ulkomaan aiheita ylipäätään.

Niistä jutuista, joissa yhdistyi Suomen ja ulkomaan näkökulma, suurin osa käsitteli *vapaa-ajan* aiheita. Mukana oli etenkin paljon urheilujuttuja.

Yhteenvetoa aiheista ja aihepiireistä

Aiheita ja aihepiirejä koskevan tarkastelun perusteella *vapaa-aika*, *turvallisuus*, ja *terveys* lisäsivät osuuttaan. *Politiikan* (kansainvälisen politiikan ja muiden maiden poliittisen uutisoinnin) sekä *talouden osuudet* pienenivät. Vähäisessä määrin on tapahtunut siirtymää päätöksentekoa ja tuotantoa koskevista aiheista viihtymiseen, hyvinvointiin, turvallisuuden vaalimiseen ja elämyksellistämiseen. *Turvallisuus*-aihepiirissä sekä rikos- että onnettomuusjuttujen osuus kokonaisaineistosta nousi.

On mahdotonta sanoa, missä määrin taustalla ovat tietoiset tai tiedostamattomat toimituspoliittiset valinnat ja missä määrin yksinkertaisesti huomattavien uutistapahtumien paine. Tällaisia täysin ohittamattomia tapahtumia olivat muutamat dramaattiset luonnonmullistukset (maanjäristykset Haitissa ja Chilessä), jotka saattoivat viedä sitä tilaa, joka normaalista olisi täyttynyt ulkomaisten tapahtumien poliittisluonteisesta uutisoinnista. Kotimaassa vastaavia ohittamattomia uutistapahtumia olivat esimerkiksi kauppakeskus Sellossa tapahtuneet murhat sekä Naantalissa tapahtunut useiden henkilöiden kuolemaan johtanut tulipalo.

Terveyden osuus nousi koko aineistossa, mutta etenkin iltapäivälehdissä. Iltapäivälehtien terveysjutuista suurin osa käsitteli terveyttä yksilön ja ennen muuta julkisuuden henkilöiden näkökulmasta.

Ympäristöaiheiden osuus nousi vuonna 2010. Tätä selittänee pitkälti jaksoon mahtuneet luonnonkatastrofit, jotka koodattiin ympäristöaiheiksi.

Väkivaltaa oli joka kymmenennessä jutussa. Osuus oli sama kuin vuonna 2008. Niiden juttujen, joissa väkivallan kuvaamisella on olennainen osuus, laski. Väkivaltaa sisältävien uutisten sisältö muuttui vuoteen 2008 verrattuna: Vuonna 2008 suurin osa väkivaltaa sisältävistä uutisista kertoi ulkomaan konflikteista. Vuonna 2010 väkivaltauutiset käsittelivät ennen muuta rikoksia.

Eroottisen aineiston osuus laski puoleen. Suurin osa erotiikkaa sisältävistä jutuista oli iltapäivälehdissä ja niiden verkkosivulla.

Suurimmassa osassa jutuista maantieteellinen näkökulma pysyi Suomen rajojen sisällä. Valtakunnallisten uutisten osuus nousi, paikallisten pysyi samana. Ulkomaille sijoittuvien uutisten osuus laski hieman.

Vuoden 2010 seurannassa kiinnitettiin erityistä huomiota Yleisradion aiheisiin. Ylen erot MTV3:een ja Radio Novaan näyttäytyivät pieninä. Ainoa huomattavampi ero oli verkossa, jossa MTV3:n verkkosivulla turvallisuus oli paljon keskeisempi aihe kuin Ylen verkkosivulla. Myöskään Ylen välineiden (Päivän peili, puoli yhdeksän tv-uutiset, verkkosivu) väliltä ei löytynyt kovin suuria eroja aihepiirien painottamisessa. Poliitiikka oli Ylen televisiouutisissa keskeisempi aihe kuin etenkin verkkosivulla. Vapaa-aika taas oli Ylen verkkosivun ja tv-uutisten, mutta ei niinkään radion Päivän peilin aihe.

3. Toimijaryhmien esilläolo

Yksi tämän seurantatutkimuksen tehtävistä on seurata eri toimijaryhmien (talouden, politiikan, kulttuurin jne. toimijoiden) esiintymistä uutisissa. Esilläolon tutkimista varten erilaiset mahdolliset tahot on jaettu 19 toimija-alaluokkaan. Analyysivaiheessa nämä on yhdistetty kahdeksaksi laajemmaksi toimijaryhmäksi alla olevan kuvion mukaisella tavalla. Koodaamista käsiteltiin tarkemmin luvussa 1.

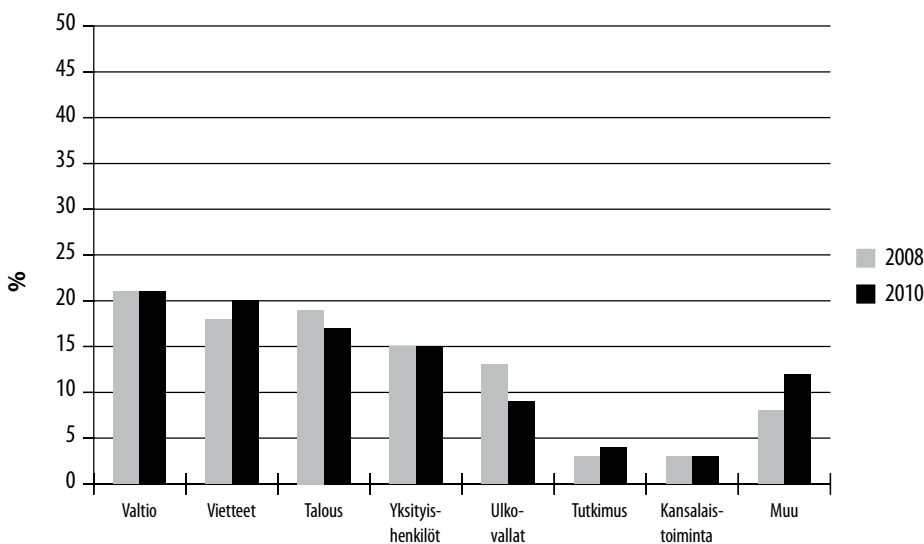
TAULUKKO 3.1. Toimijaryhmät ja toimija-alaluokat

Toimijaryhmä	Toimija-alaluokat
1 Ulkovallat	(1) Ulkovallat: vieraat valtiot ja niiden valtiokoneistot ja poliittisen järjestelmän vakiintuneet osat, ylikansalliset järjestöt, elimet ja yhteenliittymät
2 Suomen valtio (tuonnempana vain "Valtio")	(2) Valtiojohto, puoluelaitos (3) Julkishallinto (4) Poliisihallinto, rajavartiosta (5) Oikeusistuineläitos (6) Puolustushallinto
3 Tutkimus	(7) Tieteen ja tutkimuksenharjoittajat, vapaat asiantuntijat
4 Talous	(8) Elinkeinoelämän järjestöt, yritykset, työnantaja- ja toimialaliitot (9) Ammattiyhdistysliike (10) Maa- ja metsätalous (maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt)
5 Kansalaistoiminta	(11) Kansalaisjärjestöt ja järjestäytyneet kansanliikkeet
6 Vietteet	(12) Urheilijat, urheilujärjestöt (13) Taide, Kulttuuri (14) Viihde- ja muotiteollisuus
7 Yksityishenkilöt	(15) Henkilöt ilman nimettyä taustaryhmää
8 Muut	(16) Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö (17) Tiedotusväline (ei tarkoita kulloinkin koodattavana olevaa viestintä) (18) Viestin itse (19) Muu (sisältää myös luokittamattomiksi jäävät epäselvät tapaukset)

Päätahot: ulkovaltojen osuus pieni, luokittelemattomien kasvoi

Aluksi jutuista ja jutturyppäistä erotettiin niin sanottu päätaho. Päätaholla tarkoitettiin sitä toimijaa (ihmistä tai ihmisistä koostuvaa laajempaa kokonaisuutta), jota jutun katsottiin ennen muuta koskevan. Suomen Pankin päätöksistä kertovan jutun päätaho on (ainakin hyvin todennäköisesti) Suomen Pankki.

KUVIO 3.1. Päätahojen toimijaryhmät vuosina 2008 (N = 2875) ja 2010 (N = 2955)

Päätahojen suhteelliset osuudet vuosien 2008 ja 2010 aineistoissa olivat hyvin samankaltaiset. Niiden välillä on kuitenkin kaksi selvähköä ja kaksi pienempää eroa.

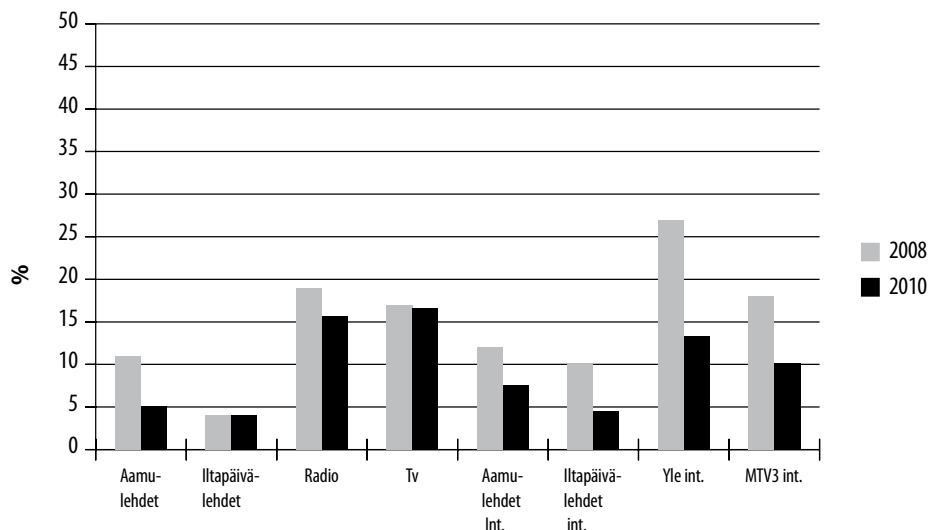
Ensiksikin ulkovaltojen ja ylikansallisten yhteenliittymien (Nato, YK yms.) osuus päätahoista pienentyi nelisen prosenttiyksikköä vuodesta 2008 vuoteen 2010. Toiseksi luokan *muu* osuus kasvoi samaiset neljä prosenttiyksikköä siirryttäessä vuodesta 2008 vuoteen 2010.

Kolmas joskin vähäisempi ero aineistojen välillä koskee vietteisiin sisältyvien päätahojen osuuksia. Vietteitä (urheilijoita, viihdetaiteilijoita ja kulttuurin toimijoita) edustavien päätahojen osuus kasvoi pari prosenttiyksikköä, kun vuodesta 2008 siirryttiin vuoteen 2010.

Neljäs keskeinen ero aineistojen välillä oli talouden toimijoiden osuus juttujen päätahoina. Se pieneni pari prosenttiyksikköä siirryttäessä vuodesta 2008 vuoteen 2010.

Ulkovaltojen edustajat ja luokittelemattomat toimijat

KUVIO 3.2. Ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien osuus viestinyhteisöissä 2008–2010 (N 2008 = 2875 ja N 2010 = 2955)

Ulkovaltojen ja ylikansallisten yhteenliittymien suhteellinen osuus pieneni ennen muuta aamulehdissä ja internetsivustoilla. Joissain tapauksissa ero oli hyvinkin suuri. Yleisradion internetsivustolla ulkovaltojen osuus päätahoista vuonna 2010 oli puolet siitä, mitä se oli vuoden 2008 aineistossa. Vastaava ero Helsingin Sanomien painetussa versiossa oli kymmenkunta prosenttiyksikköä. Radiossa ja televisiossa ulkovaltojen osuus säilyi likipitään entisellään, vaikka se molemmilla radiokanavilla hiukan laskikin siirryttäessä vuodesta 2008 vuoteen 2010 (ks. liitetaulukot 13 ja 14).

Keskeisin syy ulkovaltojen ja niiden edustajien esiintymisen harventumiseen ja vastaavasti erilaisten luonteeltaan täsmentymättömiksi jäävien tahojen aiempaa näkyvämpään asemaan lienee otosajankohdan tapahtumissa. Otosajanjaksoon sisältyy muutamia luonnonkatastrofeja, joista tuhoisimmat olivat Haitia ja Chileä kohdanneet maanjäristykset. Näiden maanjäristysten kaltaiset tapahtumat toivat etusivuille, sivustoille ja lähetyksiin sellaisia luokittelemattomiksi jääviä päätahoja kuin ”ryöstelevät joukot”, ”mielensoihtajat” tai erilaisia avustusjärjestöjä, joiden siteet valtioihin, kansalaisliikkeisiin tai muihin toimijaryhmiin jäävät epäselviksi Näin ulkomaan uutisten toimijarakenne koki jossain määrin sisäisen muutoksen: ulkovaltojen edustajien osuus pienentyi ja luokittelemattomiksi jääneiden toimijoiden luokka (*muut*) kasvoi.

Vuosien väliset erot olivat luokittelemattomien toimijoiden osalta joidenkin välineiden kohdalla suuria: esimerkiksi Helsingin Sanomien ja MTV3:n internet-

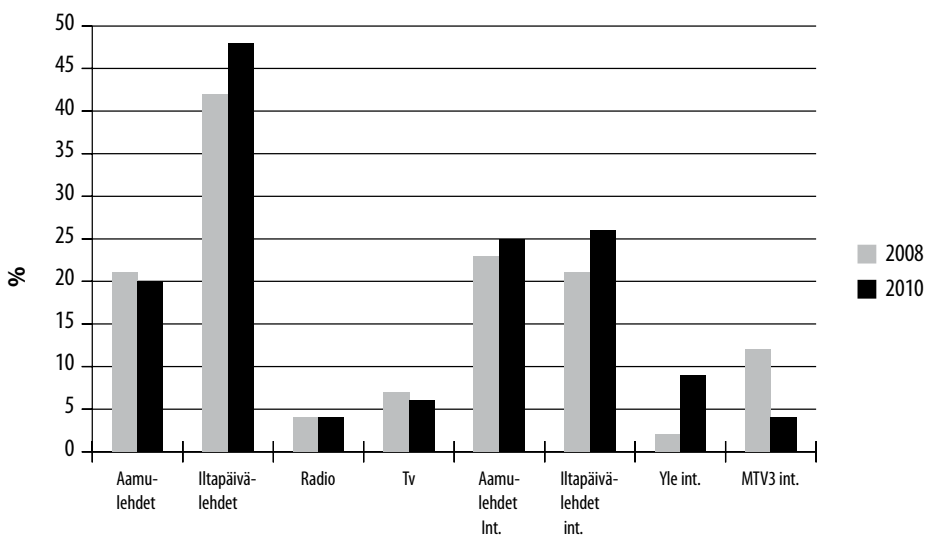
sivustolla luokan *muut* osuus oli vuonna 2010 kymmenkunta prosenttiyksikköä suurempi kuin vuonna 2008 (ks. liitetaulukot 13 ja 14).

Myös uskonnolliset yhteisöt sisältyvät luokkaan *muut*. Evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispan vaali maaliskuussa 2010 nosti hieman uskonnollisiin yhteisöihin kiinnittyvien toimijoiden ja siten luokan ”muut” osuutta juttujen päätähöina, joskin vain vähän.

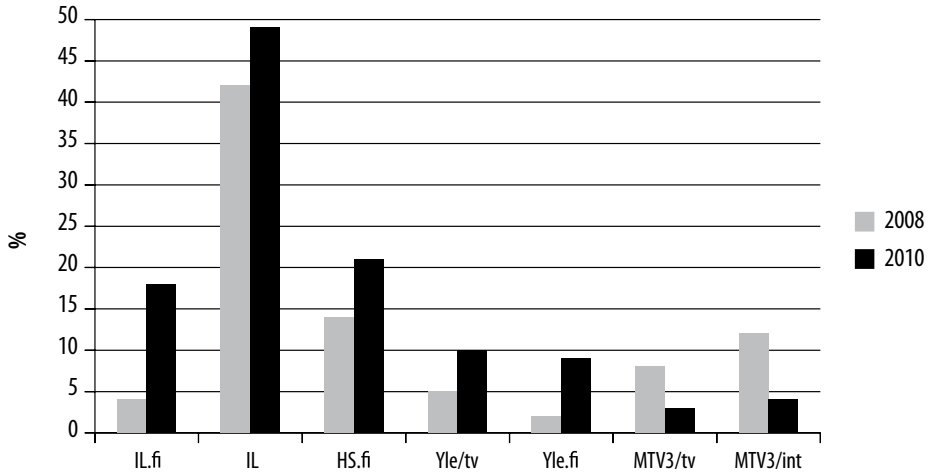
Toimijaryhmä vietteet: vähäistä kasvua

Kolmas edellä mainittu muutos päätahojen osuuksissa oli vietteiden edustajien eli urheilijoiden ja urheilujärjestöjen, viihteen ammattilaisten ja suppeammassa mielessä kulttuurin toimijoiden suhteellisen osuuden pienehkö kasvu. Tämä on seurausta monista erisuuntaisista muutoksista, joita ei sinänsä jäsennä selvästi mikään yhtenäinen kehityssuunta tai linja. Pääosin muutos kuitenkin johtui siitä, että urheilijoiden ja viihdetaitelijoiden osuus päätahoista oli vuonna 2010 hiukan suurempi kuin 2008. Kulttuurin toimijoiden osuus pysyi samana (ks. liitetaulukot 13 ja 14).

KUVIO 3.3. Vietteiden osuus 2008–2010 viestinryhmittäin. (N 2008 = 519 ja N 2010 = 597)

KUVIO 3.4 Muutokset vietteitä edustavien päätahojen osuuksissa 2008–2010 (mukana vain ne välineet, joissa muutokset ovat merkittäviä)

Suurimmat muutokset tapahtuivat Iltalehdessä ja sen verkkoversiossa. Niissä kasvoi erityisesti urheilijoiden suhteellinen osuus juttujen päätoimijoina. Näin tapahtui myös Helsingin Sanomien internetsivulla.

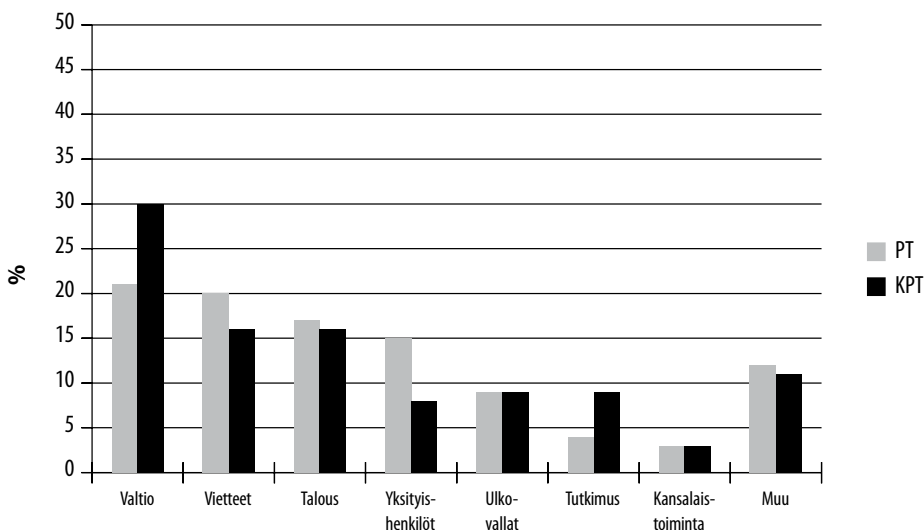
Yleisradion puoli yhdeksän uutisissa ja Yle:n internetsivustolla vietteiden edustus kasvoi prosenttiyksikön tai pari kaikkien vietteisiin sisältyvien toimijaryhmien osalta. Lopputuloksena sekä Ylen puoli yhdeksän tv-uutisissa että Ylen internetsivustolla noin joka kymmenes tarkastelluista päätahoista edusti vietteitä. MTV3:n Kymmenen uutisissa taas tapahtui lähes samansuuruista päinvastaista liikettä: vietteiden osuus juttujen päätahoista pieneni. Näiden muutosten seurauksena Ylen ja MTV3:n tv-uutisten toimijarakenteet kääntyivät vietteiden osalta päinvastaisiksi aiempaan verrattuna. Vuonna 2010 Ylen tv-uutisista ja internetsivustolta löytyi suhteellisesti ottaen enemmän vietteiden toimijoita kuin MTV3:n vastaavista julkaisuista. Kummassakaan niitä ei ollut erityisen paljon, mutta MTV3:n julkaisukanavilla vietteiden piiriin kuuluvien toimijoiden osuus juttujen päätahoista jäi hyvin pieneksi vuonna 2010 (ks. liitetaulukko 14).

Keskeiset puhujat: ulkovaltojen osuus pieneni, luokittelemattomien toimijoiden osuus kasvoi

Päätahon ohella jutuista pyrittiin määrittämään myös niin sanottu keskeinen puhuja. Jutussa, jossa taloustieteilijä ruotii hallituksen talouspolitiikkaa, päätahona on todennäköisesti hallitus, keskeisenä puhujana taas tieteen ja tutkimuksenharjoittajien toimijaryhmään kuuluva tutkija. Keskeistä puhuvaa toimijaa

tarkastelemalla pyritään siis tarkastelemaan sitä, ketkä saavat äänensä kuuluviin. Silloin kun jutuissa oli useampia puhujia, keskeiseksi puhujaksi määriteltiin yleensä jutun tai jutturyppään pääjutussa eniten äänessä ollut taho. (Ks. koodaustavasta luku 1)

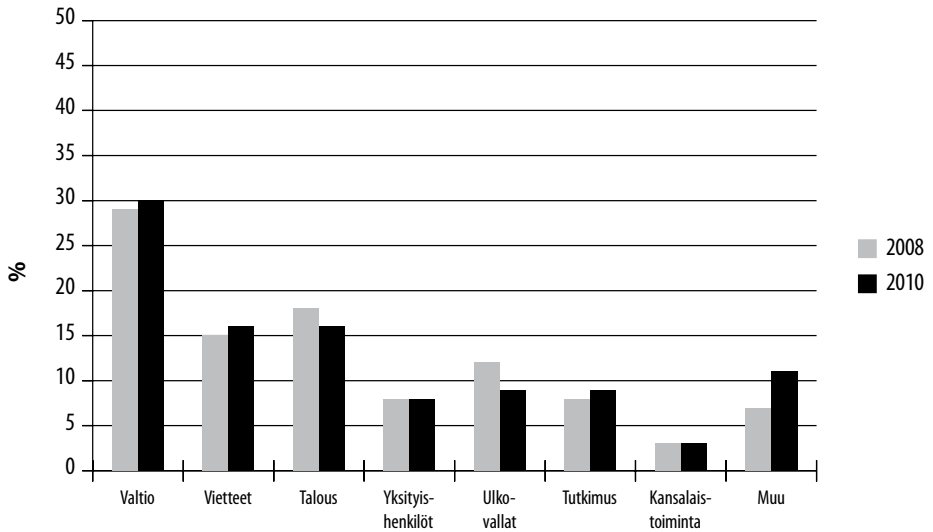
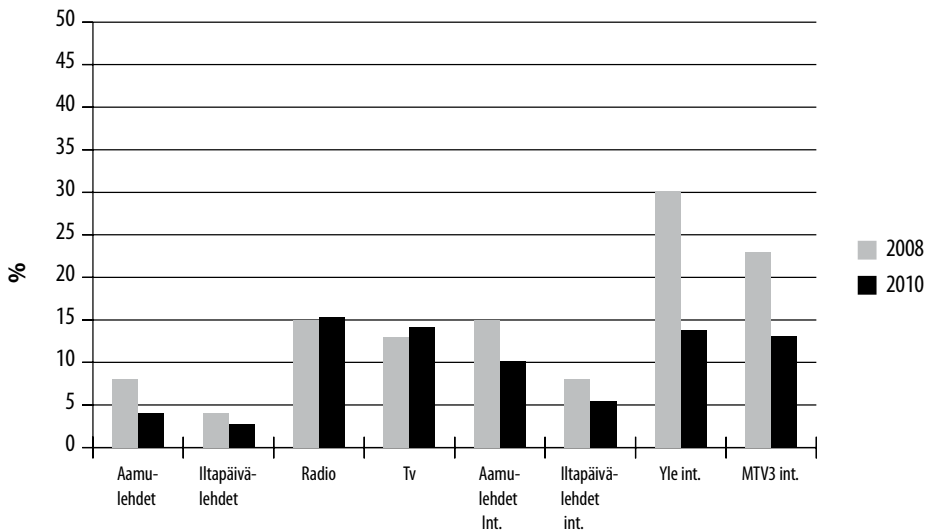
KUVIO 3.5. Päätahojen (PT, N = 2955) ja keskeisten puhujien (KPT, N = 2556) toimijaryhmät 2010

Valtion sekä tieteen edustajat pääsivät herkemmin juttujen puhujiksi kuin niiden kohteiksi. Ennen muuta keskeisten puhuvien toimijoiden piirissä korostui poliisiviranomaisten ja muiden julkishallinnon toimijoiden osuus verrattuna eri toimijaryhmien ja -luokkien osuuksiin päätahojen joukossa (ks. liitetaulukot 15 ja 16).

Vietteiden edustajien ja yksityishenkilöiden osuus oli keskeisten puhujien joukossa pienempi kuin päätahojen joukossa. Ehkä omalla tavallaan mielenkiintoista on myös se, että talouden edustajien osuus ei ollut keskeisten puhujien joukossa sen suurempi kuin se oli päätahojenkaan joukossa.

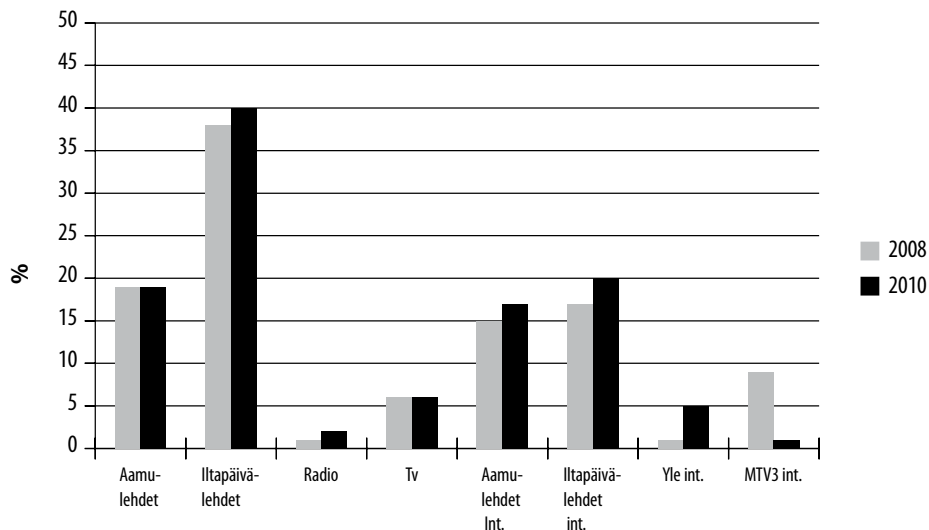
Muutokset keskeisten puhuvien toimijoiden toimijaluokissa verrattaessa vuoden 2008 ja 2010 aineistoja vastasivat päätahojen muutoksia samoissa aineistoissa, ne olivat vain pienempiä (ks. kuvio 3.6).

KUVIO 3.6. Keskeiset puhuvat toimijat 2008 (N = 2480) ja 2010 (N = 2556)**KUVIO 3.7.** Ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien osuus keskeisinä puhujina 2008–2010 viestinyhmittäin. 2008 (N = 2480) ja 2010 (N = 2556)

Sähköisissä välineissä ulkovaltat ja kansainväliset yhteenliittymät pitivät pintansa. Aamulehdissä ja useilla internetsivustoilla niiden osuus keskeisinä puhujina tahoina pieneni siirryttäessä vuodesta 2008 vuoteen 2010. Joissain tapauksissa erot ovat hätkähdyttävänkin suuria: Kainuun Sanomien etusivulla ulkovaltojen edustajia ei ollut keskeisen puhujan asemassa lainkaan vuoden 2010 aineistossa (vuonna 2008 sellaisia oli 6 prosenttia). Kainuun Sanomien internetsivustolla kävi lähes samoin, mutta ero vuoteen 2008 on huomattavasti suurempi (19 prosenttia vuonna 2008, 3 prosenttia vuonna 2010). Myös erällä

muilla internetsivustoilla ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien osuus putosi puoleen (tällaisia olivat Turun Sanomien internetsivusto, Iltalehden internetsivusto, Ylen internetsivusto, jolla ulkovaltojen osuus keskeisistä puhujista vuonna 2008 oli 30 prosenttia, vuoden 2010 aineistossa se oli 14 prosenttia, sekä MTV:n internetsivusto) (ks. liitetaulukot 15 ja 16).

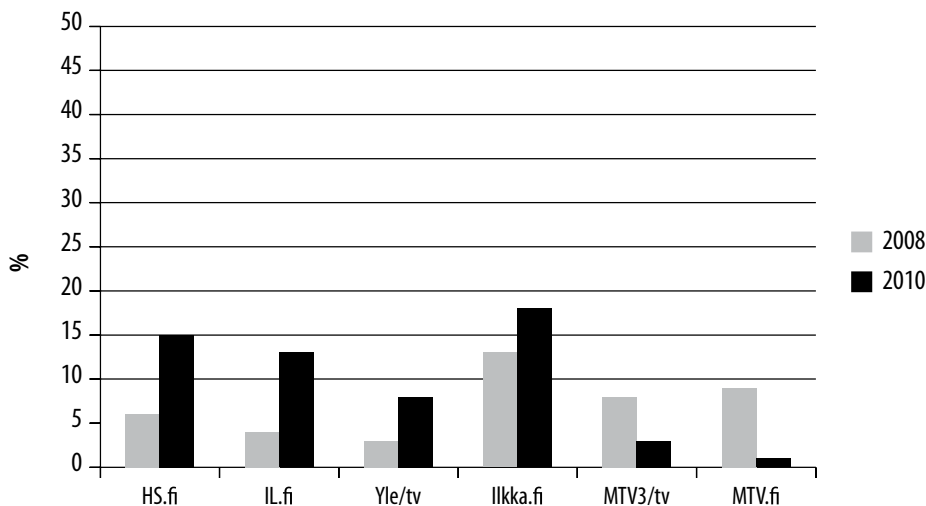
KUVIO 3.8. Vietteiden toimijoiden osuudet keskeisistä puhujista 2008–2010.
N 2008 = 2480 ja N 2010 = 2556

Vietteiden toimijoiden osuuden kasvu verrattaessa aineistoja vuosilta 2008 ja 2010 oli minimaalista eivätkä viestinyhmäkohtaisetkaan muutokset olleet suuria. Useimmissa viestinyhmissä ja useimmissa viestimissä urheilijoiden ja erilaisten viihteen piiriin kuuluvien toimijoiden osuus kasvoi ainakin hieman. Kulttuurin toimijoiden osuus ei kasvanut, vaan sen osuus keskeisistä puhujista oli aavistuksen pienempi vuonna 2010 kuin 2008 (ks. liitetaulukot 15 ja 16). Muutokset johtuivat siis ennen muuta urheilijoiden ja viihteen piirissä toimivien osuuksien muutoksista. Joissain tapauksissa viestinkohtaiset muutokset olivat merkittäviä.

Eniten vietteiden piiriin sisältyvien toimijoiden ja aivan erityisesti urheilijoiden osuus lisääntyi HS:n ja Iltalehden internetsivuilla (ks. kuvio 3.9). Jälleen silmiinpistävää on, että Yle:n tv-uutisissa vuosien väliset erot olivat vastakkaiset MTV3:n muutoksiin nähden.

KUVIO 3.9. Muutokset vietteiden edustajien osuudessa keskeisinä puhuvina toimijoina (mukana vain ne välineet, joissa muutokset ovat merkittäviä)

Yhteenvetoa: uutistapahtumat vaikuttavat, vaikuttavatko resurssit

Yhteenvetona voidaan todeta, että verrattaessa päätahojen ja keskeisten puhuvien osuuksia vuoden 2008 aineistossa vuoteen 2010 keskeinen ero on ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien edustajien osuuden selvä pieneneminen. Vastaavasti erilaisten luokittelemattomiksi jäävien toimijoiden osuus kasvoi.

Vietteiden toimijoiden, ennen muuta urheilijoiden ja viihdetaitelijoiden, osuus kasvoi hiukan, vastaavasti talouden toimijoiden osuus pieneni vähän.

Muutokset ovat yhdensuuntaisia aihealueita ja -piirejä koskevien muutosten kanssa. Samoin kuin aiheiden osalta on mahdotonta sanoa, missä määrin taustalla ovat toimituspoliittiset valinnat, missä määrin suuret uutistapahtumat.

Haitin ja Chilen maanjäristykset ovat olleet omiaan jossain määrin syrjäyttämään kansainvälisen politiikan toimijoiden saamaa huomiota. Vuoden 2008 syksyllä vallinnut lakonuhka taas nosti tuolloin ay-liikkeen asemaa niin juttujen päätahoina kuin keskeisinä puhujinakin. Vaikka työmarkkinoilla kuohui myös vuonna 2010, ei tapahtunut aivan vastaavaa myllerrystä ja talouden toimijoiden osuus laski. Osojaksen aikana pidetyt Vancouverin olympialaiset olivat joka tapauksessa omiaan nostamaan erityisesti urheilijoiden näkyvyyttä.

Oma kysymyksensä on se, miten kansanvälinen finanssikriisi on vaikuttanut talousjournalismiin. Periaatteessa kriisin voi ajatella yhtäältä tuottavan painetta talouden toimijoiden äänen korostumiseen, toisaalta taantuma ja lama voivat olla syitä talouden toimijoiden osuuden supistumiseen.

Näiden selitysten jälkeen jää vielä ilmaan kysymys, ovatko mediayritysten tietoiset ratkaisut vaikuttaneet resurssien suuntaamiseen siten, että etäisestä ja usein virallisuonteisesta kansainvälistä kanssakäymistä koskevasta aineistosta on pyritty ”lähemmäs” lukijaa.

Erityispiirteenä mainittakoon vielä Yle:n tv-uutisten ja internetsivuston sekä MTV3:n tv-uutisten ja internetsivujen käännteinen kehitys. Yle lisäsi maltillisesti vietteiden toimijoita lähetyksiinsä ja sivustolleen, kuin taas MTV3 ja erityisesti sen internetsivusto karsi niitä. Yhtiöiden internetsivustojen toimijarakenne oli näiden muutosten jälkeen suhteellisen lähellä toisiaan.

4. Sukupuolet

Pääosassa miehet⁶

Kahdessa aiemmassa seurantaraportissa on jo todettu, että uutisjournalismin toimijamaailma on varsin miesvaltainen. Vuoden 2008 aineistossa miesten osuus oli lähes kolminkertainen juttujen päätahoina ja keskeisinä puhujina. Samoin oli asianlaita vuoden 2010 aineistossa. Seurantatutkimuksemme tulokset vahvistavat Irma Kaarina Halosen väitöskirjassaan (1999) kuvaamaa uutisten miesvoittoisuutta.

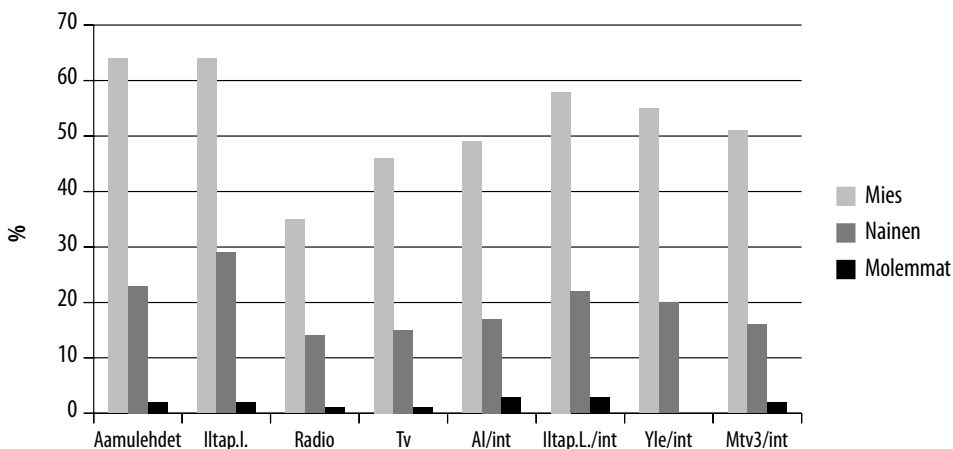
TAULUKKO 4.1. Sukupuolen esiintyminen vuoden 2010 aineistossa (N = 2977)

Sukupuoli	Päätaho %	Keskeinen puhujana %	Muu puhujana %	Kuvien henkilöt %
Mies	52	48	19	23
Nainen	19	18	6	9
Molemmat	2	1	10	14
Ei määriteltävissä	24	17	9	2
Ei esiinny	2	15	55	53
Yht %	100	100	100	100

Vuoden 2010 aineistossa miehillä oli edelleen hyvin selkeä enemmistö kaikissa niissä esilläolon tavoissa, joita seurantahankkeessa on tutkittu. Olipa kyse sitten päätahoista, keskeisistä puhujista, muista puhujista tai kuvien henkilöistä, miehillä oli lähes kolminkertainen edustus näissä rooleissa naisiin verrattuna.

⁶ Luvussa keskitytään päätahoihin. Keskeisten puhujien tarkastelu toistaisi sen, mitä päätahoista sanotaan.

KUVIO 4.1. Naisten ja miesten osuudet juttujen päätahoina eri viestinyhmissä (N = 2977)

Kuten edelliselläkin seurantakerroksella naisia oli hiukan muita välineitä enemmän iltapäivälehdissä, niiden internetsivuilla sekä aamulehdissä (kuviosta 4.1 on jätetty pois tapaukset, joissa sukupuolta ei voi määrittää). Myös keskeisenä puhujana naisia oli eniten iltapäivälehdissä; aamulehdissä hiukan enemmän kuin iltapäivälehti-internetsivuilla. Keskeisempää kuin naisten osuuden vaihtelu eri välineryhmissä on naisten ja miesten määrällisen suhteen pysyvyys: lähes kaikissa viestinyhmissä naisten osuus oli runsas kolmannes miesten osuudesta.

Välineiden välinen vaihtelu tasaantui jossain määrin vuodesta 2008 vuoteen 2010. Pienimmillään ero oli Ilta-Sanomien internetsivustolla (miesten määrä oli kaksinkertainen naisten määrään nähden), suurimmillaan Kainuun Sanomien paperilehdessä (miesten määrä oli nelinkertainen naisten määrään nähden). Ylipäätään on niin, että internetsivustoilla erot olivat vuonna 2008 aavistuksen suuremmat kuin muilla julkaisukanavilla. Vuonna 2010 internetsivustojen ja muiden julkaisukanavien ero tasoittui tässä suhteessa. Erityisesti niillä internetsivustoilla, joilla erot vuonna 2008 olivat suuria (MTV3.fi, Yle.fi, Kainuunsaomat.fi), tapahtui tasoittumista. Toisaalta paperiversioiden puolella oli myös päinvastaisia muutoksia.

TAULUKKO 4.2. Miesten ja naisten määrällinen suhde välineittäin vuosina 2008 (N = 2875) ja 2010 (N = 2955)

Viestin	Miesten ylivoimasuhdeluku (M/N)*	
	2008	2010
Helsingin Sanomat	3,5	3,3
Ilkka	2,5	2,4
Kainuun Sanomat	2,8	4,0
Turun Sanomat	2,6	2,1
Iltalehti	1,9	2,3
Iltta-Sanomat	2,1	2,1
Ylen Päivän peili	3,6	3,2
Radio Nova	2,3	2,0
Yle/Tv-uutiset	3,3	3,5
MTV3/uutiset	3,6	3,0
Hs/internet	3,0	2,7
Ilkka/internet	4,7	3,6
KaiS/int	4,0	3,0
TS/int	3,4	2,7
Il/int	3,2	3,8
IS/int	2,1	2,0
Yle/int	3,5	2,8
MTV3/int	4,4	3,1
<i>Kaikki</i>	<i>2,9</i>	<i>2,7</i>

* "Ylivoimasuhdeluku" on saatu jakamalla päätähona olleiden miesten osuus vastaavalla naisten osuudella. Tämän luvun seuraavissa taulukoissa käytetään vain merkintää M/N)

Naisille perhe, parisuhde ja hyvinvointi, miehille muu

Sukupuolten määrälliset suhteet ovat tasan *terveyttä* koskevassa aihepiirissä, muuten miehet hallitsevat aihepiirejä selvästi tai suorastaan ylivoimaisen selvästi. Tällainen oli tilanne edelliselläkin seurantakierroksella, joskin useimmissa aihepiireissä ero on aavistuksen kaventunut.

TAULUKKO 4.3. Sukupuolet päätahoina eri aihepiireissä (N= 2955)

%	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määrit.	Yht. %	M/N	N
Talous	53	10	1	37	100	5,5	420
Politiikka	58	16	1	25	100	3,7	415
Turvallisuus	57	16	2	25	100	3,5	535
Ympäristö	49	10	2	40	100	4,8	298
Vapaa-aika	63	27	3	8	100	2,4	691
Informaatio	47	26	2	25	100	1,8	187
Terveys	34	32	1	32	100	1,1	225
Muu	43	30	2	25	100	1,4	184
Yht %	54	20	2	25	100	-	-
N	1594	584	53	724	-	2,7	2955

TAULUKKO 4.4. Sukupuolten määrällisten suhteiden muutos aihepiireissä vuosina 2008 – 2010 (N 2008 = 2875 ja N 2010= 2955)

Aihepiiri	M/N 2008	M/N 2010
Talous	2,7	5,5
Terveys	1	1,1
Turvallisuus	4,2	3,5
Informaatio	1,9	1,8
Ympäristö	5,5	4,8
Politiikka	4,4	3,7
Vapaa-aika	2,9	2,4
Muu	1	1,4
<i>Kaikki</i>	2,9	2,7

Taulukko 4.4 on järjestetty sen mukaan, paljonko miesten ja naisten ero prosenttisyksikköinä on kasvanut tai kaventunut. Ero on olennaisesti kasvanut miesten hyväksi *talouden* piirissä, *terveyden* suhteen se on kutakuinkin entisellään ja muissa aihepiireissä (aihepiiriä *muu* lukuun ottamatta) ero on jossain määrin kutistunut. Eniten kuilun kaventumista on tapahtunut *vapaa-ajan* piirissä, mikä johtunee naisurheilijoiden Vancouverin olympialaisten aikaan saamasta huomiosta.

Todetut muutokset ovat kuitenkin toisarvoisia. Naisten osuus jäi lähes aina kauaksi miesten vastaavista osuuksista.

Kuvasta tulee hiukan vivahteikkaampi, mikäli aihepiirien kaltaisia suuria kokonaisuuksia viipaloidaan aihealuokkien kaltaisiin pienempiin osiin. Aiheluokkia koskeva taulukko 4.5 (s. 58) kertoo paitsi eri sukupuolten osuudet päätahoina eri aihealuokissa, myös sen, miten naisten osuus muuttui, kun vuoden 2008 ja 2010 aineistoja verrataan keskenään.

Naisten ja miesten tarkastelu aihealuokittain kertoo ehkä aiempaakin selvemmin sen, että perhe, ihmissuhteet ja hyvinvointi (sosiaaliturva ja terveys) olivat naisten aluetta, loppu kuului lähes jäännöksettä miehille. Perheen ja hyvinvoinnin ohella taulukon alaosassa oli pari aihealuetta, joissa päätahojen enemmistö oli naisia. Ensimmäinen näistä oli koulutus. Koulutus on niitä julkishallinnon sektoreita, jotka työllistävät paljon naisia. Myös alasta vastaava ministeri on nainen. Nämä seikat näkyvät taulukossa.

Toinen naisenemmistöinen aihealuokka oli Suomen kansallisia vähemmistöjä koskeva luokka. Runsaassa kolmanneksessa näistä jutuista päätahona oli nainen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että maahanmuuttajanaiset olisivat olleet erityisen hyvin esillä, pikemminkin päinvastoin. Kyse oli enemmänkin yhtäältä suomalaisista yksityishenkilöistä, toisaalta maahanmuuttohallinnon virkailijoista. Toki parissa tapauksessa esillä olivat myös Suomeen muuttaneet naiset.

Suurehkoja muutoksia naisten osuudessa tapahtui työmarkkinoita sekä sisä- ja kunnallispolitiikkaa koskevassa kirjoittelussa. Talouspolitiikasta naiset hävisivät lähes tyystin. Ulkopolitiikkaa koskevassa kirjoittelussa naisten (lähinnä kai presidentin) osuus kasvoi, mutta se ei vaikuttanut luokan ”voimasuhteisiin” sitä eikä tätä.

Aiheluokkien tarkastelu tuo näkyviin ”naisten paikkoja” uutisjournalismissa, mutta näinkin tilanne on yksiselitteinen. Aiheluokkia on 31, ja niistä kuudessa tai seitsemässä naisilla oli edes kutakuinkin yhdenvertainen edustus miesten kanssa.

TAULUKKO 4.5. Päätahojen sukupuolijakauma aiheuokittain (N = 2955)⁷

%	Mies	Nainen	Molemmat tai ei määritetty	M/N	Juttu- määrä	Naisten osuuden muutos %-yk- sikköä
Maanp., turvallisuus	90	0	10	-	10	-
Historia	86	14	0	6,1	28	-
Energia	61	0	39	-	33	-
Urheilu	78	19	4	4,1	315	8
Kunnallispolitiikka	70	13	18	5,6	40	-9
Talouspolitiikka	61	5	35	12,9	43	-8
Liikenne	53	6	41	8,8	85	0
Yritystalous, liiketoiminta	53	9	38	6,2	211	4
Ulkopolitiikka	69	25	6	2,8	32	18
Ulkomaat	52	9	40	5,9	114	4
Kv-politiikka	52	10	39	5,2	101	6
Työmarkkinat	53	11	36	4,7	135	-21
Rikos ja rangaistus	60	20	21	3,0	335	-2
Onnettomuudet	52	12	37	4,4	190	7
Sisäpolitiikka	63	25	12	2,5	128	-11
Taide ja kulttuuri	63	30	7	2,1	213	6
Ympäristö	43	12	45	3,5	164	1
Joukkoviestintä	49	21	31	2,4	39	-
Uskonto, elämäkatsomus	48	23	30	2,1	40	-
Asuminen	56	31	13	1,8	16	-
Maa- ja metsätalous	39	16	45	2,4	31	-
Alkoholi, huumeet	28	7	66	4,0	29	-
Harrasteet	49	37	14	1,3	35	-
Terveys	37	35	28	1,1	178	3
Tiede, tutkimus, tekniikka	29	29	42	1,0	38	-
Perhe, parisuhde	33	39	27	0,8	51	-6
Kotitalous, kuluttaminen	30	36	34	0,8	77	4

7 Yksi tai kaksi juttua saattaa synnyttää suuria suhteellisten osuuksien muutoksia luokissa, joiden juttumäärä on pieni. Tällaisissa luokissa ei muutosta kannata laskea. Nyrkkisääntönä on ollut, että muutosta ei laskettu luokissa, joiden juttumäärä oli alle 50 eli selvästi alle kaksi prosenttia aineistosta, poikkeuksena politiikan eri alueet. Taulukko on järjestetty miesten ja naisten osuuden erotuksen suuruuden mukaan.

%	Mies	Nainen	Molemmat tai ei määrity	M/N	Juttu- määrä	Naisten osuuden muutos %-yk- sikköä
Koulutus	33	41	26	0,8	42	1
Suomen kansalliset vähemm.	29	39	32	0,7	28	-
Sosiaaliturva	17	50	33	0,3	18	-
Muu	46	29	26	1,6	156	-8
<i>Kaikki %</i>	<i>54</i>	<i>20</i>	<i>26</i>	<i>2,7</i>	<i>-</i>	<i>2</i>
<i>N</i>	<i>1594</i>	<i>584</i>	<i>777</i>	<i>2,7</i>	<i>2995</i>	<i>-</i>

Sukupuolten suhteet toimijaluokissa

TAULUKKO 4.6. Sukupuolet päätahoina eri toimijaluokissa (N = 2955)⁸

%	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määrit.	Yht. %	M/N	N
Vietteet	70	25	2	2	100	2,8	597
Valtio	58	22	1	20	100	2,6	614
Talous	53	9	1	38	100	6,0	491
Tutkimus	49	28	1	22	100	1,8	128
Ulkovallat	47	9	2	43	100	5,2	256
Yksityishenkilöt	44	30	4	23	100	1,5	438
Kansalaistoiminta	38	23	4	34	100	1,6	73
Muu	44	15	2	39	100	3,1	358
<i>Kaikki %</i>	<i>54</i>	<i>20</i>	<i>2</i>	<i>25</i>	<i>100</i>	<i>2,7</i>	<i>-</i>
<i>N = 2955</i>	<i>1594</i>	<i>584</i>	<i>53</i>	<i>724</i>	<i>-</i>	<i>2,7</i>	<i>2955</i>

Toimijaluokkien kaltaisissa suurissa kokonaisuuksissa miesten ylivoima oli poikkeukseton, naiset eivät päässeet lähellekään miesten lukemia missään toimijaluokassa. Näin oli asia edelliselläkin seurantakerroksella. Kaikki edellä sanottu on omiaan alleviivaamaan tilanteen pysyvyyttä. Toki tähän pysyvyyteen mahtuu jonkin verran vaihtelua.

⁸ Aineistona vain ne jutut, joissa on päätaho, ei koko aineisto.

TAULUKKO 4.7. Muutokset päätähoina olevien miesten ja naisten määrällisessä suhteessa vuosina 2008 (N = 2875) ja 2010 (N = 2955) eri toimijaluokissa

Toimijaluokka	M/N 2008	M/N 2010
Valtio	2,0	2,6
Talous	3,5	5,9
Vietteet	3,1	2,8
Yksityishenkilöt	1,8	1,5
Kansalaistoiminta	2,1	1,6
Tutkimus	3,2	1,8
Ulkovallat	13,2	5,6
Muu	3,7	3,1
<i>Kaikki</i>	<i>2,9</i>	<i>2,7</i>

Joissakin toimijaluokissa muutokset olivat verraten isoja. Niinpä miesenemistö niin valtioon kiinnittyneiden toimijoiden kuin talouden toimijoiden piirissäkin kasvoi kymmenkunta prosenttiyksikköä.

Valtioon kiinnittyneiden toimijoiden (valtiojohto, poliittiset puolueet, julkishallinto) osalta miesvaltaistuminen oli kaikenkattavaa. Se koski niin valtiollisten toimijoiden poliittista osaa kuin julkishallinnonkin toimijoita. Aiheluokkia tarkastelemalla taas voi todeta, että sama tendenssi näkyy niin sisäpolitiikassa kuin kunnallispolitiikassakin.

Voi olla, että politiikan ja julkishallinnon toimijoiden miesvaltaistumisen taustalla on vuoden 2007 terveydenhuoltoalan lakonuhka. Paitsi että se toi työmarkkinatoimijoiden piiriin paljon naisia, se veti tavallaan vastapuolelleen hallituksesta ja julkishallinnon terveydenhuoltoon osan piiristä paljon naisia kommentoimaan, arvioimaan ja tiedottamaan. Vuoden 2008 media-aineistossa politiikan naisten osuutta lisäsi myös kirjoittelu Tanja Karpelan avioerosta.

Vuoden 2010 aineistossa ei ollut sellaista naisvaltaisen alan hyvin laajalle säteilevää tapahtumaa, joka olisi ollut omiaan tuomaan naisia julkisuuteen. Sen sijaan otosajanjaksoon sisältyi miesvaltaisen AKT:n lakko. Lisäksi vuoden 2010 otantajaksoon sisältyi joitain muita tapahtumia, jotka ehkä vaikuttivat politiikan toimijoiden miesvaltaistumiseen. Tällainen tapahtuma oli keskustelu Vanhasen saamaksi väitetystä lahjuksesta, joka vaikutti osaan vuoden 2010 aineistosta. Toinen vastaavan kaltainen tapaus oli eduskunnan puhemiestä vastaan suunnattu protesti puhemiesvaalissa keväällä 2010. Niin tai näin, sisä- ja kunnallispolitiikassa sekä julkishallinnon piirissä miesenemistö kasvoi selvästi.

Taulukon 4.7. perusteella miesten ja naisten välinen ero olisi tasoittunut aivan olennaisesti sellaisten toimijoiden osalta, jotka edustivat ulkovaltoja ja ylikan-

sallisia liittoumia. Ero on kyllä kaventunut mutta ei siksi, että naisten osuus olisi kasvanut. Naisia ei tällaisten toimijoiden piirissä ollut vuonna 2010 edelleenkään kuin vajaa kymmenesosa. Miesten osuus sen sijaan pienentyi huomattavasti ja sukupuoleltaan määrittämättömiksi jäävien toimijoiden osuus vastaavasti kasvoi.

Tutkimuksen ja tieteenharjoittajien kohdalla miesten ja naisten osuuksien ero on todellakin pienentynyt. Se johtunee lähinnä siitä, että taloustieteen Nobelpalkinnon sai vuonna 2009 ensimmäisen kerran nainen ja tapaus uutisoitiin kattavasti.

TAULUKKO 4.8. Sukupuolten esiintyminen päätahoina toimija-alaluokissa (N=2955)

Päätähön viiter ryhmä %	Mies	Nainen	M/N	Molemmat tai ei sukup.	Juttumäärä	Naisten osuuden muutos %-yksikköä
Puolustushallinto	86	0	-	14	7	-
Poliisihallinto, rajavartiosto	63	0	-	37	82	0
Urheilu	79	18	4,3	3	320	8
Maatalous	58	11	5,5	32	19	-
Elinkeinoelämä	54	9	6,1	37	407	1
Ulkom. valtiollinen taho	47	9	5,2	44	256	4
Ay-liike	43	8	5,6	49	65	-27
Uskonnollinen yhteisö	55	21	2,7	25	44	-
S:n valtiojohto, pol. ryhmä	61	28	2,2	11	297	-4
Kulttuuri	63	31	2,1	6	114	7
Julkishallinto	54	22	2,4	24	203	-2
Tiedotusväline	46	21	2,2	32	28	-
Viihde	58	34	1,7	7	163	-13
Tiede ja tutkimus	49	28	1,8	23	128	11
Viestin itse	33	17	2,0	50	6	-
Muut kansalaisjärjestöt	38	23	1,6	38	73	1
Yksityishenkilö	44	30	1,5	27	438	5
Oikeusistuinlaitos	20	24	0,8	56	25	-
Muu tai epäselvä	43	13	3,3	44	280	5
<i>Kaikki %</i>	<i>54</i>	<i>20</i>	<i>2,7</i>	<i>27</i>	<i>-</i>	<i>2</i>
<i>N</i>	<i>1594</i>	<i>584</i>	<i>2,7</i>	<i>53</i>	<i>2955</i>	<i>-</i>

Toimija-alaluokkien järjestys taulukossa 4.8. vastaa miesten ja naisten erotuksen suuruutta. Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki toimijaryhmät olivat

miesvaltaisia. Oikeusistuinlaitos esiintyi toimijana yleensä rikoksista annetuista tuomioista raportoitaessa. Tällaisia juttuja oli hyvin vähän (alle prosentti aineistosta) eivätkä tuomioistuimet yleensä henkilöityneet mitenkään. Silloin kun ne olivat vuoden 2010 aineistossa henkilöityneet, niitä päätähona edusti aavistuksen useammin nainen kuin mies.

Suurin muutos naisten ja miesten suhteellisissa osuuksissa tapahtui jutuissa, joiden päätoimijana oli ammattiyhdistysliikkeen edustaja. Vuoden 2008 aineistossa ammattiyhdistysliike oli Tehy:n lakonuhan vuoksi yksi harvoista naisvaltaisista toimijaryhmistä. Vuoden 2010 aineistossa ay-liike oli lähes yksinomaisen miesvaltainen toimijaryhmä.

Suuri muutos tapahtui myös viihteen toimijoiden osuuksissa. Vuoden 2008 aineistossa puntit olivat kutakuinkin tasan. Vuonna 2010 niistä viihteen ammattilaisista ja viihdetaitelijoista, jotka esiintyvät juttujen päätähoina, selkeä enemmistö oli miehiä.

Tieteen ja tutkimuksen piirissä toimivien sekä urheilijoiden ja urheilun parissa toimivien keskuudessa naisten osuus kuitenkin nousi verraten selvästi. Elinor Ostromin syksyllä 2010 saama talouden Nobel-palkinto lienee synnä ensimmäiseen seikkaan. Toiseen vaikuttanevat talviolympialaiset, joissa naisjoukkueen menestys hiihtolajeissa oli miehiä parempi. Näistä muutoksista huolimatta erot kyseisissä luokissa olivat edelleen huikeita.

Kuvat

Noin neljään viidennekseen vuoden 2010 aineiston jutuista liittyi kuvitusta. Kuvituksen osuus kasvoi hieman, sillä vuoden 2008 aineistossa vastaava osuus oli runsaat kaksi kolmannesta (radiouutisten ohella tv-uutiset sulkeistettiin aineiston käsittelystä).

TAULUKKO 4.9. Sukupuolet valokuvissa 2008 (N = 1582) ja 2010 (N = 1783)

%	2008	2010
Mies	42	39
Molemmat	25	24
Nainen	16	15
Ei määriteltävissä	3	3
Ei ihmistä	14	20
Yht %	100	100
N	1582	1783

Miesten ja naisten määrällinen suhde valokuviissa oli vuoden 2010 aineistossa kutakuinkin sama kuin vuonna 2008. Miehiä kuvissa oli noin 2,5 kertaa niin paljon kuin naisia. Sellaisten kuvien määrä, joissa ei ollut lainkaan ihmistä, kasvoi jonkin verran. Näitä kuvia oli ennen muuta internetsivuilla. Lienee itse asiassa niin, että ankaran talven tuottamat monet tekniset hankaluudet ja onnettomuudet olivat omiaan tuottamaan kuvia (esimerkiksi sortuneista rakennuksista), joissa ei ollut ihmistä ja nämä ovat päätyneet internetsivustoille, jotka pyrkivät elämään mahdollisimman lähellä nyt-hetkeä.

Valokuviissa esiintyvistä miehistä hiukan yli puolet oli keski-ikäisiä, viidennes nuoria tai nuorehkoja aikuisia (iältään 19–34 vuotiaita). Naisista taas kolmannes oli keski-ikäisiä ja runsas kolmannes nuorehkoja naisia. Mies valokuvassa oli siis todennäköisimmin keski-ikäinen, nainen taas nuori nainen.

Välineryhmien väliset erot olivat pieniä. Naisten osalta niitä ei juuri ollut ja pienehköjä erot olivat miestenkin kohdalla.

TAULUKKO 4.10. Valokuvien sukupuolijakauma aihepiireissä $N = 1783$

%	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määriteltävissä	Ei ihmistä	Yht %	N
Vapaa-aika	47	20	23	0	9	100	543
Politiikka	50	10	30	0	10	100	194
Talous	41	10	19	2	29	100	192
Turvallisuus	38	9	22	6	24	100	281
Ympäristö	28	7	20	2	43	100	183
Informaatio	32	14	31	4	20	100	111
Terveys	23	24	22	8	24	100	149
Muu	25	21	30	4	21	100	130
Yht %	39	15	24	3	20	100	-
N	693	262	427	46	355	-	1783

Terveyttä koskevaan kirjoitteluun liittyvissä jutuissa kuvien keskeisenä henkilönä oli useammin nainen kuin mies. Yleensä ero oli kuitenkin miesten hyväksi vähintään parikymmentä prosenttiyksikköä. Vuoden 2010 aineistossa ero myös kasvoi useimpien aihepiirien osalta.

TAULUKKO 4.11. Sukupuolten esiintymisen määrällisen eron kehitys eri aihepiireissä vuodesta 2008 (N = 1582) vuoteen 2010 (N = 1783).

Aihepiiri	M/N 2008	M/N 2010	Eron kasvu tai pieneneminen %-yksikköinä
Talous	2,1	4,2	14
Politiikka	2,9	5,1	7
Informaatio	1,5	2,4	7
Ympäristö	3,5	4,3	3
Terveys	0,8	0,9	3
Vapaa-aika	3,1	2,4	-6
Turvallisuus	6,7	4,1	-13
Muu	1,0	1,2	3
Kaikki	2,6	2,6	2

Taloutta koskevien juttujen kuvituksessa miesten ja naisten ero kasvoi selvästi vuoteen 2008 verrattuna. Se seikka, että ero *turvallisuutta* koskevissa jutuissa pienenyi jokseenkin selvästi, ei juuri johdu siitä, että naisten osuus aihepiiriä koskevissa jutuissa olisi lisääntynyt. Pikemminkin asia johtuu siitä, että ihmistä vailla olevien kuvien osuus oli vuonna 2010 suurempi kuin 2008. Syynä lienevät juuri ankaran talven tuottamat monenlaiset tekniset ongelmat ja onnettomuudet, jotka kävivät kuvauskohteesta sinällään. Muilta osin vaihtelut olivat mitättömiä.

Kun isot aihepiirit puretaan pienempiin osiin aihealuokiksi, tulee näkyviin jälleen suuriakin muutoksia (taulukko 4.12). Tällainen aihealuokakohtainen vaihtelu on todennäköisesti sääntö eikä poikkeus; monet aihealuokat ovat pienenköjä ja erilaisten sattumanvaraisten seikkojen heiteltävissä. Joitain huomioita taulukosta voi kuitenkin tehdä.

Naiset kirjaimellisesti putosivat kuvasta talouspolitiikkaan liittyvien juttujen kuvituksessa; heitä ei noissa kuvissa yksinkertaisesti ole. Tällöin kannattaa muistaa määrälliset suhteet. Talouspolitiikkaa koskeviin juttuihin liittyi vuoden 2010 aineistossa 17 kuvaa. Ulkoista turvallisuuttakaan koskevissa jutuissa naisia ei ollut, mutta ei heitä niissä ollut edellisenkään seurantakierroksen valokuvissa. Selvästi ”miehistyneitä” alueita kuvien sukupuolten suhteen olivat ulkomaat, sisäpolitiikka ja työmarkkinat.

Ehkä suurimmat muutokset koskevat kuitenkin koulutusta ja harrasteita koskevan kirjoittelun kuva-aineistoa. Molempien naisenemmistö kääntyi miesvoittoisuudeksi.

TAULUKKO 4.12. Sukupuolten esiintyminen valokuviissa aihealuokittain vuosina 2008 (N=1582) ja 2010 (N=1783)

%	2008		2010		N 2008	N 2010
	Mies	Nainen	Mies	Nainen		
Talouspolitiikka	40	20	77	0	15	17
Ulkoinen turvallisuus	58	0	75	0	12	4
Kv-politiikka	64	8	71	2	52	41
Historia	55	9	67	10	22	21
Ulkomaat	54	13	63	8	127	38
Urheilu	77	9	68	16	178	239
Ulkopolitiikka	63	0	58	11	8	19
Työmarkkinat	29	23	46	12	89	59
Kunnallispolitiikka	29	6	41	7	17	27
Onnettomuudet	41	10	40	9	68	112
Rikos ja rangaistus	52	7	36	10	138	165
Liikenne	30	2	31	6	47	55
Energia	18	9	33	8	11	12
Yritystalous	36	11	35	11	104	98
Maa- ja metsätalous	41	18	28	6	22	18
Ympäristö	23	9	26	6	58	103
Taide ja kulttuuri	38	17	41	21	167	169
Joukkoviestintä	31	26	33	13	35	15
Kotimaan politiikka	39	44	32	16	54	69
Asuminen	38	13	31	15	16	13
Koulutus	14	43	21	8	14	24
Alkoholi, huumeet	36	36	18	6	11	17
Uskonto, elämäkats.	22	11	24	14	9	21
Tutkimus, tekniikka	36	23	23	20	22	30
Sosiaaliturva	29	29	23	23	17	13
Perhe, parisuhde	6	30	18	21	47	44
Harrasteet	41	10	28	31	29	29
Terveys	22	29	24	27	55	119
Kansalliset vähemmistöt	25	0	17	22	4	18
Kotitalous, kulutus	22	24	11	26	50	62
Muu	25	25	26	21	84	112
Yht %	42	16	39	15	-	-
N	656	250	693	262	1582	1783

Naisista kaunein, miehistä rohkein?

Kuten edelliselläkin seurantakerroksella, myös tällä kertaa tutkittiin, onko aineistossa eroja sen suhteen, miten miehistä ja naisista kirjoitetaan tai puhutaan. Ainakin politiikasta puhuttaessa on esitetty, että naistoimijoiden ollessa esillä heidän henkilönsä, persoonansa tai kehonsa on esillä enemmän kuin miestoi-
mijoiden esillä ollessa (ks. esim. Halonen 1999).

Tässä tarkoituksessa aineistoa jaoteltiin sen mukaan esiintyykö tekstissä tai tuodaanko siinä ilmi

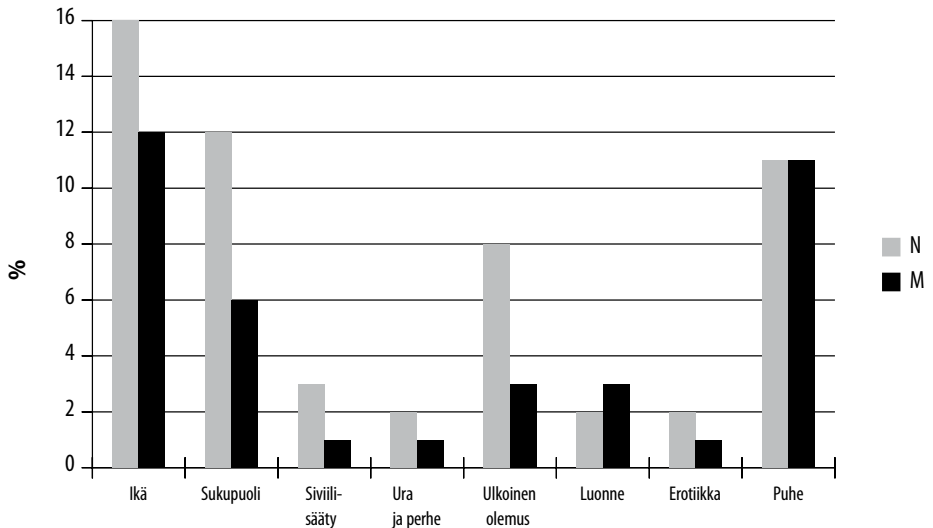
- a) päätoimijan ikä
- b) päätoimijan sukupuoli
- c) päätoimijan siviilisäätö
- d) miten päätoimija yhdistää uransa ja perheensä (tähän puututaan esimerkiksi silloin, kun omaa uraansa tekevä mies tai nainen toteaa että, ”puolisoini on yrittäjä ja tekee pitkiäkin päiviä, olen silloin lasten kanssa paljon kotona”)
- e) päätoimijan ulkoinen olemus (ulkoista olemusta kuvataan, jos joku todetaan esimerkiksi kirveellä veistetyksi näköiseksi, kerrotaan ”kauniin laulajan seurustelemaan” uuden poikaystävänsä kanssa tai todetaan vaikka vain, että joku on pitkä).
- f) päätoimijan luonteenpiirteet
- g) päätoimija jollakin eroottisavvyisellä tavalla (näin käy kun asianmukaisissa vetimissä poseeraava malli lausahaa ”toppahousujenkin voivan olla seksikkäät”)
- h) päätoimijan puhe jollain emotionaalisesti ei-neutraalilla tavalla (luonnehtimalla sitä johtolauseissa esimerkiksi kehräämiseksi tai velmuiluksi)

Henkilön ikä, sukupuoli ja usein myös ulkonäkö ovat seikkoja, jotka tuodaan esiin lähes automaattisesti rikoksia ja usein myös onnettomuuksia koskevissa jutuissa. Siksi nämä aihealueet sulkeistettiin aineistosta.

Kun rikos- ja onnettomuusutiset jätettiin huomiotta, vuoden 2010 aineistossa oli kaikkiaan 496 sellaista juttua, jonka päätahona tai -toimijana oli nainen. Näistä jutuista 31 prosenttiin eli 152 juttuun sisältyi jokin yllä mainituista kohdista. Miesten kohdalla vastaava luku oli 25 prosenttia.

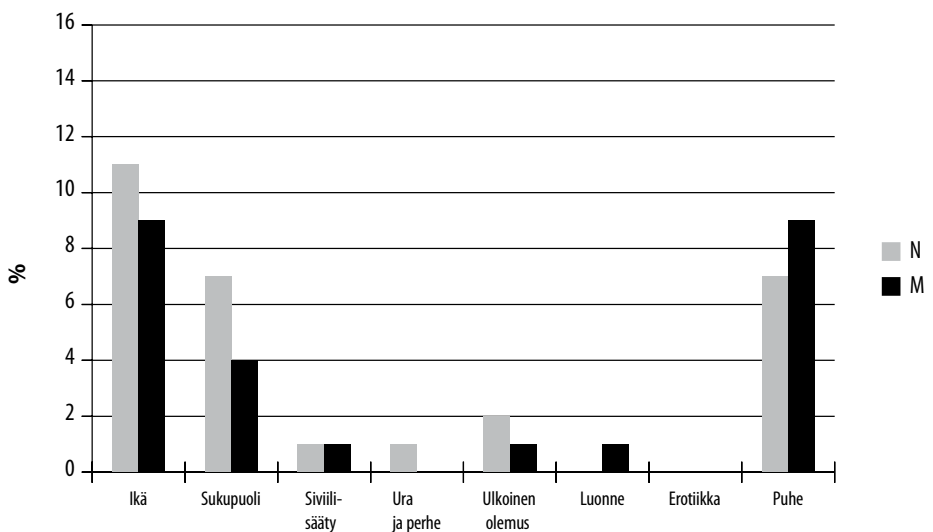
Luvut ovat hieman suurempia kuin edellisellä seurantakerroksella, jolloin neljännekseen naispäätoimijoista liittyi jokin yllä esitetyn listan kuvaamista seikoista. Miesten kohdalla vastaava luku oli 17 prosenttia. Miesten ja naisten henkilöön puututtiin siis aiempaa useammin, mutta miesten ja naisten välinen ero säilyi tässä suhteessa ennallaan.

KUVIO 4.2. Nais- (N = 496) ja miespäätoimijoiden (M = 1296) esittäminen vuonna 2010 (rikokset ja onnettomuudet poistettu)

Ikä, sukupuoli ja ulkoinen olemus ovat seikkoja, jotka tuodaan naisista puhuttaessa selvästi miehiä useammin esiin. Siviilisäädyn, uran ja perheen, luonteen ja erotiikan kohdalle erot ovat niin pieniä, että ne voisivat olla myös silkkää sattumaa. Mielenkiintoista tosin on, että luonne on ainoa seikka, johon oli puututtu useammin miesten kuin naisten kohdalla.

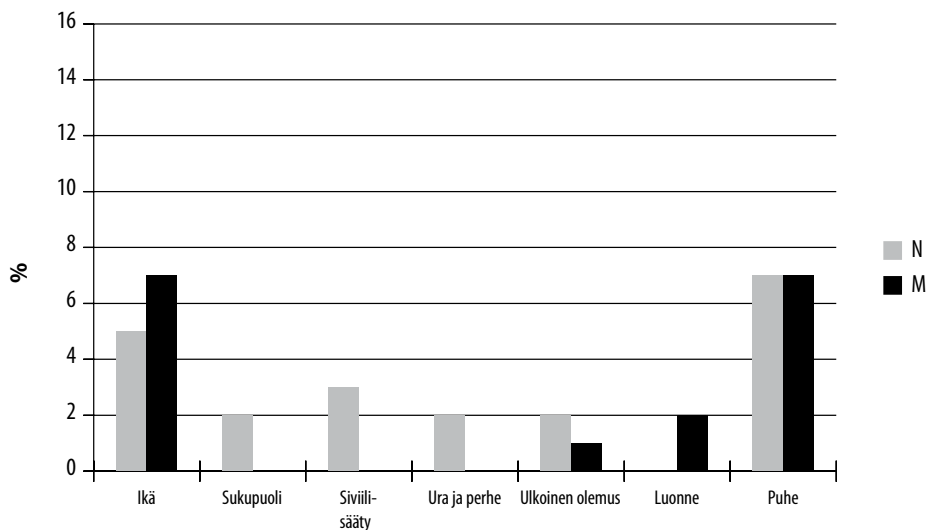
KUVIO 4.3. Sukupuolten esittäminen vuonna 2010: rikosten ja onnettomuuksien lisäksi iltapäivälehdet ja niiden internet sivut poistettu (naisia aineistossa 366, miehiä 1007)

Oli oletettavaa, että stereotyyppistä kirjoittelua esiintyisi ennen muuta iltapäivälehdissä.⁹ Mikäli aineiston supistamista jatketaan ja iltapäivälehdet sekä niiden internetsivustot poistetaan aineistosta, ilmiö lähes sulaa käsiin. Erot ovat jo niin pieniä, että ne saattaisivat olla silkkaa sattumaa. Toisaalta tietty systematiikka säilyy. Naisista kirjoitettaessa tuodaan edelleen ikä, sukupuoli, ulkoinen olemus sekä uran ja perheen yhdistäminen esille useammin kuin miehen yhteydessä. Luonnetta taas kosketellaan useammin miehistä puhuttaessa.

Asiaa voi yrittää testata myös edellisen seurantakierroksen aineiston avulla. Kun vuoden 2008 aineistoon tehdään samat rajaukset, jotka edellä tehtiin vuoden 2010 aineistolle, jäljelle jää vielä paljon tuttua. Sukupuoli ja siviilisääty mainittiin useammin naisten kuin miesten kohdalla. Samoin uran ja perheen yhdistämiseen ja ulkonäköön puututtiin useammin naisten kuin miesten yhteydessä. Sen sijaan luonne oli miesten yksinoikeus.

KUVIO 4.4. Sukupuolten esittäminen vuoden 2008 aineistossa. Rikokset, onnettomuudet, iltapäivälehdet ja niiden internetsivustot on rajattu pois. Naisten määrä 339, miesten määrä 1049

Yhteenvedon miesten ja naisten esittämisen tavoista voi todeta, että kun tiettyjen aihealueiden (rikokset ja onnettomuudet) sekä tiettyjen viestimien (iltapäivälehdet ja niiden internetsivustot) vaikutus eliminoidaan, jää yllä kuvatuille henkilöä luonnehtiville piirteille hyvin heikkoa erottelevaa voimaa. Pienehköissä aineistoissa se saattaa jäädä satunnaisvaihtelun varjoon. Koska useimmat tutkitut

⁹ Lähes puolet kaikista tähän yhteyteen kuuluvista jutuista oli peräisin iltapäivälehdistä ja niiden internetversioista.

seikat käyttäytyvät kahdessa eri aineistossa samalla tavalla (sukupuoli, siviilisäätö, uran ja perheen yhdistäminen sekä ulkoinen olemus tulevat esiin naisten yhteydessä, luonne miesten) ilmentäneen aineisto, joskin hyvin heikosti, stereotyyppistä ajattelutapaa sukupuolirooleista, vaikka iltapäivälehtiä ei otettaisikaan lukuun. Kaikkia muita viestimiä tai julkaisukanavia asia ei silti välttämättä koske.

Yhteenvetoa

Yhteenvetona koko luvusta voi todeta, että miesten ja naisten ero päätähoina esiintymisessä on säilynyt ennallaan. Miesten määrä juttujen päätähoina on lähes kolminkertainen naisiin verrattuna. Erityisesti on syytä panna merkille miesten aseman korostuminen sisä- ja kunnallispolitiikan sekä talouden piirissä siirryttäessä vuoden 2008 aineistosta vuoden 2010 aineistoon. Yhtenä syynä muutoksen taustalla lienee vuonna 2007 ollut terveydenhuoltoalan lakon uhka, joka antoi naisille tilaa julkisuudessa. Uhan mentyä ohi heiluri ilmeisesti heilahti takaisin entiseen asentoonsa. On silti mahdotonta sanoa, voiko se yksinään selittää poliittisten toimijoiden miesvaltaistumista.

5. Verkko

Verkkolehden ja perinteisen välineen suhde on askarruttanut monia mediataloja viime vuosina. Tasapainoa on pitänyt hakea muun muassa siihen, mitä materiaalia julkaistaan verkossa ja mitä varsinaisessa välineessä. Esimerkiksi Jokelan koulusurman aikaan tiedotusvälineet uutisoivat niin sanotusti verkko edellä, mutta Kauhajoen koulusurmassa tietoja ja omaa erikoisosaamista säästeltiin myös päävälineeseen (Raittila et al 2009, 35–39).

Tässä luvussa tarkastellaan sitä, mikä on ominaislaatuista verkkolehdlle. Vastausta haetaan ajallisin sekä väline- tai välineryhmäkohtaisin vertailuin.¹⁰

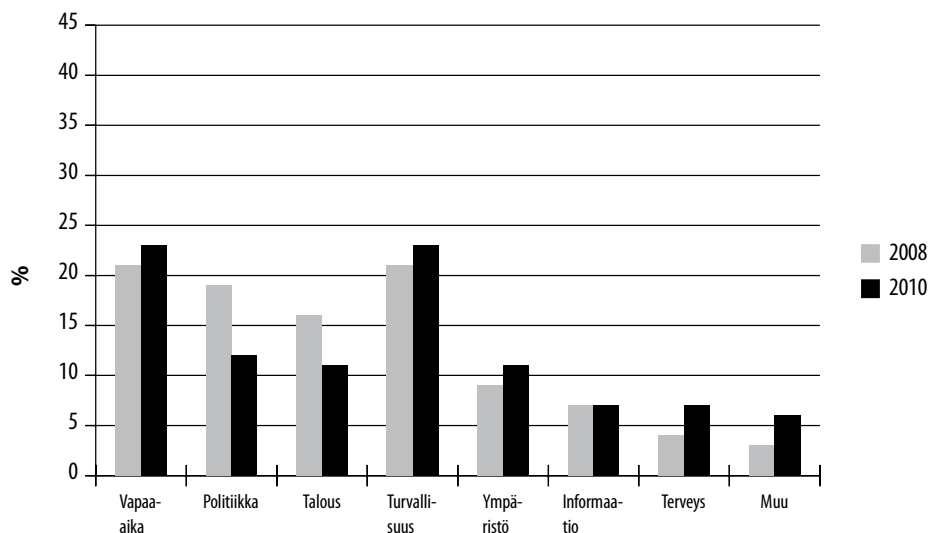
Verkkosivujen muutoksia vuodesta 2008 vuoteen 2010

Aihepiirien kehitys oli verkkolehdissä vuosina 2008 ja 2010 varsin samanlaista kuin kokonaisaineistossa. (Ks. luku 2, Aiheet ja aihepiirit.) *Vapaa-ajan, turvallisuuden, ympäristön ja terveyden* osuudet kasvoivat, *politiikan ja talouden* taas pienentyivät.

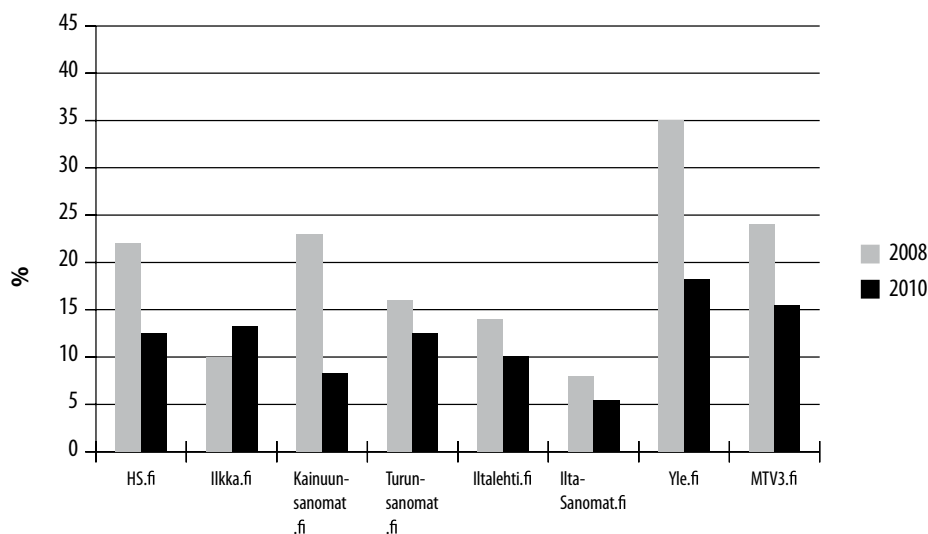
Koko aineistoon verrattuna *vapaa-ajan ja terveyden* osuudet kasvoivat hieman enemmän verkossa. *Politiikan ja talouden* osuudet taas vähenivät medioiden internetsivuilla enemmän kuin koko aineistossa. *Turvallisuuden* osuus kasvoi verkossa saman verran kuin kokonaisaineistossakin.

10 Verkkolehden aineistojen valintaperusteet on kuvattu liitteessä 1.

KUVIO 5.1. Juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina verkkolehdissä 2008 (N=1237) ja 2010 (N=1338)

KUVIO 5.2. Aihepiiriin politiikka kuuluvien juttujen prosenttiosuudet verkkolehdittäin 2008 (N=1237) ja 2010 (N=1338)

Politiikan osuus väheni kaikissa verkkolehdissä. Ainoastaan Ilkan verkkolehdessä *politiikan* osuus nousi hieman.

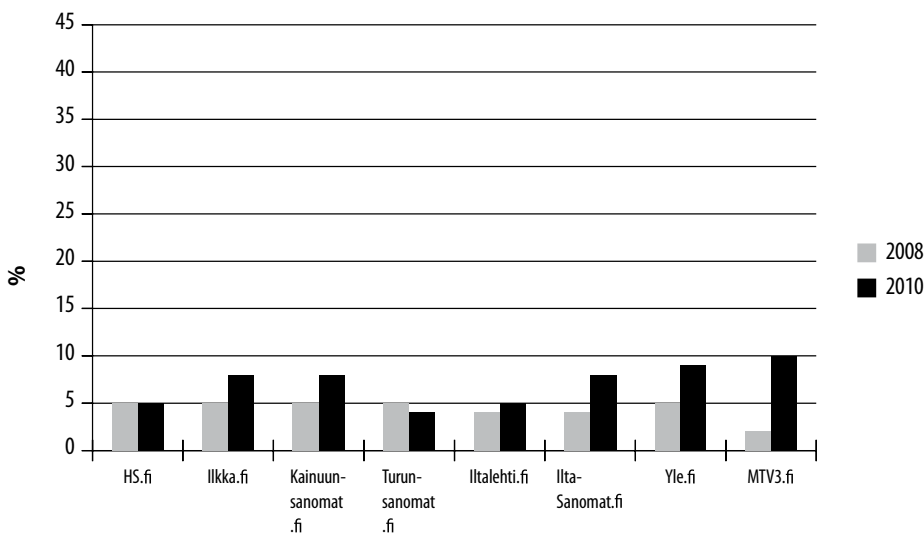
Jyrkimmin *politiikan* osuus laski Ylen verkkosivulla, mutta laskusta huolimatta politiikkaa oli verkkolehdistä eniten Ylen sivulla. Myös Kainuun Sanomien verkkosivulla *politiikan* osuus laski runsaasti.

Turvallisuus-aihepiirin jutuissa ei ollut huomattavia muutoksia missään verkkolehdessä. Suurimmat osuudet *turvallisuudella* oli iltapäivälehtien ja MTV3:n

sivuilla, joissa turvallisuusaiheisia juttuja oli noin kolmannes niiden materiaalista. Myös Helsingin Sanomien verkkolehdestä *turvallisuuden* osuus kipusi jo neljännekseen. (Ks. liitetaulukko 9.)

Ilkkaa ja Iltalehteä lukuun ottamatta turvallisuusaiheiden osuus nousi kaikissa verkkolehdissä. Suhteellisesti suurinta *turvallisuuden* kasvu oli Ylen verkkosivuilla.

KUVIO 5.3. Aihepiiriin terveys kuuluvien juttujen prosenttiosuudet verkkolehdittäin 2008 (N=1237) ja 2010 (N=1338)

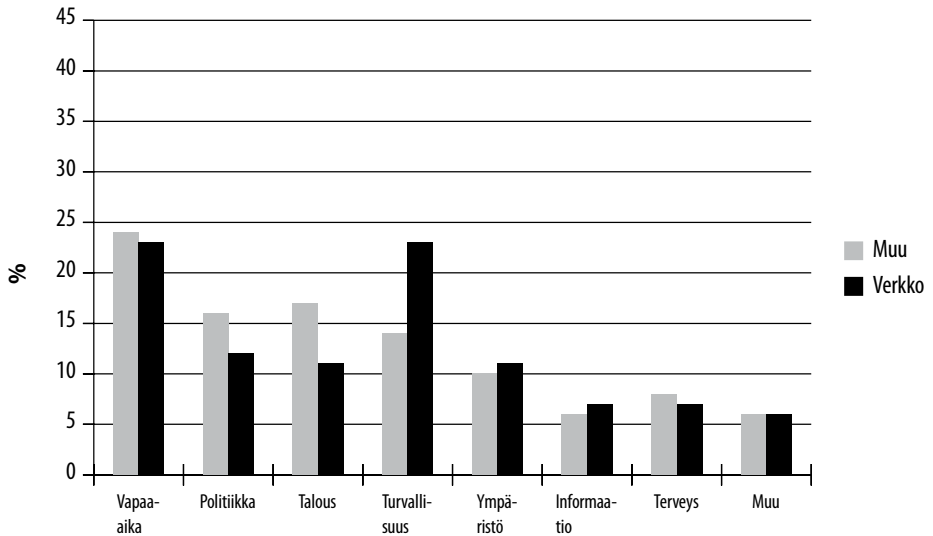

Terveysten osuus kasvoi vuoden 2010 kokonaisaineistossa etenkin painetuissa iltapäivälehdissä. (Ks. luku 2, Aiheet ja aihepiirit.) Verkkosivuilla terveys ei kuitenkaan ollut varsinaisesti vain iltapäivälehtien aihe, vaan terveysaiheisia juttuja oli runsaasti myös MTV3:n, Ylen, Ilkan ja Kainuun Sanomien verkkosivuilla. MTV3:n sivulla joka kymmenes juttu käsitteli terveyttä vuoden 2010 aineistossa.

Verkko ja muu media

Perinteisen median ja verkkolehtien aihepiiripainotuksissa ei ollut suuria eroja vuoden 2010 aineistossa. Esimerkiksi *vapaa-aika* oli merkittävä aihepiiri molemmille.

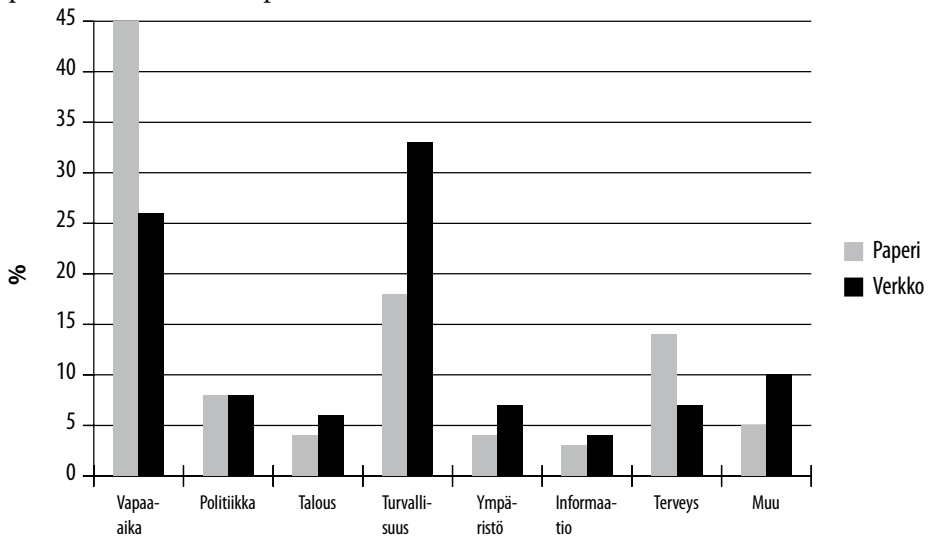
KUVIO 5.4. Verkon (N = 1338) ja perinteisen median (N = 1639) juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina 2010

Merkittävin ero verkon ja perinteisen median välillä oli *turvallisuus*-aihepiirissä, joka oli verkkolehdistä selvästi keskeisempi aihe kuin muulle medialle. *Politiikka* ja *talous* taas olivat painokkaammin muun kuin verkkomedian aiheita.

Aamulehdissä paperin ja verkon erot aihepiireissä olivat vielä pienemmät kuin verkkolehdistä ylipäätään. Tämän perusteella ei siis voi sanoa, että aamulehdet olisivat kovin jyrkästi alkaneet suosia tiettyjä aihepiirejä verkossa ja tiettyjä paperilla. Ainoastaan turvallisuus erottui selvästi enemmän verkon kuin paperin aihepiirinä.

KUVIO 5.5. Paperilehtien (N = 317) ja verkkolehdisten (N = 334) juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina iltapäivälehdissä 2010

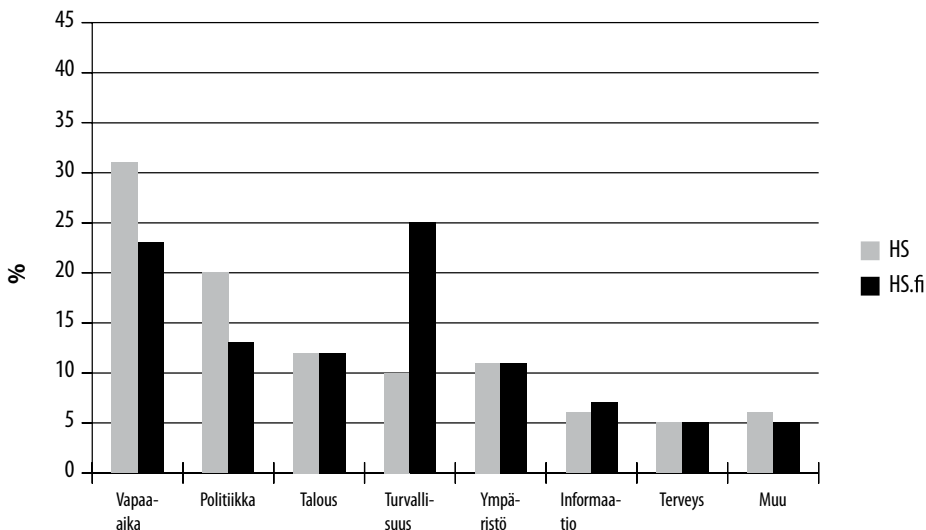

Iltapäivälehdissä paperi- ja verkkolehtien välillä oli suurempia eroja kuin aamulehdissä. Vapaa-aika näyttäytyi selvästi enemmän paperilehden aiheena. Turvallisuus taas oli enemmän verkkolehtien aihe. Sama eriytyminen oli Ilta-lehdessä nähtävissä jo vuonna 2008, mutta tuolloin Ilta-Sanomissa vapaa-ajan osuudet olivat sekä paperilehdessä että verkossa suhteellisen lähellä toisiaan (ks. Suikkanen, Saloniemi & Holma 2008, 76).

Vuoden 2010 aineistossa oli sinänsä kiinnostavaa, että talous oli iltapäivälehdissä hieman enemmän verkon kuin paperilehden aihe. Kokonaisaineistossa talous oli selvästi enemmän perinteisen median, ei verkkopuolen aihe. Myös politiikan osuus oli iltapäivälehdissä samansuuruinen sekä paperilla että verkossa.

Vapaa-ajan eriytyminen paperilehden aiheeksi ja turvallisuuden eriytyminen verkkolehden aiheeksi ei näkynyt vain iltapäivälehdissä. Sama oli nähtävissä Helsingin Sanomissa jo vuonna 2008 (ks. emt., 67–68), ja se näkyi myös vuonna 2010 (kuvio 5.6).

KUVIO 5.6. Paperilehtien (N=190) ja verkkolehtien (N=168) juttujen aihepiirit prosentiosuuksina Helsingin Sanomissa 2010

Vuoden 2010 aineistossa turvallisuus eriytyi Helsingin Sanomissa vielä selvemmin verkon aiheeksi kuin vuonna 2008. Helsingin Sanomien paperilehdessä turvallisuutta käsitteli vuonna 2010 joka kymmenes juttu. Verkkolehdedessä taas

joka neljäs juttu oli turvallisuusaiheinen. Vapaa-ajan aiheissa ero ei ollut näin suuri, mutta eroa kuitenkin oli.

Muissa aamulehdissä ei näkynyt samanlaista vapaa-ajan ja turvallisuuden eriytymistä. Ilkassa ja Turun Sanomissa vapaa-ajan aiheiden osuus oli yhtä suuri sekä paperi- että verkkolehdissä. Turvallisuutta oli kummassakin lehdessä enemmän verkossa.

Kainuun Sanomat erosi muista aamulehdistä siinä, että vapaa-ajan ja turvallisuuden osuudet olivat molemmat suurempia sen verkko- kuin paperilehdessä. Talous ja informaatio taas erottuivat selvästi enemmän paperi- kuin verkkolehden aiheina.

Erot aamulehtien verkkosivujen välillä olivat varsin pieniä vuoden 2010 aineistossa. Vapaa-aika ja turvallisuus olivat suurimmat yksittäiset aihepiirit kaikilla sivustoilla.¹¹ Vapaa-aikaa oli eniten Kainuun Sanomien sivuilla. Turvallisuus taas oli eniten Helsingin Sanomien aihe. (Ks. liitetaulukko 9.)

Kuvat paperi- ja verkkolehdissä

Kuvia pystytään käyttämään verkossa eri volyyymillä kuin paperisissa välineissä. Paperilehdessä sivutila tulee vastaan, mutta verkossa yhteen uutiseen voi liittää lähes loputtomasti valokuvia, grafiikoita tai piirroksia. Monet verkkolehdet linkittävätkin juttuihin kuvagallerioita, joissa kuvia voi olla kymmenittäin.

Tästä huolimatta kuvia oli sekä vuonna 2008 että 2010 enemmän paperi- kuin verkkolehdissä.

TAULUKKO 5.1. Kuvia juttua kohden

	2008	2010
Paperi	2,3	2,7
Verkko	0,9	1,7

TAULUKKO 5.2. Kuvattomat jutut, %

	2008	2010
Paperi	16	12
Verkko	44	32

¹¹ Tosin Turun Sanomissa talouden ja turvallisuuden osuudet olivat yhtä suuret.

Kuvien määrä juttua kohden kasvoi paperi- ja verkkolehdistä vuoteen 2008 verrattuna.

Vuoden 2010 aineiston paperilehdistä oli useimmin yksi kuva, jos juttu oli kuvitettu. Verkkolehdistä taas kuvia oli tavallisimmin kaksi. Sama kuva saattoi olla sekä verkkolehden etusivulla että itse jutussa. Käytäntö oli uusi vuoteen 2008 verrattuna. Tuolloin verkkolehtien jutuissa oli tavallisimmin vain yksi kuva.

Verkkolehtien jutuissa oli vuoden 2010 aineistossa enimmillään 54 kuvaa yhdessä jutussa. Paperilehdestä löytyi kuitenkin vielä suurempi luku. Turun Sanomien kunniamerkkisivustolla (2.12. 2010) oli 75 kuvaa.¹² Näin kuvakylläiset jutut tai juttukokonaisuudet jäivät yksittäisiksi tapauksiksi, mutta silti sekä paperi- että verkkolehdistä oli vuonna 2010 juttuja, joissa oli pitkälti yli 20 kuvaa. Esimerkiksi Helsingin Sanomien (2.12. 2010) jutussa lakkautusuhan alla olevista kouluista oli 37 kuvaa, pääasiassa koulurakennuksista.

Suuret kuvakokonaisuudet olivat muutos vuoteen 2008 verrattuna. Vuonna 2008 verkkolehtien suurin yksittäinen kuvamäärä oli yhdeksän. Paperilehdistä kuvia oli yhdessä jutussa korkeintaan 20.

Aamulehtien, iltapäivälehtien ja Ylen verkkosivut muistuttivat kuvien käytössä toisiaan vuoden 2010 aineistossa, mutta MTV3 veti omaa linjaa. Sen sivustolla melkein kaikki jutut oli kuvitettu, toisin kuin muiden välineryhmien sivustoilla.

Vuoden 2010 suurimmat yksittäiset kuvamäärät verkkolehdistä (54 ja 30 kuvaa) olivat iltapäivälehtien sivustoilla.

Välineryhmäkohtaiset muutokset aihepiireissä, ajallinen vertailu

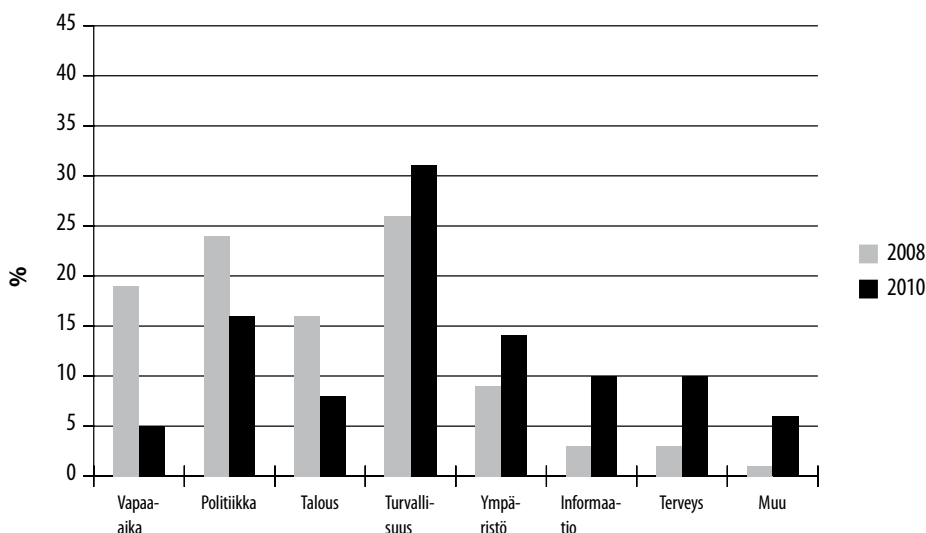
Kun vertaa eri välineryhmien verkkolehtiä vuosina 2008 ja 2010, ovat muutokset pääasiassa pieniä ja samansuuntaisia lehdestä riippumatta. *Politiikan* ja *talouden* osuudet laskivat joka välineryhmässä, *turvallisuuden* ja *terveyden* taas kasvoivat. Yle.fi-sivulla *politiikka* ja *talous* laskivat jyrkästi, mutta muuten erot vuosien välillä olivat maltillisia joka verkkolehdessä.

MTV3:n sivu erosi hieman muista verkkosivuista. Muissa *vapaa-ajan* osuus nousi, mutta MTV3:n sivulla se laski tuntuvasti. Syynä oli, että MTV3 laittoi sivulle aiempaa vähemmän urheilua sekä kulttuuria ja viihdettä.

¹² Etusivun vinkki viittasi koko pakettiin ja useampaan sivuun, joten mukaan laskettiin kaikki kuvat.

MTV3:n sivuilla *informaation* ja *terveyden* osuudet kasvoivat suhteessa paljon. Kummankin aihepiirin osuus nousi kymmeneen prosenttiin. *Terveyden* osuus kasvoi sisältäen terveysjuttuja niin julkishallinnon kuin yksilönkin näkökulmasta. *Informaation* osuus taas kasvoi, koska MTV3 lisäsi erityisesti tiedettä ja tekniikkaa käsitteleviä juttuja. Näistä kahdesta painottui tekniikka: sivuston tekniikkauutiset käsitelivät esimerkiksi Nexus One -puhelinta, Linuxia ja Windows 7:ää.

KUVIO 5.7. MTV3:n verkkosivun juttujen aihepiirit prosentiosuuksina 2008 (N = 166) ja 2010 (N = 168)

Väkivalta ja erotiikka verkossa ja muussa mediassa

Sekä vuonna 2008 että vuonna 2010 erotiikkaa oli suurin piirtein sama osuus verkko- ja muun median aineistosta. Vuonna 2008 osuus oli 2 prosenttia ja kaksi vuotta myöhemmin 1 prosentin eli erotiikan osuus laski.¹³

Väkivaltaa oli molempina havaintovuosina enemmän verkkolehdistä kuin muussa mediassa. Vuonna 2010 ero näiden kahden välillä oli suurempi. Vuonna 2008 verkossa oli väkivaltaa 12 prosentissa jutuista ja muussa mediassa 9 prosentissa. Vuonna 2010 väkivaltaa oli verkossa 12 prosentissa jutuista ja muussa mediassa 8 prosentissa.

Niiden juttujen, joissa väkivallan kuvaamisella on olennainen rooli, osuus oli molempina vuosina suurempi verkossa kuin muussa mediassa. Muussa mediassa tällaisia uutisia oli 2 prosenttia kumpanakin vuonna. Verkossa oli vuonna

13 Erotiikka tosin koodattiin eri tavoin vuosina 2008 ja 2010. Ks. luku 2, Aiheet ja aihepiirit.

2008 väkivaltaa olennaisesti sisältäviä juttuja 4 prosenttia jutuista. Kaksi vuotta myöhemmin niitä oli 3 prosenttia.

Videot

Viime vuosina sanomalehtien verkkosivuilla on alettu julkaista videoita. Videoita tekevät niin toimituksen oma väki kuin lukijatkin (ks. Mäenpää & Männistö 2009, 100). Yhä useammalla on jonkinlainen kuvausväline, vähintään kännykkä, ja myös nopea laajakaistayhteys, joka mahdollistaa videoiden katsomisen.

Uutismedian vuosiseurannassa tarkasteltiin jaksolla 2009–2010 ensimmäistä kertaa myös videoita. Videoista kirjattiin, kuinka monta niitä oli linkitettyinä juttuun ja se, onko video toimituksen vai jonkun ulkopuolisen tahon tekemä.

Aineistossa oli 84 juttua, joihin kuului video. Se tarkoittaa, että verkkojutuista video oli 6 prosentissa. Niistä lähes kaikki oli toimituksen tekemiä. Suurimmassa osassa tapauksia videoita oli yksi kappale juttua kohden, muutamassa tapauksessa useampi.

Alkuperäinen oletus oli, että videot ovat joko toimituksen tai lukijoiden tekemiä, mutta aineisto osoitti, että lehdet linkkaavat myös muun muassa Youtubeen ja ulkomaisten uutistoimistojen videoihin. ”Ulkopuolisten tahojen” tekemistä videoista suurin osa oli linkkejä muiden tahojen tekemiin videoihin, ei siis lukijoiden tekemiä videoita.

Aineistosta selvisi myös se, että aina video ei ole jutulle alisteinen tai ikään kuin sen kylkiäinen: kirjoitettuun muotoon tehdyn uutisen saattaa kokonaan korvata video. Esimerkiksi Ilta-Sanomien jääkiekkoa ruotiva Videotuomarit on toteutettu pelkästään videomuodossa.

Suurin osa videoista oli MTV3:n verkkosivulla. Sivustolla saattoi olla kirjallisesa muodossa oleva juttu, johon oli linkitetty esimerkiksi kanavan Huomenta Suomi -lähetyksessä ollut uutisinsertti. MTV3:n sivulla lähes kaikki videot olivat toimituksen omaa tuotantoa.

Toiseksi eniten videoita oli iltapäivälehtien (etenkin Ilta-Sanomien) verkkosivuilla. Niissä oli lähes yhtä paljon toimituksen ja ulkopuolisten tekemiä videoita.

Aamulehtien verkkojutuista vain runsaassa 1 prosentissa oli video. Näistäkin jutuista melkein kaikki olivat Helsingin Sanomien sivuilla.

Maakuntalehtien ohella myöskään Yle ei linkittänyt videoita sivulleen kovin innokkaasti. Videoita oli joitakin, mutta niiden käyttö ei ollut yhtä säännönmukaisen oloista kuin MTV3:lla.

Suurin osa aineiston videoista käsitteli turvallisuusaiheita. Mäenpään ja Männistön (2009, 101) mukaan verkkovideoista kiinnostuttiin alun perin lukijoiden

lähettämien onnettomuusvideoiden yhteydessä. Tämän tutkimuksen perusteella videoilla on edelleen vahva kytköksensä esimerkiksi onnettomuusutisiin. Mäenpään ja Männistön (emt., 102) mukaan tällaisille videoille riittää myös katsojia: mediatalojen ylläpitämien kävijälaskureiden mukaan katsotuimpia videoita ovat paikalliset onnettomuus- ja rikosjutut, joskin myös erikoiset ilmiöt ja pienet kuriositeetit.

Toiseksi yleisin videoiden aihepiiri oli *ympäristö*, mikä tosin vuoden 2010 aineistosta puhuttaessa viittaa usein onnettomuusutisointiin sekkin. Monet ympäristöaiheiset videot käsittelivät Haitin luonnonkatastrofia.

Turvallisuus oli yleisin videoiden aihepiiri sekä MTV3:n että iltapäivälehtien sivuilla. Videoita syntyi muun muassa Naantalın omakotitalopalosta sekä Helsingin rautatieaseman vesivahingosta.

MTV3:n sivulla toiseksi yleisin videoiden aihepiiri oli *ympäristö*, iltapäivälehtien sivuilla taas *vapaa-aika*. Mukana oli videoita niin kulttuurista ja viihteestä kuin urheilustakin.

Yhteenvetoa verkkolehdistä

Verkkolehden aiheiden kehitys oli samanlaista kuin kokonaisaineistossa: *Vapaa-ajan, turvallisuuden, ympäristön ja terveyden* osuudet nousivat, *politiikan* ja *talouden* taas laskivat. *Politiikan* ja *talouden* osuudet putosivat verkkolehdistä enemmän kuin kokonaisaineistossa.

Verkkoa ja perinteistä mediaa verratessa *turvallisuus* nousee enemmän verkon kuin muun median aiheeksi. *Politiikka* ja *talous* taas ovat keskeisempiä perinteisessä mediassa.

Politiikka oli verkkosivuista eniten Ylen aihe, joskin Ylessäkin politiikan osuus laski tuntuvasti. Turvallisuus näyttäytyi etenkin iltapäivälehtien ja MTV3:n aiheena.

Terveys nousi vuoden 2010 aineistossa keskeiseksi aiheeksi iltapäivälehtien paperiversioissa, mutta verkossa terveys nousi myös muiden välineiden aiheeksi. Tämän perusteella näyttää siltä, että terveys on aihepiiri, jolla iltapäivälehdet haluavat erottautua nimenomaan paperilla.

Iltapäivälehdissä näkyi muutenkin, että paperilla ja verkossa suosittiin eri aihepiirejä. Vapaa-aika oli paperilehden aihe, turvallisuus taas verkkolehden. Aamulehdissä tällaista eriytymistä ei näkynyt yhtä selkeästi: aamulehtien verk-

kosivuilla aihepiirit olivat melko samassa suhteessa toisiinsa kuin niiden paperiversioissakin.

Kuvia käytettiin juttua kohden enemmän paperilla kuin verkossa. Jos verkkojutussa oli kuvitusta, kuvia oli yleensä kaksi. Vuoteen 2008 verrattuna vuoden 2010 aineistossa oli alettu tehdä aiempaa enemmän suuria kuvakokonaisuuksia.

Vuoden 2010 seurannassa tutkittiin ensimmäistä kertaa verkkojuttuihin liittyviä videoita. Verkkojutuista 6 prosenttiin oli linkitetty video. Videoista suurin osa oli toimituksen tekemiä, ja niiden aihepiirinä oli turvallisuus. Suurin osa videoista oli MTV3:n sivulla. Videoiden pienempi määrä Ylen uutiset sivulla saattaa selittyä sillä, että Yle pitää oman liikkuvan kuvansa ehkä tarkoituksellisesti Areenassaan. MTV3:n videot olivat toimituksen tekemiä uutisinserttejä, joista ilmeisen harva oli tehty vain verkkoa varten. Toiseksi eniten videoita oli iltapäivälehtien verkkosivuilla. Maakuntalehtien resurssit videoiden tuottamiseksi saattavat olla muita välineitä heikommat.

Väkivaltaa sisältäviä juttuja oli verkossa enemmän kuin muussa mediassa. Erotiikkaa oli sen sijaan yhtä paljon sekä verkossa että muualla.

6. Vuodet 2006, 2008 ja 2010 vertailussa

Uutismedian vuosiseuranta toteutettiin pilottihankkeena ensimmäisen kerran vuonna 2006. Mukaan valitut viestimet oli tarkoitus pitää vuodesta toisen sa-moina, mutta osa vaihdettiin jo vuonna 2008 toisiin, koska mukaan haluttiin verkkoaineistoja.

Niinpä vuoden 2006 aineisto eroaa huomattavasti kahden myöhemmän seuran-takierroksen aineistosta. Siihen sisältyy monia lehtiä, joita ei myöhemmin ole enää tutkittu¹⁴ (Ks. liitetaulukko 3.) Kun vuosia 2006, 2008 ja 2010 verrataan toisiinsa, tarkastellaan vain sitä osaa aineistosta, joka on yhteistä kaikille kolmelle vuodelle. Mukana ovat Helsingin Sanomat, Ilkka, Turun Sanomat, Iltalehti, Ilta-Sanomat, Ylen Päivän peili, Radio Nova, Ylen tv-uutiset sekä MTV3:n tv-uutiset.

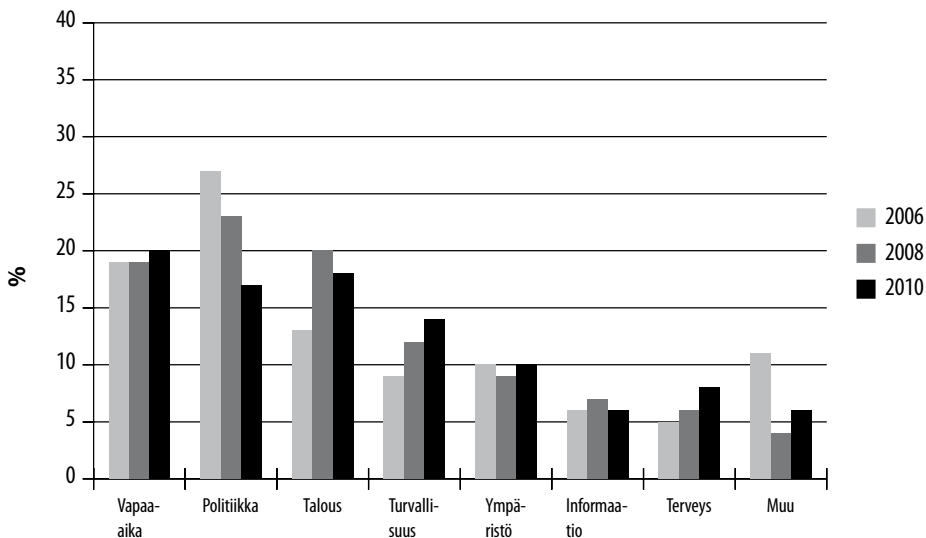
Iltapäivälehtien osalta aineistoa on supistettu niin, että mukana ovat kultakin vuodelta vain etusivun jutut, sillä vuonna 2006 ei iltapäivälehtien sisäsivujen juttuja sisällytetty aineistoon.

Vuosien 2006, 2008 ja 2010 välisessä vertailussa kyse on siis ns. perinteisten viestinten piirissä havaittavista kehityskuluista ja näille viestimille tyypillisistä piirteistä.

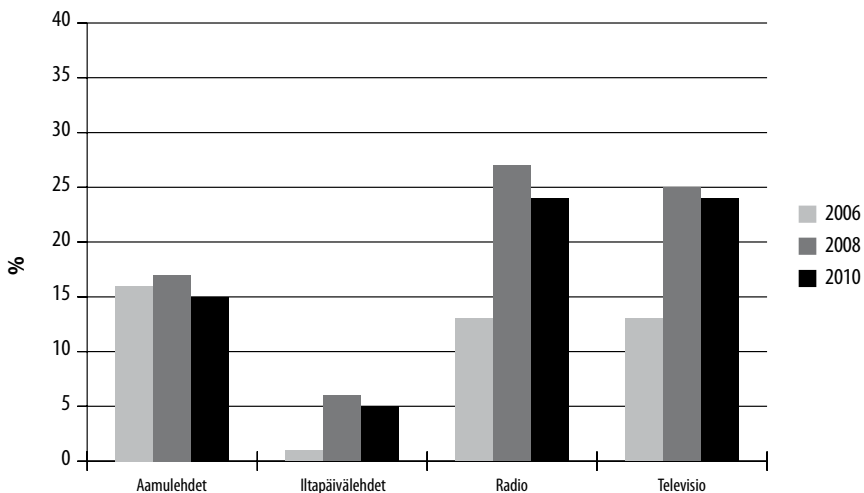
Aihepiirit

Vuoden 2006 aineiston liittäminen kahden myöhemmän vuoden aineistoon tuo ilmi tendenssiluonteista kehitystä: *vapaa-ajan, turvallisuuden ja terveyden* osuudet nousivat ja *politiikan* osuus laski perinteisten viestinten palstoilla ja uutislähetyksissä koko tarkastelujakson ajan.

¹⁴ Vuoden 2008 ja 2010 aineistot poikkeavat nekin toisistaan sikäli, että vuoden 2008 ai-neistoon kuului ilmaisjakelulehti Metro, jota ei enää vuoden 2010 aineistoon sisällytetty. Vuosien 2008 ja 2010 välisistä vertailuista kyseinen lehti on jätetty pois.

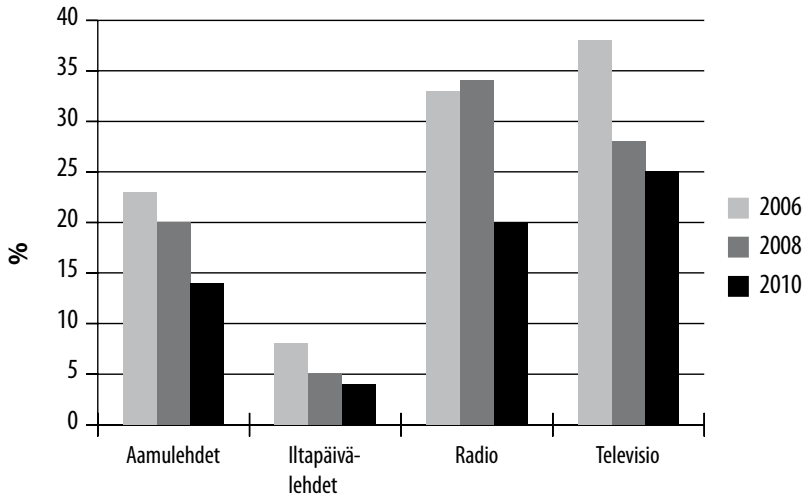
KUVIO 6.1. Juttujen aihepiirit prosenttiosuuksina 2006 (N=710), 2008 (N=1348) ja 2010 (N=1337)

Talouden osuus laski vuosien 2008 ja 2010 vertailussa, mutta kolmen vuoden vertailussa kehitys ei ole niin selkeää. Vuonna 2010 talouden osuus oli selvästi suurempi kuin neljä vuotta aiemmin. Vuosi 2008 oli poikkeuksellinen vuosi, jolloin talousuutisten jyrkkään nousuun vuonna vaikutti ainakin kaksi asiaa: Ensinnäkin puunjalostusteollisuuden massiivinen uudelleenjärjestely (kahden tehtaan lakkauttaminen) sekä sen synnyttämä voimakas vastarinta kansalaisliikkeen. Toinen vaikuttava tekijä oli terveydenhuoltoalan lakonuhka.. Vuosia 2006 ja 2010 voineekin pitää hieman tavanomaisempina talousuutisvuosina.

KUVIO 6.2. Aihepiiriin talous kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinryhmittäin 2006 (N=710), 2008 (N=1348) ja 2010 (N=1337)

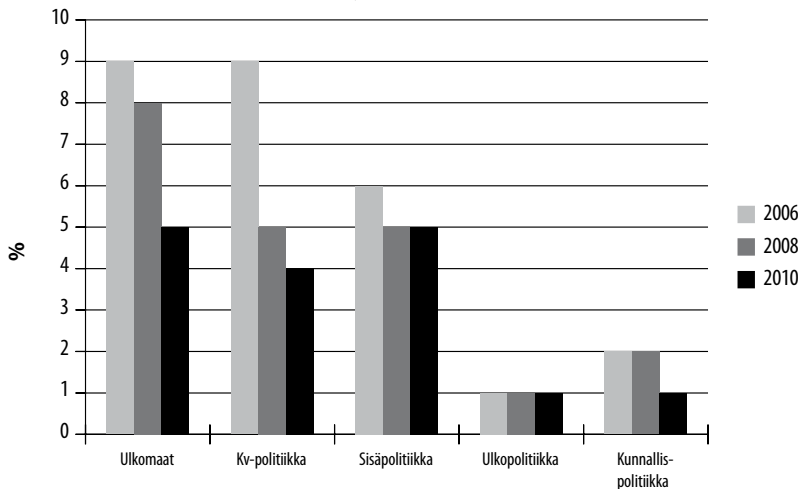
Vielä vuonna 2006 *talous* oli ennen muuta aamulehtien aihe. Sitten siitä tuli vielä painokkaammin sähköisten välineiden suosima aihepiiri.

KUVIO 6.3. Aihepiiriin politiikka kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestinryhmittäin 2006 (N=710), 2008 (N=1348) ja 2010 (N=1337)

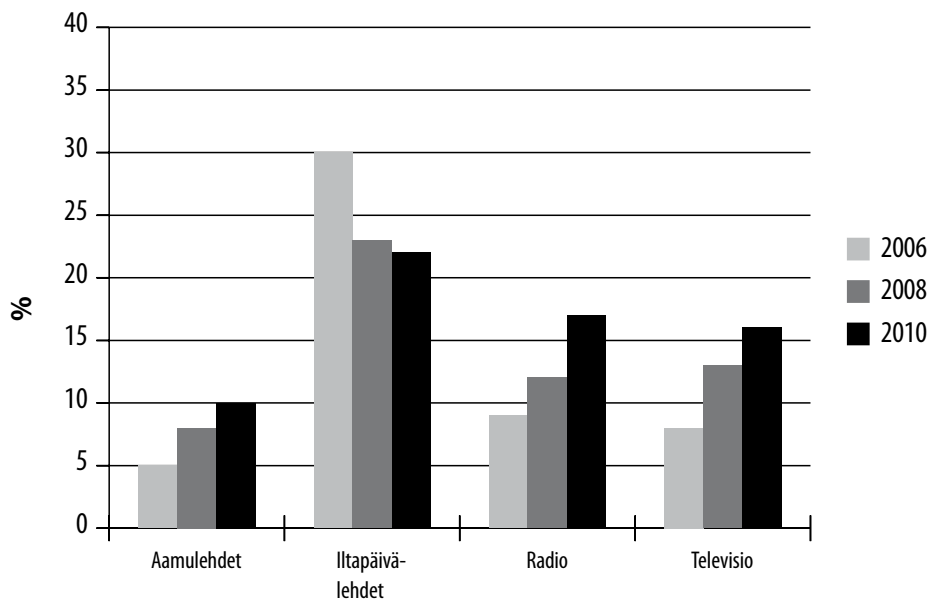
Politiikan osuus laski vuosina 2006–2010 kaikissa välineryhmissä. Kahden vuoden vertailuissa huomattiin (ks. luku 2, Aiheet ja aihepiirit), että laskua oli etenkin ulkomaiden poliittisissa uutisissa, mutta myös kansainvälisen politiikan. Sama näkyy kolmen vuoden vertailussa. Suomen sisä- ja ulkopoliitiikan sekä kunnallispolitiikan osuudet olivat kaikkina vuosina suurin piirtein samat, mutta ulkomaiden politiikan osuudet vähenivät (kuviokuva 6.4).

KUVIO 6.4. Aihepiiriin politiikka jakautuminen aihealuokkiin kokonaisaineistossa 2006 (N=710), 2008 (N=1348) ja 2010 (N=1337)

Ulkomaisten ja kansainvälisen politiikan osuudet paitsi laskivat, myös menettivät merkitystään laajemmin. Vuonna 2006 ne olivat politiikan uutisoinnissa hallitsevia aihealueita. Neljä vuotta myöhemmin niiden osuudet olivat samalla tasolla kuin Suomen sisäpolitiikasta uutisoinnin.

KUVIO 6.5. Aihepiiriin turvallisuus kuuluvien juttujen prosenttiosuudet viestintäryhmittäin 2006 (N=710), 2008 (N=1348) ja 2010 (N=1337)

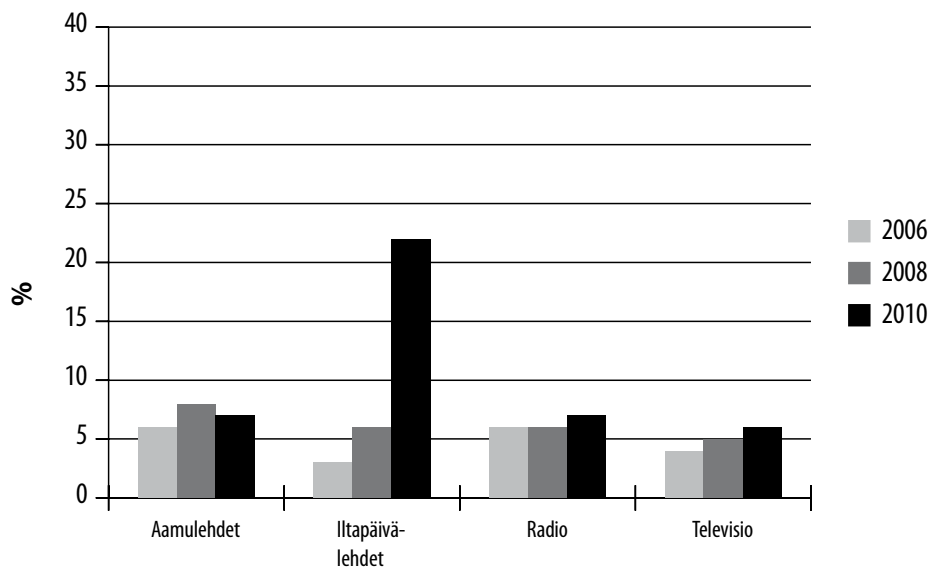

Turvallisuuden osuus nousi muissa viestintäryhmissä paitsi iltapäivälehdissä. Vuosina 2006 ja 2008 *turvallisuus* oli ylivoimaisesti eniten iltapäivälehtien aihe, mutta ei enää vuonna 2010: radio ja televisio alkoivat turvallisuusuutisten kertojina kuroa välimatkaa umpeen. Turvallisuusuutisista nousi sekä rikosten että onnettomuuksien määrä.

Vapaa-ajan osuus nousi vuosina 2006–2010 lähinnä vain aamulehdissä. Kokonaisuudessaan *vapaa-ajan* aihealueista nousivat urheilu sekä kotitalous ja kuluttaminen. Kulttuurin ja viihteen osuus laski, niin myös perheen ja parisuhteen sekä harrastusten ja vapaa-ajan osuudet. (Ks. liitetaulukko 23.)

Kolmen vuoden vertailu osoittaa vielä aiempaa selkeämmin, miten *terveydestä* tuli vuonna 2010 tärkeä aihe painetuille iltapäivälehdille. *Terveystien* osuus moninkertaistui iltapäivälehdissä. Aihetta käsiteltiin enemmän luvussa 2.

KUVIO 6.6. Aihepiiriin terveys kuuluvien juttujen prosentiosuudet viestinyhmittäin 2006 (N = 710), 2008 (N = 1348) ja 2010 (N = 1337)

Väkivalta

Vuosia 2008 ja 2010 verratessa väkivallan osuus pysyi muuttumattomana. Molempina vuosina väkivaltaa oli noin joka kymmenennessä uutisessa.

Kun mukaan otetaan vuosi 2006, tilanne on toinen: väkivallan osuus laski. Vuonna 2006 se oli 12 prosenttia, vuonna 2008 se oli 10 prosenttia ja vuonna 2010 enää 8 prosenttia.

Väkivallan osuus laski muun muassa iltapäivälehdissä. Vuoden 2006 aineistossa iltapäivälehtien jutuista 24 prosentissa oli väkivaltaa. Vuonna 2008 väkivallan osuus niissä oli 14 prosenttia ja vuonna 2010 se oli 13 prosenttia.

Erotiikka

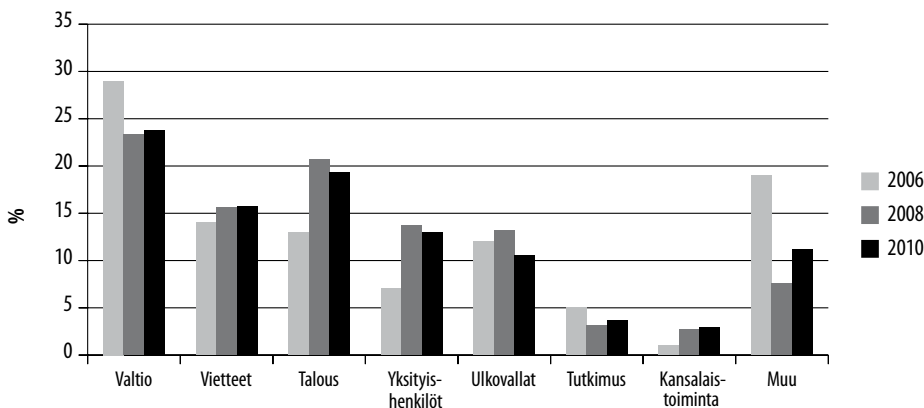
Seksuaalisen ja eroottisen aineiston osuutta on tutkittu eri vuosina eri tavalla (ks. luku 2). Niinpä kolmen vuoden vertailun tuloksia voi pitää vain suuntaantavina. Vuonna 2006 seksuaalisuudesta oli varsin spesifi muuttuja. Vuonna 2008 muuttujaa yksinkertaistettiin hieman, ja vuonna 2010 vielä lisää. Vuonna 2010 sana seksuaalisuus korvattiin sanalla erotiikka, mikä jätti esimerkiksi monet asiajutut tarkastelun ulkopuolelle.

Vuosien 2008 ja 2010 vertailussa seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus laski. Tämä on kehityksen suunta myös kolmen vuoden vertailussa. Vuonna 2006 seksuaalisuus oli läsnä 6 prosentissa jutuista. Vuonna 2008 tällaisia juttuja oli 3

prosenttia jutuista. Vuonna 2010 juttuja oli 1 prosentti. Osittain juttujen väheneminen voi johtua koodauksen pelkistämisestä, mutta se ei selitä koko muutosta; ilmeisesti erotiikka on vähentynyt tiedotusvälineiden pääuutisaineistossa.

Toimijaryhmät vuoden 2006, 2008 ja 2010 vertailuaineistoissa

KUVIO 6.7. Toimijaluokkien osuudet vuosina 2006 (N = 710), 2008 (N = 1332) ja 2010 (N = 1320)

Viestintäkentän “perinteisessä osassa” yhdenkään toimijaluokan osuus neljässä vuodessa ei kasvanut tai pienentynyt tendenssimäisesti siten, että se olisi selvästi kasvanut tai pienentynyt tarkasteltavina olleen neljän vuoden aikana. Yleisesti ottaen vuodet 2008 ja 2010 olivat hyvin samankaltaisia keskenään. Vuosi 2006 on jossain määrin oma lukunsa.

Vuonna 2006 valtioon kiinnittyneet toimijat hallitsivat toimijakenttää. Lähes kolmannes kaikista toimijoista oli tavalla tai toisella valtioon kiinnittyneitä toimijoita. Näiden toimijoiden osuus putosi selvästi vuoteen 2008 tultaessa ja pysyi madaltuneella tasollaan myös vuoden 2010 aineistossa. Lasku johtuu ennen muuta julkishallinnon toimijoiden pienentyneestä osuudesta, kun taas poliitikkojen osuus oli lähes ennallaan.

Samalla kun valtion osuus pieneni, kasvoi vuonna 2008 erityisesti talouden osuus, ja sen osuus oli 2010 edelleenkin lähes samaa tasoa. Valtioon kiinnittyneiden toimijoiden ja talouden toimijoiden osuudet ovat siis huomattavasti lähentyneet toisiaan.

Vietteiden toimijoiden osuus otti pienen mutta havaittavissa olevan askeleen ylöspäin, kun vuoden 2006 aineistosta siirryttiin vuoteen 2008. Vietteiden piirissä toimivien osuus ei ole tämän jälkeen ainakaan laskenut, joskaan ei selvästi nousutkaan. Yksityishenkilöiden osuus nousi sekin siirryttäessä vuodesta 2006

vuoteen 2008 ja pysyi samalla tasolla vuonna 2010. Osin syynä saattavat olla tietoiset toimituspoliittiset ratkaisut viestinten etsiessä tapoja lujittaa tai uudistaa lukijasuhdettaan. Osittain kyse lienee myös rikos- ja onnettomuus uutisoinnin hiipimisestä hiukan entistä näkyvämpään asemaan viestinten palstoilla.

Hyvin suuri muutos tapahtui luokassa *muut*. Sen toimijoiden osuus putosi aivan olennaisesti vuoden 2006 jälkeen. Syyt pudotukseen ovat teknisiä. Vuoden 2006 seurantakierroksella jutut, joissa ei ollut minkäänlaista inhimillistä toimijaa, luokiteltiin kategoriaan muut. Myöhemmillä kierroksilla juttuja, joissa ei ollut yhtään inhimillistä toimijaa, ei enää otettu mukaan toimijaryhmiä koskevaan tarkasteluun.

Vietteiden toimijoiden osuudet 2006–2010

Yksi julkisuutta koskevan keskustelun keskeisistä aiheista on ollut, keveneekö journalismi vai ei. Siksi seuraavassa suoritetaan katsaus vietteiden (siis urheilun, viihteen tai kulttuurin) piirissä toimivien osuuksiin eri vuosina.

TAULUKKO 6.1. Vietteiden toimijoiden osuudet kaikista toimijoista vuosina 2006–2010 viestinyhmittäin ((N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320))

%	2006	2008	2010
Aamul.	17	19	20
Iltap.l.	43	46	47
Radio	2	4	4
Televisio	4	6	6
Yht %	14	16	16
N	98	208	207

Vietteiden toimijoiden osuus nousi pari prosenttiyksikköä vuodesta 2006 vuoteen 2008, ja vuoden 2010 aineistossa näiden toimijoiden asema oli edelleen samalla tasolla. Osuus oli pikemminkin nousemaan kuin laskemaan päin. Missään välineryhmässä vietteiden toimijoiden osuus ei pienentynyt yhtenäkkään vuonna. Suurinta nousu oli iltapäivälehdissä. Mielenkiintoisinta ehkä kuitenkin on se, että aamulehdissäkin tapahtui pientä mutta selkeästi havaittavaa nousua, kun vuotta 2010 verrataan lähtökohtavuoteen 2006. Radiossa ja tv:ssä vietteiden toimijoiden osuus nousi niin ikään, mutta himpun verran vähemmän.

TAULUKKO 6.2. Urheilijoiden ja urheilun piirissä toimivien osuudet toimijoista 2006–2010 viestinyhmittäin (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)

%	2006	2008	2010
Aamul.	9	10	11
Iltap.l.	17	16	13
Radio	2	1	1
Televisio	0	1	1
Yht %	6	6	6
N	43	85	85

Urheilijoiden osuus kasvoi lähinnä aamulehtien piirissä, kun taas iltapäivälehdissä kehitys oli päinvastainen. Radiouutisissa urheilijoiden osuus hiukan väheni, tv:ssä vähäinen muutos oli päinvastainen.

TAULUKKO 6.3. Viihteen toimijoiden osuudet toimijoista 2006–2010 viestinyhmittäin (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)

%	2006	2008	2010
Aamul.	1	2	2
Iltap.l.	22	27	28
Radio	0	1	1
Televisio	1	2	2
Yht %	3	4	5
N	22	59	63

Viihteen piirissä toimivien osalta kehitys oli sikäli lineaarista, että missään välineryhmässä viihteen piirissä toimivien osuus ei laskenut. Muutokset olivat toki vähäisiä, mutta yksisuuntaisia.

TAULUKKO 6.4. Kulttuurin piirissä toimivien osuudet toimijoista vuosina 2006–2008 viestinyhmittäin (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)

%	2006	2008	2010
Aamul.	7	7	7
Iltap.l.	4	3	6
Radio	1	2	2
Televisio	4	4	3
Yht %	5	5	4
N	33	64	59

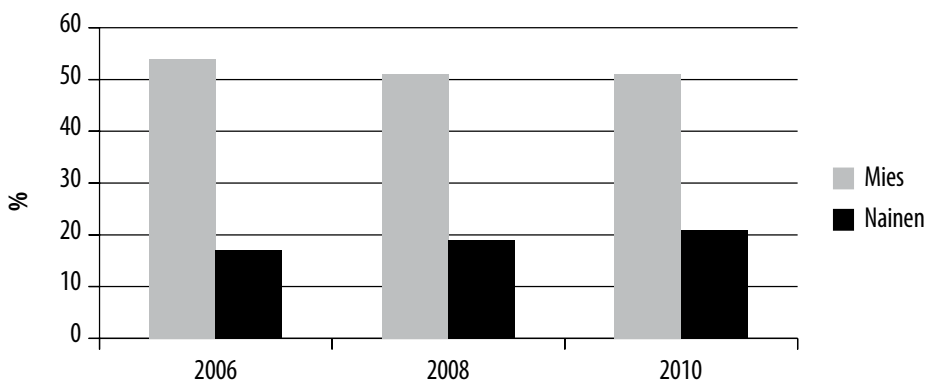
Kulttuurin osuus oli suhteellisen vakio. Se ei liikkunut yksiselitteisesti mihinkään suuntaan. Iltaapäivälehdissä sen osuus sentään verraten selvästi nousi. Kun tarkastellaan kokoavasti vietteitä edustavien toimijoiden lisääntymistä iltaapäivälehdissä, nähdään että kasvu on tapahtunut viihteen ja kulttuurin toimijoiden lisääntymisenä (taulukot 6.1–6.4).

Kaiken kaikkiaan muutokset olivat tutkittavalla neljän vuoden jaksolla hyvin pieniä. Kirppua nylkemällä voi kuitenkin sanoa, että aamulehdissä urheilijoiden osuus nousi aavistuksen. Viihteen toimijoiden osuus ei kokenut minkäänlaista silmiinpistävää nousua. Jonkinlaista oireellisuutta voi nähdä kuitenkin siinä, että sikäli kuin näiden toimijoiden osuus ylipäänsä perinteisten viestintien keskuudessa muuttui, osuus oli aina ollut kasvamaan päin.

Sukupuolten määrälliset suhteet vuodesta 2006 vuoteen 2010

Miesten osuus kaikkina kolmena tarkastelukertana oli kuin kiveen hakattu: hiukan yli puolet. Naisten osuudessa tapahtui pientä liikettä, alle viidenneksestä se kipusi hiukan yli viidennekseen.

KUVIO 6.8. Miesten ja naisten osuudet päätahoina lehdissä ja sähköisissä viestimissä 2006–2008–2010 (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)

TAULUKKO 6.5. Miesten ja naisten osuudet päätahoina toimijaluokittain lehdistä ja sähköisissä viestimissä 2006–2008–2010 (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)¹⁵

%	2006		2008		2010	
	M	N	M	N	M	N
Valtio	57	18	51	23	58	24
Valtiojohto, puoluelaitos	52	17	52	26	62	28
Julkishallinto	58	24	50	25	54	26
Poliisihallinto, rajav.	71	0	48	0	65	0
Oikeusistuinaisuus	-	-	20	40	15	31
Puolustushallinto	-	-	78	0	75	0
Vietteet	66	27	64	27	68	29
Urheilu	79	9	86	9	77	21
Viihde	41	59	37	56	59	37
Kulttuuri	67	27	61	23	77	21
Talous	67	7	51	13	49	11
Elinkeinoelämä	63	7	57	8	50	12
Ay-liike	90	10	29	28	38	9
Maatalous	100	0	100	0	58	8
Yksityishenkilöt	52	28	35	27	40	36
Ulkovaltat	52	10	61	6	46	8
Tutkimus	63	22	56	24	57	18
Kansalaistoiminta	40	60	43	24	29	34
Muu	20	9	37	8	39	16
Uskonnollinen yhteisö	80	20	100	0	58	11
Muu tiedotusväline	54	39	57	7	42	25
Viestin itse	60	20	100	0	0	33
Muu	12	3	23	10	37	16
<i>Yhteensä %</i>	<i>52</i>	<i>17</i>	<i>51</i>	<i>18</i>	<i>51</i>	<i>21</i>
<i>N</i>	<i>368</i>	<i>117</i>	<i>682</i>	<i>248</i>	<i>677</i>	<i>282</i>

On vain kaksi isoa toimijaryhmää, yksityishenkilöt ja urheilijat, joiden osalta voi todeta naisten ja miesten suhteellisten osuuksien todella tasoittuneen. Esi-merkiksi valtiojohtoon ja puoluelaitokseen, siis politiikan, piirissä naispolitiik-

15 Lukuohje: Vuonna 2006 esimerkiksi vietteiden toimijoista 66 prosenttia oli miehiä, 27 prosenttia naisia (loppuja ei voinut luokitella). Vastaavasti 2008 kaikista vietteiden toimijoista 64 prosenttia oli miehiä, 27 prosenttia naisia jne.

kojen osuus nousi huomattavastikin siirryttäessä vuodesta 2006 vuoteen 2010. Miesten osuus nousi samaan aikaan saman verran, joten ero ei ole supistunut. Sen sijaan naisurheilijat saivat vuoden 2010 aineistossa huomiota olennaisesti aiempaa enemmän samalla kun miesten osuus putosi. Samanlainen tasoittuminen tapahtui yksityishenkilöiden piirissä, jossa ero oli enää nelisen prosenttiyksikköä. Kun naisten osuus suhteessa miesten osuuteen todella hieman nousi, se johtui lähinnä kehityksestä näissä kahdessa eri ryhmässä. Muuten taulukossa huomattavaa on se, että viihteen toimijoista suurin osa on vuonna 2010 ollut miehiä, aiemmin asia oli päinvastoin.

TAULUKKO 6.6. Miesten ja naisten määrällinen suhde eri viestimissä vuosina 2006–2010 (N 2006 = 710, N 2008 = 1332, N 2010 = 1320)

	2006	2008	2010
Helsingin Sanomat	3,9	3,6	3,3
Ilkka	4,4	2,4	2,4
Turun Sanomat	2,7	2,6	2,1
Iltalehti	1,2	1,7	1,5
Iltta-Sanomat	1,8	1,7	2
Ylen Päivän peili	5,3	3,6	3,2
Radio Nova	2,0	2,3	2
Yle/Tv-uutiset	3,1	3,2	3,5
MTV/Tv-uutiset	3,4	3,6	3
<i>Kaikki</i>	<i>3,1</i>	<i>2,8</i>	<i>2,4</i>
<i>N</i>	<i>710</i>	<i>1332</i>	<i>1320</i>

Naisten ja miesten määrällinen suhde tasoittui aavistuksen verran aamulehdissä. Niissä se ei kertaakaan kasvanut tehdyn kolmen seurantakerroksen aikana. Sama pätee Päivän peiliin. Muiden viestimien suhteen ei erityistä säännönmuokaisuutta ole havaittavissa. Koko vertailuaineistossa lievää tasoittumista toki tapahtui. Kertoimesta 3,1 siirryttiin vuonna 2010 kertoimeen 2,4.

Yhteenvetoa vuosien 2006, 2008 ja 2010 vertailusta

Vuosia 2006, 2008 ja 2010 (yhtenäisin aineistoin) verratessa näkyviin tulee monia samoja kehityskulkuja kuin vuosia 2008 ja 2010 verratessa. *Vapaa-ajan, turvallisuuden ja terveyden* osuudet nousivat. *Politiikan* osuus laski, ja lasku tapahtui ennen muuta ulkomaiden politiikkaa koskevissa uutisissa. Koska sama kehitys on näkyvissä jo kolmen vuoden vertailussa, vuonna 2010 ulkomaiden politiikan

uutisoinnin väheneminen ei selittyne pelkästään luonnonkatastrofeilla. Myös *talouden* osuus on vuosina 2008 ja 2010 ollut perinteisessä mediassa huomattavasti vuotta 2006 korkeammalla tasolla.

Toimijarakenteen osalta syntyy eräänlainen kahtiajako: vuosi 2006 eroaa kahdesta jälkimmäisestä vuodesta, jotka puolestaan muistuttavat toisiaan. Niinpä valtioon kiinnittyneiden toimijoiden osuus pienenee huomattavasti siirryttäessä vuodesta 2006 eteenpäin. Syynä on ennen muuta julkishallinnon toimijoiden pienentynyt osuus. Toiseksi taloudellisten toimijoiden osuus taas kasvoi olennaisesti siirryttäessä vuodesta 2006 vuosiin 2008 ja 2010. Kolmanneksi yksityishenkilöitä esiintyi etusivuilla ja uutislähetyksissä huomattavasti useammin, kun siirrytään vuodesta 2006 myöhempisiin vuosiin.

Vietteiden toimijoiden osalta muutos oli vähäistä mutta kasvusuuntaista: urheilijoiden ja viihteen toimijoiden osuus nousi hiukan siirryttäessä vuodesta 2006 vuoteen 2008 ja pysyi samalla tasolla vuonna 2010.

Kolmea vuotta verratessa väkivaltaa sisältävän materiaalin osuus laski neljä prosenttiyksikköä. Erotiikkaa sisältävän materiaalin osuus laski viidellä prosenttiyksiköllä, mutta tulokseen saattaa vaikuttaa se, että luokittelutapa oli erilainen kaikkina tutkittuina vuosina.

7. Yhteenvetoa ja askeleita tulevaisuuteen

Pentti Raittila, Risto Suikkanen, Hanna Syrjälä

Tässä raportissa on tarkasteltu 18 uutisvälineen sisältöä. Tavoitteena on ollut selvittää ennen muuta sitä, mistä kirjoitetaan tai puhutaan, ketkä ovat esillä, mitkä ovat sukupuolten määrälliset suhteet julkisuudessa ja kuinka suuri on väkivaltaa tai seksuaalisuutta koskevan aineiston osuus.

Seurannan aineistona on ollut neljä aamulehteä, molemmat iltapäivälehdet, kahden radiokanavan ja kahden tv-kanavan pääuutislähetys sekä useimpien näiden välineiden internetsivustot. Aineistoa kerättiin kaikkiaan 14 otospäivältä. Otanta alkoi lokakuun alussa 2009 ja päättyi maaliskuun alussa 2010. Aineisto on kerätty siten, että kukin viikonpäivä sisältyy aineistoon kerran niin syksyiltä 2009 kuin keväältä 2010.

Politiikan osuus laski. Vuosia 2008 ja 2010 verratessa *politiikan* osuus juttujen aiheista laski viittisen prosenttiyksikköä. Vähentymisen tapahtui nimenomaan ulkomaiden politiikan uutisoinnissa. Suomen sisäpolitiikan osalta tilanne pysyi entisellään. Vähentymiseen on vaikea nähdä yksiselitteistä syytä. Ainakin osasyynä voivat olla vuoteen 2010 osuneet monet luonnonkatastrofit. Osa ulkomaan uutisista käsitteli näitä katastrofeja (esimerkiksi Haitin ja Chilen maanjäristyksiä) ulkomaiden politiikan jäädessä mahdollisesti vähemmälle. On kuitenkin mahdollista, että viestimet myös ovat halunneet korvata etäiseksi koettuja ulkomaiden poliittisia uutisia jollakin muulla aineistolla.

Vuosia 2008 ja 2010 verratessa myös *talouden* osuus laski. Mikään aihepiiri ei noussut yhtä selvästi kuin edellä mainitut kaksi aihepiiriä (*politiikka* ja *talous*) lasivat. Sen sijaan lähes kaikkien muiden aihepiirien (turvallisuus, terveys, vapaa-aika, muut aiheet) osuudet nousivat hieman. Eniten osuuttaan kasvattivat *turvallisuus* ja *terveys*, joista kummankin osuus nousi parisen prosenttiyksikköä.

Toimijaryhmistä luokittelemattomiksi jääneiden toimijoiden (eli ”muiden”) osuus kasvoi suhteellisen selvästi. Tämä heijastanee turvallisuuteen liittyvien aiheiden kasvanutta osuutta, sillä luokittelemattomia toimijoita löytyy ennen muuta tästä aihepiiristä, onnettomuuksia ja rikoksia koskevista jutuista.

Toinen yhtä selvä toimijarakenteen muutos oli ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien edustajien suhteellisen osuuden selvä lasku. Yhtäältä seikka heijastanee edellä todettua poliittisesti sävyttyneen ulkomaan uutisoinnin vähentymistä. Toisaalta otanta-ajanjakson aikana sattuneet luonnonmullistukset (maanjäristykset Haitissa ja Chilessä) ovat saattaneet nostaa esiin enemmänkin uhreja ja avustusjärjestöjä kuin kansainvälisen politiikan toimijoita. Myös tämä seikka on osaltaan nostanut edellä mainitun toimijaryhmän ”muut” osuutta.

Jonkin verran laski myös talouden piirissä toimivien osuus. Se seikka, että talouden toimijat eivät ole yhtä näkyvästi kuvassa mukana vuonna 2010 kuin 2008, johtuu osaltaan terveydenhuoltoalan lakonuhasta vuonna 2008. Asiaan ovat vaikuttaneet myös puunjalostusteollisuuden voimaperäiset saneeraushankkeet vuosina 2007 ja 2008. Maailmanlaajuisen finanssikriisin vaikutukset eivät näy täydellä voimallaan kummassakaan vertailuaineistossa, sillä vuoden 2008 aineisto kerättiin muutama kuukausi ennen syksyn 2008 pörssiromahdusta, ja vuoden 2010 aineiston keruu käynnistyi taantuman aikana, noin vuosi finanssikriisin alun jälkeen. Myöskään Kreikan ”eurokriisi” avustuspaketteineen ei enää tullut mukaan tämän tutkimuksen otokseen. Syksyllä 2008 alkaneen taantuman kokonaisvaikutus talousjournalismiin näyttää vuoden 2009–2010 aineiston perusteella ristiriitaiselta: hyviä uutisia ei ole, huonot on kerrottava, mutta lamaa ei saisi lietsoa. Talouskriisin vaikutus talouden käsittelyyn tutkimusjaksomme journalismissa lienee ollut pikemminkin hillitsevä kuin virittävä.

Vietteiden piirissä toimivien osuus kasvoi hieman. Tämä johtuu yhtäältä urheilijoiden toisaalta viihteen ammattilaisten kasvaneesta osuudesta.

Miesten osuus on edelleen lähes kolminkertainen naisiin verrattuna. Tarkasteltiinpa sitten jutuissa esiintyviä, niissä puhuvia tai kuvissa olevia, on miesten osuus lähes kolminkertainen naisten osuuteen verrattuna. Suhde on kuitenkin hieman tasoittunut naisten hyväksi. Mikäli vertaillaan vain niitä välineitä, jotka ovat olleet yhteisiä kaikille kolmelle seurantakierrokselle (internetsivut tipahtavat silloin vertailusta pois), on miesten ylivoimasuhde pienentynyt yli kolmesta noin kahteen ja puoleen.

Sukupuolten välinen työnjako on kuitenkin entisellään. Perhe, parisuhde ja hyvinvointi ovat naisten aluetta. Miesten taas on lähes kaikki muu. Ehkä merkittävin sukupuolten välisiä määrällisiä suhteita koskeva muutos onkin juuri se, että naisten osuus työmarkkinoita, sisäpolitiikkaa ja kunnallispolitiikkaa koskevassa

uutisoinnissa on olennaisesti laskenut. Työmarkkinoiden osalta asia johtunee vuoden 2007 työtaistelu-uhasta terveydenhuollossa. Myrskyn mentyä miehet valtasivat jälleen näyttämön. Erityisesti kevään 2010 miesvaltaisen AKT:n lakko on painanut vaakakuppia tähän suuntaan. Syy naisten laskeneeseen osuuteen sisä- ja kunnallispolitiikkaa koskevissa jutuissa saattaa olla ainakin osaksi sama, sillä Tehyn lakonuhka kutsui niin naisministereitä kuin muitakin naispolitiikkoja julkisuuteen. Naisten osuus on noussut vapaa-aikaa (urheilua, kulttuuria ja kuluttamista) koskevassa kirjoittelussa mutta myös ulkomaan uutisoinnissa. Viimeksi mainittu seikka saattaa johtua ulkomaisten luonnonmullistuksista, jotka ovat nostaneet esiin miesten rinnalla niin naisuhreja kuin avustusjärjestöjen naistyöntekijöitä.

Sukupuolten osuudet mediassa heijastavat – jos ei tarkasti, niin ainakin suuntaa-antavasti – miesten ja naisten suhteita suomalaisen yhteiskunnan taloudellisessa, poliittisessa ja muussa valtakoneistossa. Samalla voi kysyä, onko journalismin syytä tyytyä todellisuuden kuvaamiseen, vai voisiko se tietoisilla ratkaisuilleen toimia yhteiskunnan vinoumien korjauskertoimena ja muutoksen välineenä?

Väkivaltaa sisältävän aineiston osuus on pysynyt noin kymmenessä prosentissa. Eniten väkivaltaa sivuavaa tai sitä koskevaa aineistoa oli MTV3:n sekä ilta-päivälehtien internetsivustoilla (noin kuudennes kaikista jutuista). Vuonna 2008 suurin osa väkivaltaa käsittelevistä jutuista oli sota- tai muita ulkomaan uutisia, kun taas vuonna 2010 väkivaltauutiset käsittelivät enimmäkseen rikoksia. Sellaisten juttujen osuus laski, joissa väkivallan kuvailu on olennaista.

Eroottisluonteisen aineiston osuus väheni. Eroottisen aineiston osuus oli noin yksi prosentti koko aineistosta, mikä oli hieman vähemmän kuin vuoden 2008 seurantakerroksella. Nämä jutut sijoittuivat ennen muuta ilta-päivälehtiin ja niiden internetsivuille. Erotiikkaan viittaavien juttujen päätahona oli useimmiten nainen, kaikkiaan 61 prosentissa tapauksista.

Alueellisesti jutut olivat yleisemmin valtakunnallisia. Näkökulmaltaan valtakunnallisia juttuja oli runsas kolmannes aineistosta, ja niiden osuus nousi selvästi. Paikalliseen tai alueelliseen näkökulmaan rajautuvien juttujen osuus oli entisellään (neljannes aineistosta). Niin näkökulmaltaan ulkomaihin keskittyvien kuin Suomen ja ulkomaisten näkökulmankin yhdistävien juttujen osuus laski hieman. Molempien osuus oli jonkin verran alle viidennes aineistosta. Sellaista aineistoa, joka katselisi maailmaa EU:n näkökulmasta, ei juuri ollut.

Turvallisuus oli enemmän verkon kuin muun median aihe. Kun verkkolehtiä verrattiin muihin medioihin, hahmottui *turvallisuus* selvästi enemmän verkon aiheeksi. *Politiikkaa* ja *taloutta* taas oli enemmän muualla kuin verkossa. Aamulehdissä aihepiirien suhteet olivat melko samanlaiset sekä paperi- että verkkolehdistä, mutta iltapäivälehdissä aihepiirit erosivat: *vapaa-aika* oli paperilehden ja *turvallisuus* enemmän verkkolehden aihe. Vaikka verkossa olisi mahdollista liittää juttuihin kuvia lähes loputtomasti, oli paperilehdissä enemmän kuvia juttua kohden. Verkkojutuista 6 prosenttiin kuului video. Video oli useimmiten toimituksen tekemä ja useimmiten sen aihepiirinä oli turvallisuus.

Vuosien 2006, 2008 ja 2010 vertailu tuo esiin eräitä tendenssiluonteisia kehityskulkuja perinteisten viestinten piirissä. Silmiinpistäväntä on se, ettei *politiikka* ole enää itseoikeutetusti suurin aihepiiri. Vuoden 2006 aineistossa politiikka oli vielä ylivoimaisesti yleisin aihepiiri, mutta vuonna 2010 *vapaa-aika* ja *talous* olivat jo ajaneet politiikan ohi. *Politiikan* osuus laski sekä 2008 että 2010. Lasku tapahtui nimenomaan ulkomaiden politiikkaa käsittelevien uutisten osuudessa, Suomen sisäpolitiikan osuus ei juuri muuttunut.

Turvallisuus- ja *terveysaiheisten* uutisten osuudet nousivat sekä 2008 että 2010. Muissa aihepiireissä oli vuosina 2006–2010 enemmän pysyvyyttä tai edestakaisin kulkevaa liikettä, ei selkeitä kehityskulkuja.

Toimijarakenteessa kehitys on kulkenut valtioon kiinnittyneistä toimijoista sekä ulkovaltojen ja kansainvälisten yhteenliittymien edustajista kohti vietteiden piirissä toimivia, talouden toimijoita sekä yksityishenkilöitä. Yksityishenkilöiden osuus on vuonna 2010 noussut kaksinkertaiseksi verrattuna lähtökohtaan vuonna 2006.

Tulokset suhteessa media-alan ja journalismin tulevaisuuden näkyymiin

Tällä hetkellä media-ala elää kahden kriisin keskellä: yhtäältä vuonna 2008 alkanut talouskriisi on pienentänyt mainostuloja ja vähentänyt lehtitilauksia, toisaalta journalismin tulevaisuus kilpailussa digitaalisen verkkomedian kanssa on luonut alalle epävarmuutta. Yhdysvalloissa ja monessa läntisen Euroopan maassa nämä kriisit ovat johtaneet paljon voimakkaampaan journalististen organisaatioiden alamäkeen kuin Suomessa, mutta myös meillä varaudutaan supistuksiin ja mediaorganisaatioiden rakenteellisiin uudelleenjärjestelyihin. (State of the News Media 2010, Aitamurto 2010)

Verkko haastaa perinteisen journalismin monella tasolla. Mainostulojen vähittäinen siirtyminen verkon ei-journalistisille sivuille murentaa perinteisten

mediaryritysten taloudellista perustaa. Samaan aikaan sosiaalinen verkkomedia haastaa journalismin sisällöllisesti ja kilpailee sen kanssa yleisöistä; esimerkiksi paperiset sanomalehdet eivät ennusteiden mukaan tule enää koskaan saavuttamaan suurta osaa nykynuorista tilaajikseen. Perinteinen ja sosiaalinen media eivät kuitenkaan ole toisensa poissulkevia vaihtoehtoja, vaan molemmat ovat nyt ja varmaan tulevaisuudessakin vuorovaikutuksessa. Perinteisen median sisällöt kiertävät lainauksina sosiaalisen median yhteisöpalveluissa, ja samaan aikaan perinteinen media käyttää yhä enemmän sosiaalisen median sisältöjä omilla sivuillaan (Matikainen 2009, 107–111, State of the News Media 2010).

Muutenkin jako journalismin ja sosiaalisen median välillä on yhä ongelmallisempaa; esimerkiksi Yhdysvalloissa perinteisten mediaryritysten supistukset ja toimittajien irtisanomiset ovat johtaneet monenlaisiin uutisten ja muiden sisältöjen tuottamisen rakenteisiin, joissa journalismin, sosiaalisen median ja PR-toiminnan rajat sekoittuvat (Aitamurto 2010, 34–46). Suomessa verkon yhteisöjen ja journalistisesti toimitetun median keskinäisen kilpailun on arveltu liudentavan journalismin ja muun median rajaa, mikä voi merkitä journalistiikan vähittäistä murenemistä (Jyrkiäinen 2008, 50–52) tai johtaa journalismin uskottavuuskriisiin (Väliverronen 2009, 17–21).

Journalismi säilyttää merkittävän roolinsa tiedonvälityksessä, mutta sen rooli viestinnän kokonaisuudessa heikentyy suhteessa internetin ja mobiiliviestimien kautta tapahtuvaan muuhun viestintään. Kun journalismi aikaisemmin oli se instituutio, joka kertoi tapahtumista ja välitti eri lähteistä saadun informaation yleisölle, nyt ja erityisesti tulevaisuudessa internet ja mobiiliviestimet yhdistävät monenlaiset toimijat verkostoksi, jossa journalismilla ei enää ole entisenkaltaista tiedon ja tunteiden välittäjän ja portinvartijan erityisasemaa.

Osittain jo tapahtunut ja osittain vasta näköpiirissä oleva kehitys merkitsee sitä, että journalismin rajapinta suhteessa ei-ammattilliseen sisällöntuotantoon hämärtyy. Se luo muutospaineita perinteiselle uutiskäsitykselle ja uutiskriteereille. Asioiden yhteiskunnalliseen merkittävyyteen perustuvasta uutisten arvottamisesta siirrytään entistä enemmän yleisö- ja markkinalähtöiseen uutisjournalismiin. Samalla kun journalismi muuttuu entistä enemmän voittoa hakevaksi liiketoiminnaksi, ”markkinoituneeksi konsernijournalismiksi” (Herkman 2005 ja 2009), se hakee läheisyyttä lukijaan aihepiirejä laajentamalla, lähestymällä ”tavallista lukijaa” sekä kehittämällä tunteisiin vetoavia lähestymistapoja (Hujanen 2009, Pantti 2009).

Tutkimuksemme tulokset ovat monin tavoin yhdensuuntaiset edellä kuvatujen kehityskulkujen kanssa: poliittisen uutisoinnin osuus on kaventunut, aihepiirien määrälliset suhteet ovat tasoittuneet perinteisten viestinten piirissä (”jokaiselle jotakin” -ajattelu), dramatiikkaa tarjoava turvallisuusaihepiiri on

saanut entistä tukevamman jalansijan ja yksityishenkilöiden osuus uutisten toimijoina on kasvanut.

Edellä on puhuttu perinteisen journalismin ja verkon sosiaalisen median suhteesta. Sen ohella myös journalismin sisällä tapahtuu eriytymistä perinteisten julkaisukanavien (lehdet, yleisradiotoiminta) ja samojen yritysten verkkojulkaisujen välillä. Tämän tutkimuksen mukaan merkittävin ero perinteisten kanavien ja niiden verkkosivujen välillä oli turvallisuutta (siis lähinnä onnettomuuksia ja rikoksia) koskevien juttujen suurempi osuus verkossa.

Perinteisten mediaryitysten journalistiset verkkosivustot ovat kuitenkin vasta eriytymiskehityksensä alussa. Tutkimistamme välineistä eriytyminen oli pisimmällä iltapäivälehdissä, joissa turvallisuusjuttujen verkkoon painottumisen lisäksi näkyi vapaa-aikaan ja terveyteen liittyvien juttujen sijoittaminen ennen muuta irtonumeroina myytäviin iltapäivälehtiin.

Verkkoversioiden ja perinteiden medioiden uutisisältöjen painottamiseen vaikuttaa myös se, että painetulla ja verkkoviestinnällä on ainakin osittain eri lukijakunnat (Aitamurto 2010, 21) ja samoillemkin lukijoille verkon ja painetun lehden sisällöllä on eri funktio. Erityisesti nuoret ja paljon liikkuvat ihmiset katsovat uutiset mobiililaitteistaan, joko suoraan uutisvälineiden sivustoilta tai yhä useammin sosiaalisen median yhteisöissä saatujen linkkien kautta. Sosiaalisen yhteisömedian lisäksi linkit löytyvät kansallisten ja kansainvälisten uutisaggregaattien (esimerkiksi Ampparit, Google News) kautta. Uutisten kulutuksen trendinä onkin siirtymä tiettyjen tuttujen uutisvälineiden seuraamisesta ”linkkitalouden” aikaan (mt. 24–29). On oletettavissa, että tämä trendi vahvistuu lähivuosina, kun kannettavat lukulaitteet yleistyvät.

Tässä tutkimuksessa olemme seuranneet uutisvälineiden itsensä kärkiuutiksi arvottamia etusivun juttuja, verkon osalta 12:ta ensimmäistä uutista. Kun uutisten käyttäjät personoivat lukulaitteensa ja siirtyvät yhä enemmän uutisten seuraamiseen yhteisömedian tai uutisaggregaattien linkkien ohjaamina, uutisen etusivulle sijoittumisen ohella yhä merkittävämmäksi tulee sen aiheen, otsikoinnin ja kärjen avulla luotu kiinnostavuus. Tässä suhteessa kehitys seuraavan kahden vuoden aikana on nopea, ja siksi on erityisen kiintoisaa seurata verkon ja perinteisen median uutispainotuksia tämän tutkimuksen seuraavalla kierroksella vuonna 2012.

Lähteet

- AITAMURTO, TANJA (2010). *Kymmenen väitettä journalismin tuhosta – ja miksi niistä ei kannata huolestua*. Raportti journalismin trendeistä Yhdysvalloissa vuonna 2009. Helsinki: Helsingin Sanomain Säätiö. http://www.hssaatio.fi/images/stories/tiedostot/raportti2_net.pdf
- HALONEN, IRMA KAARINA (1999). *Matka journalismin sukupuolittumisen strategisille alueille*. Tampere: Tampereen yliopisto (Acta Universitatis Tamperensis 669).
- HERKMAN, JUHA (2005). *Kaupallisen television ja iltapäivälehtien avoliitto. Median markkinoituminen ja televisioituminen*. Tampere: Vastapaino.
- (2009). Journalismi markkinoilla. Konserni- ja mediajournalismia. Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 32–49.
- HUJANEN, JAANA (2009). Kiinnostavaa vai tärkeää? Ihmisläheisen journalismin kaksi polkua. Teoksessa Esa Väliverronen (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 112–128.
- JYRKIÄINEN, JYRKI (2008). *Journalistit muuttuvassa mediassa*. Tiedotusopin laitoksen julkaisuja B 50. Journalismin tutkimusyksikkö, Tampereen yliopisto. <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7385-2.pdf>
- KESKINEN, SUVI – RASTAS, ANNA & TUORI, SALLA (2009). Johdanto: Suomalainen maahanmuuttokeskustelu tienhaarassa. Teoksessa Suvi Keskinen, Anna Rastas & Salla Tuori (toim.) *En ole rasisti, mutta...: Maahanmuutosta, monikulttuurisuudesta ja kritiikistä*. Tampere: Vastapaino. 7–21.
- KIVIOJA, PASI (2008). *Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö.
- MATIKAINEN, JANNE (2009): *Sosiaalisen ja perinteisen median rajalla*. Viestinnän tutkimuskeskus CRC, Helsingin yliopisto, Viestinnän laitoksen tutkimusraportteja 3/2009. http://www.valt.helsinki.fi/blogs/crc/sosiaalisen_ja_perinteisen_median_rajalla_raportti.pdf

- MÄENPÄÄ, JENNI & MÄNNISTÖ, ANSSI (2009). *Kun kaikki videoivat kaikkea: Liikkuva kuva sanomalehden sivuilla*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö.
- PANTTI, MERVI (2009). Tunteellisempaa journalismia. Teoksessa Esa Väli­verronen (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 193–206.
- RAITILA, PENTTI – HAARA, PAULA – KANGASLUOMA, LAURA – KOLJONEN, KARI – KUMPU, VILLE & VÄLIVERRONEN, JARI (2009). *Kauhajoen koulusurmat mediassa*. Tampere: Journalismin tutkimusyksikkö, Tampereen yliopisto, Tiedotusopin laitos, Julkaisuja A 111/2009. <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7654-9.pdf>
- SALONIEMI AIRA & SUIKKANEN RISTO (2007). *Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta*. Pilottitutkimus 2006. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö, Tiedotusopin laitos, julkaisuja B 46/2007. http://www.uta.fi/jourttutkimus/suomalaisen_uutismedian_vuosiseuranta-3.pdf
- State of the News Media 2010*. Executive Summary. The Pew Research Center's Project for Excellence in Journalism. http://www.stateofthedia.org/2010/chapter%20pdfs/2010_execsummary.pdf
- SUIKKANEN, RISTO – SALONIEMI, AIRA & HOLMA, AINO (2008). *Suomalaisen uutismedian vuosiseuranta 2008*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö, Tiedotusopin laitos, julkaisuja B 51/2008. <http://tampub.uta.fi/tiedotusoppi/978-951-44-7550-4.pdf>
- SYRJÄLÄ, HANNA (2007). *Väkivalta lööppijulkisuudessa*. Tampere: Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö.
- VÄLIVERRONEN, ESA (2009). Journalismi kriisissä? Teoksessa Esa Väli­verronen (toim.) *Journalismi murroksessa*. Helsinki: Gaudeamus, 13–31.

Lehtileikkeet:

- MÄKINEN, ESA (2008). Paperiliite keskittyy tavisten tarinoihin. *Helsingin Sanomat* 9.12. 2008. C2.

LIITE 1

Tutkimusaineisto

Uutismedian vuosiseurannan 2010 tutkimusaineistona oli kuusi sanomalehteä, kahden kanavan radio- ja tv-uutiset sekä kahdeksan internetsivustoa.

LIITETAULUKKO 1. Vuoden 2010 uutisseurannan aineisto viestinyhmittäin

Viestinyhmä	Juttumäärä	Prosenttiosuus
Aamulehdet	670	23
Iltapäivälehdet	317	11
Radio	329	11
Televisio	323	11
Internet	1338	45
<i>Yhteensä</i>	<i>2997</i>	<i>100</i>

LIITETAULUKKO 2. Vuoden 2010 uutisseurannan aineisto viestimittäin

Seurannan aineisto 2010	Juttumäärä	Prosenttiosuus
Helsingin Sanomat	190	6
Ilkka	179	6
Kainuun Sanomat	128	4
Turun Sanomat	173	6
Iltalehti	160	5
Iltta-Sanomat	157	5
Yle: Päivän peili	145	5
Radio Nova	184	6
Yle: puoli yhdeksän tv-uutiset	147	5
MTV3:n Kymmenen uutiset	176	6
HS.fi	168	5
Ilkka.fi	167	5
Kainuunsanomat.fi	168	5
Turunsanomat.fi	168	5
Iltalehti.fi	168	5
Iltta-Sanomat.fi	166	5
Yle.fi	165	6
MTV3.fi	168	6
<i>Total</i>	<i>2977</i>	<i>100</i>

Tutkimusaineisto kerättiin seitsemältä päivältä sekä syksyn 2009 että kevään 2010 aikana. Otopäivät valittiin kymmenen päivän välein. Siten mukaan saatiin syksyltä ja keväältä yksi kutakin viikonpäivää.

LIITETAULUKKO 3. Vuoden 2010 uutisseurannan otopäivät

Syksy 2009							
Internet, radio ja tv	pe 2.10.	ma 12.10.	to 22.10.	su 1.11.	ke 11.11.	la 21.11.	ti. 1.12.
Sanomalehdet	la 3.10.	ti 13.10	pe 23.10.	ma 2.11.	to 12.11.	su 22.11.	ke 2.12.
Kevät 2010							
Internet, radio ja tv	ma 4.1.	to 14.1.	su 24.1.	ke 3.2.	la 13.2.	ti 23.2.	pe 5.3.
Sanomalehdet	ti 5.1.	pe 15.1.	ma 25.1.	to 4.2.	su 14.2.	ke 24.2.	la 6.3.

Jokaisena otoskertana aineistoa kerättiin peräkkäisinä päivinä: Ensimmäisenä päivänä kerättiin radio- ja tv-uutiset sekä verkkosivujen aineisto. Seuraavana päivänä kerättiin sanomalehdet. Näin kaikki tutkitut välineet sisälsivät ikään kuin saman uutispäivän uutisia.

Sähköisten välineiden uutislähetysistä tutkittiin koko lähetys sisälytö juttu jutulta. Internetsivustoilta kerättiin 12 ensimmäistä uutista. Ellei pääuutispalstaksi arvioidulla sivustolla ollut niin monta uutisista, keräämistä jatkettiin tuoreimmat uutiset sisälytävältä palstalta. Mikäli juttuun sisälyti linkejä muihin juttuihin, ne laskettiin samaan kokonaisuuteen, mikäli jutut tulkittiin jutuiksi samasta aiheesta. Linkkijuttuja ei kuitenkaan otettu mukaan yli viittä.

Seurantaan sisälytyvien internetsivustojen tallentaminen aloitettiin kello 15. Loppuun se saatettiin kello 18:aan mennessä. Useimmiten puolitoista tuntia riitti aineiston tallentamiseen. Sivustojen tallentamiskohteeksi valittiin joko verkkolehden etusivu tai pääuutissivu sen mukaan, kumpi vaikutti keskeiseltä uutissivulta.

Sähköisten välineiden aineistona olivat yleensä niiden pääuutislähetykset. Radio Novan osalta kuitenkin kolme peräkkäistä uutislähetystä (klo 16, 17 ja 18) ketjutettiin yhdeksi lähetykseksi, jonka kaikki uutiset tallennettiin. Pällekkäiset uutiset poistettiin, jottei sama juttu kahdentuisi aineistossa.

Lehdissä aineisto rajattiin etusivun juttuihin (ja juttuvinkkeihin) sekä näihin sisälyviuilla liittyneisiin juttuihin. Etusivulle vinkatuista jutuista muodostui näin juttukokonaisuuksia.

Iltapäivälehtien etusivulla juttumäärät olivat pieniä. Siksi iltapäivälehdistä kerättiin aineistoa myös sisälyviuilta (kaksi keskeiseltä vaikuttavaa uutista kotimaasta, ulkomailta, urheilusta ja viihteestä).

Aineistosta koodattiin uutisten lisäksi mielipidejutut. Ne kuitenkin suljettiin analyysin ulkopuolelle, koska vuonna 2008 mielipidejuttuja ei ollut koodattu.

Vertailuaineistot 2006, 2008 ja 2010

Vuoden 2010 seurannassa tutkitut välineet olivat lähes samat kuin vuonna 2008; vain ilmaisjakelulehti Metro poistettiin. Sen sijaan vuoden 2006 seurannassa aineisto oli varsin erilainen. Mukana ei ollut tuolloin lainkaan verkkolehtiä, vaan tarkastelun kohteena oli niin sanottu perinteinen media. Kun tässä seurantaraportissa vuoden 2010 aineistoa on verrattu vuosiin 2008 ja 2006, on vertailuihin otettu mukaan vain ne välineet ja se osa aineistosta, jotka ovat yhteisiä kaikille aineistoille.

LIITETAULUKKO 4: Yhtenäistetty aineisto vuosien 2006, 2008 ja 2010 vertailuun

	2006	2008	2010
Helsingin Sanomat	144	236	190
Ilkka	100	176	179
Turun Sanomat	82	175	173
Iltalehti	39	74	73
Iltta-Sanomat	37	71	70
Yle: Päivän peili	91	165	145
Radio Nova	36	135	184
Yle: puoli yhdeksän uutiset	87	156	147
MTV3: Kymmenen uutiset	94	160	176
<i>Yht.</i>	<i>710</i>	<i>1348</i>	<i>1337</i>

Iltapäivälehtien juttumäärät tässä kolmen vuoden vertailussa ovat pienemmät kuin liitetaulukossa 2. Tämä johtuu siitä, että aineistoa on supistettu niin, että mukana ovat kultakin vuodelta vain etusivun jutut, sillä vuonna 2006 ei iltapäivälehtien sisäsivujen juttuja sisällytetty aineistoon.

LIITE 2

Analyyssimenetelmä

Tutkimuksen metodina on ollut määrällinen sisällönanalyysi. Sähköisten välineiden uutislähetykset on koodattu kokonaisuudessaan, juttu jutulta. Sen sijaan lehtien ja internet-sivustojen osalta aineiston on määrittänyt etusivu. Sisäsivujen sisältöä on tutkittu niiltä osin, kuin etusivulta on siihen viitattu.

Kunkin viestimen etusivu tai uutislähetys on jaettu uutisryppäisiin. Lehdissä ja internetsivustoilla rypäs on muodostunut etusivun jutusta tai juttuvinkistä ja niihin sisäsivuilla liittyvistä jutuista. Internetsivustoilla jutut saattavat toisinaan sisältää linkkejä hyvinkin moniin muihin juttuihin eivätkä kaikki nämä liity ”emäjuttuun” erityisen kiinteästi. Siksi internetsivustojen linkkijutuilta on edellytetty kiinteää suhdetta emäjuttuun, eikä linkkijuttuja ole otettu huomioon viittä enempää.

Kunkin jutun tai juttukokonaisuuden sisältöä on selvitetty liitteenä 3 olevan koodausrunгон ilmaisemalla tavalla. Sen ensimmäinen sisällöllinen kohta koskee jutturyppään **aihetta**. Mahdolliset juttuaiheet on jaettu kolmeen kymmeneen yhteen aihealuokkaan alaluokkineen (liite 3, muuttuja 7). Kukin jutturyppäs on koodattu yhteen aihealaluokkaan. Myöhemmin, tämän raportin kirjoitusvaiheessa aihealukat on vielä yhdistetty kahdeksaksi laajemmaksi aihepiiriksi.

Julkisuudessa esiintyviä **intressitahojen esille pääsyä**¹⁶ tutkittiin kirjaamalla kustakin jutusta päätaho sekä keskeinen puhuja (muuttujat 8 ja 13). Päätahona pidettiin jutussa eniten esillä olevaa taho, riippumatta siitä, puhuiko tämä vai ei. Keskeisenä puhvana toimijana pidettiin jutussa eniten esillä olevaa puhujaa. Puhuviksi toimijoiksi katsottiin ne, joita viestimissä referoitiin jollain tyypillisellä referointirakenteella kuten suoralla tai epäsuoralla esityksellä tai mukaan-rakenteella. Usein päätaho ja keskeinen puhuja olivat yksi ja sama henkilö tai taho. Toimija-alaluokkia on kaikkiaan 19 ja ne on tiivistetty kahdeksaksi laajemmaksi toimijaryhmäksi (ks. luku 3, taulukko 3.1.).

Sukupuolten esille pääsyä tutkittiin kirjaamalla edellä mainittujen päätahon ja keskeisen puhujan sukupuoli (muuttujat 10 ja 15). Näiden tekstistä identifioitujen tahojen lisäksi kirjattiin keskeisen puhujan sukupuolen ohella kaikkien muiden puhujien sukupuoli siltä kannalta, kuuluiko joukkoon vain naisia, vain miehiä vai molempia (muuttuja 17). Myös valokuvia tutkittiin siltä kannalta, lukeutuiko niiden keskeisiin henkilöihin miehiä, naisia vai molempia (muuttuja 23).

Sukupuolten esille pääsyn lisäksi selvitettiin **sukupuolista puhumisen sisällöllisiä piirteitä**. Tässä tarkoituksessa kiinnitettiin huomiota siihen, mainitaanko päätahoista puhuttaessa heidän ikänsä tai siviilisäätynsä, tuodaanko esiin heidän henkilöönsä liittyviä

16 Aihepiirien ja toimijaryhmien suhde on jossain määrin päällekkäinen ja saattaa tuottaa sekaannuksia. Jutuissa, joiden aiheena on talous, toimijat ovat yleensä talouden toimijoita jne. Siksi on perusteltua kysyä, tarvitaanko näitä molempia ulottuvuuksia. Periaatteessa kyse on kuitenkin eri asioista: tietyistä aiheista *voisivat* puhua useiden viiteryhmien edustajat. Siksi näitä ulottuvuuksia käsitellään erikseen.

seikkoja (kuten ulkonäkö tai luonne), käsitelläänkö uran ja perhe-elämän yhdistämistä sekä sitä, miten heidän puhe- tai ilmaisutapaansa luonnehdintaan. Tässä yhteydessä tarkasteltiin erillisenä kohtanaan sitä, oliko päätaho esitetty tavalla tai toisella eroottisessa valossa. (muuttuja 19).

Väkivaltaa koskeva aineisto jaettiin kolmeen osaan: a) aineistoon, joka raportoi väkivallasta (esimerkiksi väkivaltarikosten määrästä) mutta ei sisältänyt väkivaltaisen toiminnan kuvausta, b) aineistoon, johon sisältyi vähäisessä määrin väkivaltaisen toiminnan kuvausta ja c) aineistoon, jossa väkivallalla oli olennainen osa jutun sisällössä (muuttuja 20).

Erotiikkaa koskevan aineiston osuutta koetettiin selvittää kahdella tavalla. Edellä on jo mainittu, että sukupuolista puhumisen tapaa tutkittaessa tarkasteltiin sitä, esitettiinkö päätaho jollain tapaa eroottisessa valossa (muuttuja 19). Tämän lisäksi tarkasteltiin myös sitä, vetosiko juttu yleensä lukijaan jollain eroottiseksi mielletävissä olevalla tavalla (muuttuja 18).

Aineiston **alueellista kirjoa** tarkasteltiin jaottelemalla aineisto jatkumolle paikallisista jutuista näkökulmaltaan maailmanlaajuisiin sekä eräisiin mahdollisiin näkökulmien yhdistelmiin. (muuttuja 21).

Valokuvat on otettu selvityksessä huomioon ensinnäkin määrällisesti. Toiseksi on kirjattu niissä esiintyvien keskeisten henkilöiden sukupuoli. Kolmanneksi on kirjattu kuvien keskeisten henkilöiden ikäryhmä. Internet-sivustojen jutturyyppeitä on lisäksi tarkasteltu siltä kannalta, sisältävätkö ne liikkuvaa kuvaa vai eivät. (muuttujat 22–26).

Vuosien 2010 ja 2008 seurantakerrosten aineistot ovat lähes samat. Vuoden 2006 aineisto on hyvinkin erilainen sikäli, että se sisältää enemmän lehtiä eikä lainkaan internetsivustoja. Tämän raportin vertailut on yleensä tehty vuosien 2010 ja 2008 aineistojen välillä. Vuoden 2008 aineistoon kuului ilmaisjakelulehti Metro, joka on poistettu vuosien 2010 ja 2008 vertailuista. Silloin kun vertailuja on tehty myös vuoden 2006 aineistoon, ne on tehty niiltä osin kuin aineistot ovat samat (ks. liite 1).

LIITE 3

Koodausrunko

Koodattava aineisto koostuu ensimmäisessä muuttujassa mainituista sanomalehdistä, radio- ja televisiolähetyksistä sekä internet-sivustoista. Sanomalehdissä aineiston muodostavat ne jutut ja jutturyppäät, joihin kuinkin lehden etusivu viittaa. Lisäksi iltapäivälehdistä valitaan kustakin osastosta kaksi pääjuttua koodattavaksi. Ellei erikseen merkittyä ulkomaanosastoa ole, valitaan kaksi ensimmäistä ulkomaan ja kaksi ensimmäistä kotimaan uutista.

Radio ja televisiolähetyskset koodataan kokonaisuudessaan (MTV3:n osalta tämä tarkoittaa Kymmenen uutisia. Radio Novan osalta pääuutislähetysenä pidetään kello 18:n lähetystä, jota täydennetään kahden edeltävän lähetysuutisilla).

Internet-sivustojen osalta koodattava aineisto valitaan Kainuun Sanomien, Ilkan Turun Sanomien ja Ilta-Sanomien yleisetusivulta. Muilta internet-sivustoilta aineisto poimitaan uutisetusivulta. Internet-sivustoilta poimitaan kultakin (enintään) 12 juttua. Pääsääntöisesti nämä jutut ovat pääuutispalstan juttuja. Tätä pääsääntöä täydennetään kuitenkin seuraavasti.

- Verkko-Ilkasta otetaan ne pääuutispalstan jutut, joita ei ole merkitty julkaistuksi jo Ilkan lehtiversiossa ja täydennetään ”tuoreimmat”-palstan uutisilla.
- Verkko-Iltalehdestä otetaan pääuutisivun jutut säätiedotukseen saakka (se pois lukien) sekä täydennetään ”tuoreimmat” -palstan uutisilla.
- Myös Turun Sanomia täydennetään ”tuoreimmat”-palstan uutisilla.

Aineistosta ei koodata mainoksia tai ilmoituksia, säätiedotuksia eikä koko lehteä koskevia sisällysluetteloita. Pääsääntö on, että internet-sivustoilta koodataan vain tekstiperustaiset jutut (ei liikkuvaa kuvaa). Myöskään sellaisia jutturyppäitä tai niihin viittaavia vinkkejä ei koodata, jotka on ilmoitettu julkaistuksi toisaalla (esimerkiksi viittauksia internet-sisältöön sanomalehden etusivuilla tai internet-sivustoilla julkaistuja tv- tai radiouutisia). Aamulehtien erillisliitteiden jutusta koodataan vain se osa, joka sisältyy lehden etusivulle. Mielipidejutut koodataan vain aiheeseen saakka.

1. Tiedotusväline

- 1 Helsingin Sanomat
- 2 Ilkka
- 3 Kainuun Sanomat
- 4 Turun Sanomat
- 5 Iltalehti
- 6 Ilta-Sanomat
- 7 Yle/Päivän peili

- 8 Radio Nova
- 9 Ylen TV-uutiset
- 10 MTV:n uutiset
- 11 Helsingin Sanomien internet-sivusto
- 12 Ilkan internet-sivusto
- 13 Kainuun Sanomien internet-sivusto
- 14 Turun Sanomien internet-sivusto
- 15 Iltalehden internet-sivusto
- 16 Ilta-sanomien internet-sivusto
- 17 Ylen internet-sivusto
- 18 MTV3:n internetsivusto

2. Jutun numero

Mahdollinen sisäsivun juttu tai jutut luetaan samaan kokonaisuuteen kuuluviksi kuin etusivun juttu, vinkkijuttu tai –otsikko (numero viittaa koko jutturyppääseen). Numerointi aloitetaan aina alusta eli kunkin lehden, lähetyksen jne. ensimmäinen juttu saa arvon 1).

3. Päivämäärä

Merkitään kuusinumeroisena lukuna ddmmyy

4. Otsikko

(Kirjoitetaan ainakin ensimmäinen sana)

5. Jutun asema

- 1 Pääjuttu
- 2 Muu juttu
- 3 Iltapäivälehdien sisäsivun juttu (vain paperilehdet)

6. Jutturyppään luonne

- 1 Koostuu uutisjutuista
- 2 Koostuu uutisjutuista, joihin liittyy mielipidejuttu
- 3 Mielipidejuttu
- 9 Muu

7. Jutun aihe

Koodataan ensisijaisesti etusivulla olevan jutun tai vinkkijutun tai vinkin avulla. Mikäli aihe hajoaa usean alaluokan piiriin, käytetään aina alaluokkaa: ”muu”.

1. Puolue- ja valtakunnanpolitiikka

- 11 Presidentin toiminta
- 12 Hallituksen, valtioneuvoston tai eduskunnan päätökset ja niiden käymät keskustelut (koskee etupäässä hallituksen, valtioneuvoston tai eduskunnan tekemiä päätöksiä, mutta näissä valtioelimissä käydyt keskustelut koodataan ensisijaisesti keskustelunaiheen mukaiseen luokkaan)
- 13 Puolueet: poliittiset kannanotot, puoluekokoukset, skandaalit, vaalit ja muu puolue toiminta
- 19 Muu

2. Suomen ulkopoliitiikka

- 21 Suomi EU:ssa, Suomen oma näkökulma ja asema korostuu
- 22 Suomen ja Venäjän suhteet
- 23 Suomen ja Pohjoismaiden suhteet
- 29 Muu

3. Kansainvälinen politiikka ja diplomatia

Jutut joissa Suomen asema ei korostu! Vieraiden valtioiden keskinäiset suhteet.

- 31 Euroopan integraatio / EU
- 32 USA:n ulkopoliitiikka (mm. Irakia koskevista jutuista ne, joissa USA:n ulkopoliitiikka on etusijalla)
- 33 Venäjän ulkopoliitiikka
- 34 Muu kansainvälinen politiikka ja diplomatia (mm. YK:n toiminta ja rauhanturvatoiminta)
- 35 Sodat, konfliktit ja niiden uhka (valtioiden väliset)
- 39 Muu (mm. kansainvälinen rauhanliike, Nobelin rauhanpalkinto, ihmisoikeuspalkinnot)

4. Ulkomaiden sisäiset asiat

Koskee ennen muuta yksittäisten vieraiden valtioiden sisäpolitiikkaa tai tapahtumia tai kehityskulkuja vieraassa valtiossa. Kun ulkomaanjutussa on poliittinen näkökulma tai se esittää tapahtumia vieraassa valtiossa tavalla tai toisella jonkin poliittisen kehityksen kautta, se koodataan 41:ksi tai 49:ksi. Jos näkökulmaa ei löydy, juttu koodataan aiheen mukaan muihin luokkiin.

- 41 Sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka (mm. Tsetsenia, Irakin sisäiset konfliktit)
- 49 Muu

5. Suomen kansalliset ja kulttuuriset vähemmistöt, maahanmuutto, pakolaiskysymykset

- 51 Suomessa työskentelevät ulkomaalaiset ja työperäinen maahanmuutto
- 52 Etnisperusteiset konfliktit
- 53 Pakolaiskysymykset, ei-työperäinen maahanmuutto
- 59 Muu

6. Suomen ulkoinen turvallisuus ja maanpuolustus

- 61 Sotilaallinen maanpuolustus, puolustuspolitiikka, puolustusvoimien toiminta
- 62 Sotilaallinen liittoutuminen, rauhankumppanuus, joukot jne.
- 63 Kotimainen rauhanliike
- 69 Muu

7. Rikos ja rangaistus

- 71 Poliisitoimi organisaationa muuten kuin rikosten yhteydessä
- 72 Rikokset (sisältää myös esimerkiksi nettiväärinkäytökset)
- 73 Oikeustapaukset (syytteet, oikeudenkäyntiselostukset, oikeuden päätökset)
- 74 Oikeuslaitos, vankilat ja vankeinhoito
- 79 Muu

8. Onnettomuudet ja pelastustoimi

- 81 Palo- ja pelastustoimi, tulipalot, räjähdykset ja muut onnettomuudet
- 82 Liikenneonnettomuudet
- 89 Muu (muun muassa katoamisilmoitukset ja itsemurhat)

9. Talouspolitiikka (finanssi-, raha- ja elinkeinopolitiikka)

- 91 Ylikansallinen, maailmantalouden perspektiivi (myös EU, WTO, IMF, FED)
- 92 Suomen talous (mm. verotus, myös ajoneuvoverotus)
- 99 Muu

10. Yritystalous ja rahoitusmarkkinat, liiketoiminta

- 101 Yritystaloutta ja yksittäisiä yrityksiä koskevat jutut (Stora Enson irtisanomisia koskevat jutut pääsääntöisesti tähän)
- 102 Arvopaperi-, raha- ja rahoitusmarkkinat ja suhdanteet (kysyntä, tarjonta, hinnat)
- 109 Muu

11. Maa- ja metsätalous

- 111 Maatalouspolitiikka, maatalouden harjoittaminen, maatalouden tuet ja toimeentulo
- 112 Metsäpolitiikka, metsätalouden harjoittaminen
- 119 Muu (muun muassa kalatalous)

12. Työmarkkinat, työelämä

- 121 Työllisyys, työttömyys, työvoimapolitiikka
- 122 Työtaistelut
- 123 Työntekijäjärjestöt, työnantajajärjestöt, tulopolitiikka ja työehtosopimukset
- 124 Sukupuolisyryntä
- 125 Muu syrjintä (esim. ikä tai muut syyt)
- 129 Muu

13. Energia

- 131 Energia

14. Ympäristökysymykset

- 141 Ympäristöpolitiikka (Suomen, EU:n jne.)
- 142 Ympäristöongelmat, uhkat, tuhot ja luonnonkatastrofit
- 143 Alueiden käyttö ja kaavoitus
- 149 Muu

15. Liikenne

- 151 Liikennepolitiikka (valtion ja kuntien)
- 159 Muu (mm. ”liikkujan” näkökulma)

16. Asuminen

- 161 Asuntopolitiikka, julkisen vallan näkökulma
- 162 Asuminen, asukkaan näkökulma (muun muassa asumisterveys)
- 169 Muu tai useampi edellä mainituista

17. Koulutus

- 171 Koulutuspolitiikka
- 172 Kansakoulu/keskikoulu/peruskoulu (ensimmäisen asteen koulutus)
- 173 Ammattikoulutus, lukio (toisen asteen koulutus)
- 174 Korkeakoulut ja yliopistot (korkea-asteen koulutus)
- 179 Muu (muun muassa opintotuki ja ammattikurssit, täydennyskoulutus ja aikuiskoulutus silloin kun ne eivät selvästi liity edellisiin)

18. Terveys ja sairaus

- 181 Terveys ja sairaus, julkishallinnon näkökulma
- 182 Terveys ja sairaus, yksilön näkökulma
- 189 Muu

19. Sosiaaliturva

- 191 Sosiaalipolitiikka
- 192 Erilaiset etuudet: lapsilisät, sairausvakuutuksen korvaukset, kansaneläkkeet, toimeentulotuki, työttömyysturva

- 193 Vanhainkodit, vanhusten ja eläkeläisten asema
- 194 Päivähoito, lasten asema, lastensuojelu
- 199 Muu

20. Kunnallispolitiikka ja aluehallinto

- 201 Kunnallis- ja maakuntapolitiikka, kuntien yhdistäminen (ei liikennepolitiikka)
- 202 Kuntien ja kuntainliittojen talous (muun muassa kunnallisverotus)
- 209 Muu

21. Joukkoviestintä

- 211 Viestintäpolitiikka (myös sananvapaus, mainonnan säätely)
- 212 Internet (ei sisällä nettiväärinkäytöksiä)
- 213 Muut tiedotusvälineet (mediakonserneja koskevat jutut, mediarytysten talous)
- 219 Muu

22. Taide ja kulttuuri (myös joukkoviestinten sisällä)

- 221 Kulttuuripolitiikka
- 222 Taide- ja kulttuuriesitykset, korkeakulttuuri
- 223 Taide- ja kulttuuriesitykset, populaarikulttuuri, myös TV-viihde
- 229 Muu

23. Urheilu

- 231 Urheilupolitiikka tai julkinen tuki urheilulle, urheilujärjestöjen toiminta
- 232 Urheilukilpailut ja niiden tulokset, henkilöjutut
- 239 Muu (esim. dopingtapaukset)

24. Perhe ja parisuhde

- 241 Perhepolitiikka, parisuhdeasiat sekä seksuaalipolitiikka (yhteiskunnan näkökulma)
- 242 Parisuhde, lastenkasvatus, suku, sukulaiset (yksilön/perheen näkökulma)
- 249 Muu

25. Harrasteet ja vapaa-aika

- 251 Liikunta ja kuntourheilu
- 259 Muu (mm. metsästys ja virkistyskalastus)

26. Kotitalous, ruoka ja kuluttaminen

- 261 Kuluttajapolitiikka ja kuluttajien oikeuksia koskeva säännöstö, tuote- ja hintavaliistus
- 262 Ruoka, pukeutuminen, matkailu, sisustaminen, autot (yksilön/perheen/ kuluttajan näkökulma)
- 269 Muu

27. Alkoholi ja huumeet

- 271 Alkoholi- ja päihdepolitiikka, alkoholivero, alkoholin käytön säätely, raittiusliike, alkoholi- ja päihdevalistus
- 272 Alkoholin ja huumeiden aiheuttamat ongelmat, käyttäjän näkökulma
- 279 Muu

28. Historia

- 281 Suomen historia (myös paikallis- ja maakuntahistoria)
- 282 Maailmanhistoria
- 289 Muu

29. Tiede, tutkimus ja tekniikka

- 291 Tiede- ja teknologiapolitiikka, tutkimuksen rahoitus ja säätiöt
- 292 Biotieteet, ympäristötutkimus ja luonnontiede
- 293 Kulttuuri, yhteiskunta ja talous
- 294 Tekniikan tutkimus
- 295 Terveystutkimus ja lääketiede
- 299 Muu

30. Uskonto ja elämänkatsomus

- 301 Valtion kirkkolainsäädäntö ja kirkkopoliittikka, kirkot, seurakunnat ja erilaiset uskonnolliset yhteisöt ja niiden toiminta (institutionaalinen näkökulma)
- 302 Uskonto, uskoa ja elämänkatsomusta käsittelevät jutut (yksilön näkökulma)
- 309 Muu

31. Muu aihe

- 319 Kaikki muu

8. Päätahon tai -henkilön viiteryhmä

Päätaho tarkoittaa jutussa eniten esillä olevaa tahoja (henkilöä tai henkilöitä, organisaatiota tai mitä tahansa ihmisten konstellatiota mutta ei olioita, esineitä tai mitään, mikä ei koostu ihmisistä) puhuja-asemasta riippumatta.

Päätaho pyritään koodaamaan otsikon ja ingressin avulla sekä mahdollinen etusivulla oleva kuva huomioon ottaen, tarvittaessa myös sisäsivuilta. Epäselvissä tapauksissa päätaho on ensimmäinen jutussa mainittu taho. Päätahon asema hierarkiassa, sukupuoli ja ikä koodataan päätahoa edustavien henkilötoimijoiden perusteella, mikäli sellaisia jutussa on.

Muuttujan arvot 2-6 tarkoittavat Suomen hallinnonhaaroja ja instituutioita. Arvot 7-19 koskevat niin suomalaisia kuin ulkomaisiakin tahoja.

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Vieras valtio, sen valtiokoneiston (julkishallinto, armeija, pankkilaitos) tai poliittisen järjestelmän vakiintunut osa tai ylikansallinen poliittinen, taloudellinen tai sotilaallinen yhteenliittymä.
- 2 Suomen valtiojohto (presidentti, valtioneuvosto tai sen jäsenet, eduskunta) tai suomalainen poliittinen ryhmittymä, suurlähettiläät
- 3 Julkishallinto tai julkinen palvelutuotanto. Valtio, maakuntaliitot, kunnat, kuntainliitot. Yleishallinto sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja sivistyspalvelut eli koulut ja kirjastot
- 4 Poliisihallinto ja rajavartiosto, pelastuslaitos
- 5 Oikeusistuinaitos (syyttäjät, tuomarit, oikeusistuinasiakirjat)
- 6 Puolustushallinto
- 7 Tieteen- ja tutkimuksen harjoittajat, ”vapaat” asiantuntijat.
- 8 Elinkeinoelämän järjestö tai yritys. Työnantajaliitot, toimialaliitot ja yksittäiset yritykset, myös yksittäistä yritystä edustavat henkilöt.
- 9 Ammattiyhdistysliike
- 10 Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö.
- 11 Maa- ja metsätalous, maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt, poro- ja kalatalous, turkistarhaus
- 12 Urheilu, urheilujärjestöt
- 13 Muut kansalaisjärjestöt tai kansanliikkeet
- 14 Taide, kulttuuri, niiden laitokset ja järjestöt
- 15 Viihde- ja muotiteollisuus, populaarikulttuuri
- 16 Tiedotusväline tai sitä edustava henkilö, esimerkiksi toimittaja (ei koske kulloinkin koodattavana olevan välineen toimittajia tai muuta henkilöstöä).
- 17 Yksityishenkilö- ei mainita mitään erityistä taustatahoa tai ei edusta mitään taho.
- 18 Lehti tai viestin itse
- 19 Muu taho tai epäselvä.

9. Päähenkilön tai -tahon asema viiteryhmissään

Koskee päätahon asemaa omassa viiteryhmissään. Ei koske, urheilijoita, taidetta ja kulttuuria eikä viihdettä ja muotiteollisuutta (näissä tapauksissa muuttuja saa arvon 9).

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Päätaho toimii suorittavissa tehtävissä
- 2 Päätaho toimii johto-, hallinto- tai asiantuntijatehtävissä
- 3 Päätaho on yksityishenkilö
- 9 Asemaa ei ole mahdollista tai mielekästä määrittää

10. Päähenkilön tai –tahon sukupuoli

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Päätaho koostuu molemmista (herrasväki Virtanen)
- 9 Ei määritettävissä

11. Päähenkilön tai –tahon esilläolotapa

- 0 Päätahoa ei ole
- 1 Täysin anonyymi (”yhtiöstä kerrotaan, että...”)
- 2 Nimeämätön henkilö (herra x)
- 3 Nimetty henkilö (rouva Virtanen), joka ei edusta mitään tahoa
- 4 Jonkin suuremman kokonaisuuden nimeämätön edustaja (”Yhtiön tiedottaja kertoi...”)
- 5 Jonkin suuremman kokonaisuuden nimetty edustaja (”...toimitusjohtaja Karvinen sanoi...”) tai henkilö edustaa jotakin taustatahoa yleisen tietämyksen perusteella
- 6 Jokin nimeämätön kollektiivisubjekti (kaksi nuorta miestä)
- 7 Pelkkä looginen kokonaisuus (naiset, miehet, abiturientit...)
- 8 Jokin nimetty kollektiivisubjekti (коп)
- 9 Muu

12. Päätahon ja keskeisen puhuvan toimijan suhde

- 0 Jutussa ei ole lainkaan puhuvia toimijoita
- 1 Päätaho ei ole puhuva toimija
- 2 Päätaho on puhuva toimija mutta eri kuin keskeinen puhuva toimija
- 3 Päätaho on sama kuin keskeinen puhuva toimija
- 9 Suhdetta ei voi määrittää koska jutussa ei ole päätahoa

13. Keskeisen puhuvan toimijan viiteryhmä

(Keskeisellä puhuvalla toimijalla – joka voi olla myös kirjallinen lähde – tarkoitetaan puhujaa, joka on eniten esillä jutun kärjen määrittäjästä aiheesta. Epäselvissä tapauksissa se on ensimmäinen puhuva toimija). Ensisijaisesti puhuvat toimijat ovat ihmisiä, mutta ne voivat olla myös esimerkiksi organisaatioita, instituutioita tai mitä tahansa ihmisten konstellatioita.

Puheteoiksi katsotaan myös esimerkiksi sellaiset muotoilut kuin ”oikeus tuomitsi”, ”oikeus on tuominnut” tai ”A tuomittiin” (eli niin sanotut institutionaaliset performatiivit niiden pääluokasta, aktiivista tai passiivista, riippumatta). Samoin puheteoiksi katsotaan sellaiset jutun fokusta edeltävään aikaan viittaavat muotoilut kuten esimerkiksi ”on vaatinut” tai ”on päättänyt”.

Muuttujan arvot 2-6 tarkoittavat Suomen hallinnonhaaroja ja instituutioita. Arvot 7-19 koskevat niin suomalaisia kuin ulkomaisiakin tahoja.

- 0 Puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Vieras valtio, sen valtiokoneiston (julkishallinto, armeija, pankkilaitos) tai poliittisen järjestelmän vakiintunut osa tai ylikansallinen poliittinen, taloudellinen tai sotilaallinen yhteenliittymä.
- 2 Suomen valtiojohto (presidentti, valtioneuvosto tai sen jäsenet, eduskunta) tai suomalainen poliittinen ryhmittymä, suurlähettiläät
- 3 Julkishallinto tai julkinen palvelutuotanto. Valtio, maakuntaliitot, kunnat, kuntainliitot. Yleishallinto sekä sosiaali-, terveydenhuolto- ja sivistyspalvelut eli koulut ja kirjastot.
- 4 Poliisihallinto ja rajavartiosto, pelastuslaitos
- 5 Oikeusistuinlaitos (syyttäjät, tuomarit, oikeusistuinasiakirjat)
- 6 Puolustushallinto
- 7 Tieteen- ja tutkimuksen harjoittajat, ”vapaat” asiantuntijat.
- 8 Elinkeinoelämän järjestö tai yritys. Työnantajaliitot, toimialaliitot ja yksittäiset yritykset, myös yksittäisiä yrityksiä edustavat henkilöt.
- 9 Ammattiyhdistysliike.
- 10 Kirkollinen tai uskonnollinen yhteisö.
- 11 Maa- ja metsätalous, maanviljelijät, maatalouden etujärjestöt, poro- ja kalatalous, turkistarhaus
- 12 Urheilu, urheilujärjestöt
- 13 Muut kansalaisjärjestöt
- 14 Taide, kulttuuri, niiden laitokset ja järjestöt
- 15 Viihde- ja muotiteollisuus, populaarikulttuuri
- 16 Tiedotusväline tai sitä edustava henkilö, esimerkiksi toimittaja (ei koske kulloinkin koodattavana olevan välineen toimittajia tai muuta henkilöstöä).
- 17 Yksityishenkilö – ei mainita mitään erityistä taustatahoa tai ei edusta mitään tahoja
- 18 Lehti tai viestin itse.
- 19 Muu taho tai epäselvä.

14. Keskeisen puhuvan toimijan asema viiteryhmissään

Ei koske urheilijoita, taidetta ja kulttuuria eikä viihdettä ja muotiteollisuutta (näissä tapauksissa muuttuja saa arvon 9)

- 0 Puhuvia toimijoita ei ole
- 1 Toimii suorittavissa tehtävissä
- 2 Toimii johto-, hallinto- tai asiantuntijatehtävissä
- 3 Päätaho on yksityishenkilö
- 9 Asemaa ei ole mahdollista tai mielekäästä määrittää

15. Keskeisen puhuvan toimijan sukupuoli

- 0 Keskeistä puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Keskeinen puhuva toimija koostuu molemmista (herrasväki Virtanen)
- 9 Ei määritettävissä

16. Keskeisen puhuvan toimijan esilläolotapa

- 0 Keskeistä puhuvaa toimijaa ei ole
- 1 Täysin anonyymi ("yhtiöstä kerrotaan, että...")
- 2 Nimeämätön henkilö (herra x)
- 3 Nimetty henkilö (rouva Virtanen), joka ei edusta mitään tahoa
- 4 Jonkin suuremman kokonaisuuden nimeämätön edustaja ("Yhtiön tiedottaja kertoi...")
- 5 Jonkin suuremman kokonaisuuden nimetty edustaja ("...toimitusjohtaja Karvinen sanoi...") tai henkilö edustaa jotakin taustatahoa yleisen tietämyksen perusteella
- 6 Jokin nimeämätön kollektiivisubjekti (kaksi nuorta miestä)
- 7 Pelkkä looginen kokonaisuus (naiset, miehet, abiturientit...)
- 8 Jokin nimetty kollektiivisubjekti (КОР)
- 9 Muu

17. Muiden puhuvien toimijoiden sukupuoli

Puhuvia toimijoita ovat niin haastatellut kuin referoidut tahot. Sähköisissä välineissä tämä merkitsee sitä, että puhuviksi toimijoiksi lasketaan myös toimittajien pelkästään referoimat (ei haastattelemat) tahot.

- 0 Jutussa ei ole muita puhuvia toimijoita
- 1 Nainen
- 2 Mies
- 3 Muissa puhuvissa toimijoissa esiintyy sekä miehiä että naisia
- 9 Ei määritettävissä

18. Tapa jolla juttu vetoaa lukijaan

- 0 ei millään alla olevista
- 1 Juttu vetoaa lukijaan empatian avulla
- 2 Juttu vetoaa lukijaan erotiikan avulla
- 3 Juttu vetoaa lukijaan sukupuolten välisen eron avulla
- 4 Juttu vetoaa lukijaan sensaation tai skandaalin avulla
- 5 Juttu vetoaa lukijaan huumorin avulla

- 6 Juttu vetoaa lukijaan väkivalta-, uhka- tai pelkoelämyksillä
- 7 Juttu vetoaa lukijan moraaliseen närkästykseen

19. Päähenkilön tai –tahon sukupuolen esittämisen tavat (monimuuttuja)

Tarkoittaa stereotyyppistä ulkonäön kommentointia tai ylipäänsä huomion kiinnittämistä tai viittauksia henkilön sukupuoleen liittyviin ominaisuuksiin, vaikka henkilö olisi esillä muiden seikkojen vuoksi (esimerkiksi poliitikko asiansa vuoksi, toimitusjohtaja firmansa tuloksen vuoksi, muusikko tai urheilija saavutuksensa vuoksi). Faktalaatikoita ei lueta mukaan, paitsi jos siihen on jokin erityinen syy.

Muuttujan arvo ”puhetta luonnehditaan emotionaalisesti värityyneellä tavalla” tarkoittaa kaikkia johtoilmauksia, jotka poikkeavat pelkästä sanomisesta tai toteamisesta. Esimerkkejä tällaisista verbeistä ovat nauraa, naurahtaa, tyrmätä, ihmetellä, valitella, hymähtää, huoata, iloita, hymyllä, raivostua, pillastua. Esimerkit eivät ole eikä mikään esimerkkien lista voi olla tyhjentävä. Tullakseen koodatuksi ei kyseisen kohdan tarvitse välttämättä viitata johtolauseen verbiin vaan myös muu kuvailu otetaan huomioon.

Neutraalista poikkeaviksi verbeiksi ei katsota esimerkiksi seuraavia: uskoa, kommentoida, huomauttaa, katsoa, luonnehtia, arvioida, varoittaa, kiteyttää, povata, vakuuttaa, vaatia, toistella.

Jutussa mainitaan tai kosketellaan tai kommentoidaan seuraavia asioita

- 0 Ei esiinny
- 1 Päätoimijan ikä (tarkoittaa myös syntymävuoden mainitsemista)
- 2 Päätoimijan sukupuoli
- 3 Päätoimijan siviilisäätö
- 4 Päätoimijan uran ja perheen yhdistäminen
- 5 Päätoimijan ulkoinen olemus (pukeutuminen, asusteet, kampaus, meikki jne.)
- 6 Päätoimijan luonteenpiirteet (ei koske päätoimijan itse itsestään tekemiä luonnehdintoja)
- 7 Päätoimijan puhetta luonnehditaan emotionaalisesti värityyneellä tavalla tai hänen esitystään kuvaillaan muuten tavalla, joka ei ole neutraali
- 8 Päätoimijaan liittyy eroottisävytteinen viittaus (sisältää kuvat)

20. Väkivalta

Sisältää myös uhan kokemisen, kuvien sisältö otetaan huomioon.

Väkivallalla tarkoitetaan tässä ihmiseen, ei omaisuuteen kohdistuvaa väkivaltaa.

- 0 Juttu ei kosketele eikä siihen sisälly väkivaltaa
- 1 Juttu koskee tai siihen sisältyy vähäistä väkivallan kuvausta (esimerkiksi maininta)
- 2 Väkivallan kuvaamisella on jutussa olennainen osuus
- 3 Koskee tai käsittelee väkivaltaa sitä kuvaamatta

21. Jutun maantieteellinen alue

Tarkoittaa ennen kaikkea jutun näkökulmaa, mutta sitä ei voi erottaa maantieteellisestä paikasta.

- 1 Paikallinen tai alueellinen (esimerkiksi onnettomuusutiset)
- 2 Valtakunnallinen (esimerkiksi uutiset lainsäädäntökeskustelusta eduskunnassa)
- 3 EU-tasoinen
- 4 Jossain ulkomailla tai maailmanlaajuinen (sisältää yksittäiset EU-valtiot)
- 5 Juttu yhdistää Suomen ja ulkomaan tai Suomen ja EU:n näkökulman. Myös jutut, joissa Suomi tai suomalaiset ovat esillä ulkomailla.
- 9 Ei määritettävissä (kaikenlaiset paikkaan sitomattomat jutut kuten esimerkiksi artikkelit terveydestä, vuorokausirytmistä tai tekniikan kehittämisestä)

22. Juttuun liittyvien valokuvien määrä (ei koske TV:tä)

23. Kuvien keskeisten henkilöiden sukupuoli (ei koske TV:tä)

- 0 Ei kuvaa lainkaan tai ei ihmisiä kuvassa
 - 1 Nainen
 - 2 Mies
 - 3 Keskeisissä henkilöissä on sekä naisia että miehiä
 - 9 Keskeiset henkilöt eivät ole määritettävissä (esimerkiksi ihmisjoukko)
- (Kuvien keskeiset henkilöt ovat yleensä etualalla olevia tai kuvaa muuten hallitsevia henkilöitä)

24. Kuvien keskeisten henkilöiden ikäryhmä (ei koske TV:tä)

- 0 Ei kuvaa tai kuvassa ei ole ihmisiä
- 1 Lapsi tai nuori (0–18)
- 2 Nuori aikuinen (19–34)
- 3 Keski-ikäinen aikuinen (35–64)
- 4 Eläkeikäisiä
- 5 Lapsia ja nuoria aikuisia
- 6 Lapsia ja keski-ikäisiä
- 7 Lapsia ja eläkeikäisiä
- 8 Kaikenikäisiä aikuisia
- 9 Nuoria aikuisia ja eläkeikäisiä
- 10 Keski- ja eläkeikäisiä
- 11 Lapsia ja kaikenikäisiä aikuisia
- 12 Kaikenikäisiä aikuisia ja eläkeikäisiä
- 13 Kaikki ikäryhmät edustettuna
- 14 Ei ole mahdollista määrittää

25. Toimituksen tuottamien videoiden määrä (koskee internet-aineistoja)

Vain aineistonkeruupäivänä julkaistuissa jutuissa olevat videot.

26. Toimitusten ulkopuolisten videoiden määrä

Esim. lukijoiden videot, linkki Youtubeen, kansainvälisten uutistoimistojen videot. Vain aineistonkeruupäivänä julkaistuissa jutuissa olevat videot.

LIITETAULUKKO 7: Aineiston 2010 jakautuminen aihepiireihin, aihealueisiin ja aihealaluokkiin. 2008 N=2905. 2010 N=2977.

Aihepiiri	Lkm 2008	Lkm 2010	2008 %	2010 %
VAPAA-AIKA	639	697	22	23
Viihde ja kulttuuri	220	215	8	7
221 Kulttuuripolitiikka	27	3	1	0
222 Korkeakulttuuri, taide- ja kulttuuriesitykset	56	48	2	2
223 Populaarikulttuuri, taide- ja kulttuuriesitykset	84	102	3	3
229 Muu kulttuuriaihe	53	62	2	2
Urheilu	267	315	9	11
231 Urheilupolitiikka	19	19	1	1
232 Urheilukilpailut, urheilijat	205	269	7	9
239 Muu urheiluaihe	43	27	2	1
Perhe, suhteet	58	51	2	2
241 Perhepolitiikka, parisuhteet, seksuaalipolitiikka (yhteiskunnan näkökulma)	4	7	0	0
242 Parisuhde, lastenkasvatus, suku (yksilön näkökulma)	35	33	1	1
249 Muu perhe- tai parisuhdeaihe	19	11	1	0
Vapaa-aika	37	35	1	1
251 Liikunta ja kuntourheilu	12	15	0	1
259 Muut harrasteet ja vapaa-aika	22	20	1	1
Koti, kuluttaminen	57	81	2	3
261 Kuluttajapolitiikka, kuluttajan oikeudet	12	6	0	0
262 Ruoka, pukeutuminen, sisustaminen, autot (yksilön näkökulma)	37	51	1	2
269 Muu kuluttaja-aihe	8	24	0	1
POLITIIKKA	560	416	19	14
Sisäpolitiikka	124	129	4	4
11 Presidentin toiminta	7	12	0	0
12 Hallituksen, valtioneuvoston tai eduskunnan keskustelut ja päätökset	40	29	1	1
13 Puolueet: poliittiset kannanotot, puoluekokoukset, skandaalit, vaalit	59	28	2	1
19 Muu sisäpoliittinen aihe	18	60	1	2
Ulkopolitiikka	31	32	1	1
21 Suomi EU:ssa	15	21	1	1
22 Suomen ja Venäjän suhteet	6	6	0	0
23 Suomen ja Pohjoismaiden suhteet	1	1	0	0
29 Muu ulkopoliittinen aihe	9	4	0	0
Kansainvälinen politiikka	129	101	4	3
31 Euroopan integraatio, EU	20	22	1	1
32 USA:n ulkopoliitiikka	11	11	0	0
33 Venäjän ulkopoliitiikka	25	5	1	0
34 Muu kansainvälinen politiikka ja diplomatia	35	9	1	0
35 Valtioiden väliset sodat, konfliktit ja niiden uhka	28	48	1	2
39 Muu (mm. kansainvälinen rauhanliike)	10	6	0	0
Ulkomaat	230	114	8	4
41 Valtioiden sisäiset väkivaltaiset konfliktit ja niiden uhka	81	29	3	1
49 Muu (poliittinen näkökulma)	149	85	5	3

Aihepiiri	Lkm 2008	Lkm 2010	2008 %	2010 %
Kunnallispolitiikka	46	40	2	1
201 Kunnallis- ja maakuntapolitiikka	15	16	1	1
202 Kuntien ja kuntainliittojen talous	16	14	1	1
209 Muu kunnallispoliittinen aihe	15	10	1	0
TALOUS	525	421	18	14
Talouspolitiikka	33	43	1	1
91 Maailmantalous	10	6	0	0
92 Suomen talous	21	33	1	1
99 Muu talouspoliittinen aihe	2	4	0	0
Yritystalous	268	211	9	7
101 Yritystalous	219	170	8	6
102 Arvopaperi-, raha- ja rahoitusmarkkinat	32	12	1	0
109 Muu liiketalous	17	29	1	1
Työmarkkinat	188	136	7	5
121 Työllisyys, työttömyys	17	31	1	1
122 Työtaistelut	124	48	4	2
123 Työmarkkinajärjestöt, työehtosopimukset	24	25	1	1
124 Sukupuolisyrjintä työmarkkinoilla	4	0	0	0
125 Muu syrjintä työmarkkinoilla	1	1	0	0
129 Muu työmarkkina-aihe	18	31	1	1
Maatalous	36	31	1	1
111 Maatalouspolitiikka	24	9	1	0
112 Metsäpolitiikka	2	5	0	0
119 Muu maa- ja metsätalousaihe	10	17	0	1
TURVALLISUUS	463	540	16	18
Maanpuolustus	26	10	1	0
61 Suomen maanpuolustus, puolustuspolitiikka, puolustusvoimien toiminta	18	8	1	0
62 Suomen sotilaallinen liittoutuminen, rauhankumppanuus, joukot	3	0	0	0
69 Muu Suomen ulkoista turvallisuutta koskeva aihe	5	2	0	0
Rikokset	290	337	10	11
71 Poliisitoimi	4	9	0	0
72 Rikokset	169	215	6	7
73 Oikeustapaukset	78	62	3	2
74 Oikeuslaitos, vankilat ja vankeinhoito	8	8	0	0
79 Muu sisäistä turvallisuutta koskeva aihe	32	43	1	1
Onnettomuudet	147	193	5	7
81 Palo- ja pelastustoimi, tulipalot, räjähdykset, muut onnettomuudet	25	81	1	3
82 Liikenneonnettomuudet	59	66	2	2
89 Muu onnettomuusaihe	63	46	2	2
YMPÄRISTÖ	257	303	9	10
Energia	32	33	1	1
131 Energia	32	33	1	1
Ympäristö	125	166	4	6
141 Ympäristöpolitiikka	38	2	1	0

Aihepiiri	Lkm 2008	Lkm 2010	2008 %	2010 %
142 Ympäristöongelmat, uhat, tuhot, luonnonkatastrofit	32	99	1	3
143 Alueiden käyttö ja kaavoitus	15	21	1	1
149 Muu ympäristöaihe	40	44	1	2
Liikenne	76	88	3	3
151 Liikennepoliittika (valtion ja kuntien)	11	10	0	0
159 Muu (mm. "liikkujan" näkökulma")	64	78	2	3
Asuminen	24	16	1	1
161 Asuntopoliittika	2	1	0	0
162 Asuminen asukkaan näkökulmasta	12	8	0	0
169 Muu asumista koskeva aihe	10	7	0	0
INFORMAATION TUOTANTO JA KIERTO	186	187	6	6
Historia	28	28	1	1
281 Suomen historia	20	24	1	1
282 Maailmanhistoria	6	4	0	0
289 Muu historia-aihe	2	0	0	0
Tutkimus	54	38	2	1
291 Tiedepoliittika, tutkimuksen rahoitus	0	1	0	0
292 Biotieteet, ympäristötutkimus, luonnontiede	9	5	0	0
293 Kulttuuri, yhteiskunta ja talous	30	10	1	0
294 Tekniikan tutkimus	6	3	0	0
295 Terveyden tutkimus ja lääketiede	2	7	0	0
299 Muu tiedeaihe	7	12	0	0
Uskonto, elämäkatsomus	15	40	1	1
301 Uskonto ja elämäkatsomus: institutionaalinen näkökulma, esim. kirkkolainsäädäntö, kirkot ja seurakunnat	8	29	0	1
302 Uskonto ja elämäkatsomus: yksilön näkökulma	2	3	0	0
309 Muu uskontoa tai elämäkatsomusta koskeva aihe	5	8	0	0
Joukkoviestintä	64	39	2	1
211 Viestintäpolitiikka	23	8	1	0
212 Internet	17	8	1	0
213 Muut tiedotusvälineet	14	16	1	1
219 Muu joukkoviestintä	10	7	0	0
Koulutus	25	42	1	1
171 Koulutuspolitiikka	1	3	0	0
172 Ensimmäisen asteen koulutus	7	14	0	1
173 Toisen asteen koulutus	6	5	0	0
174 Korkea-asteen koulutus	2	11	0	0
179 Muu koulutusaihe	9	9	0	0
TERVEYS	159	225	6	8
Terveys	116	178	4	6
181 Terveys ja sairaus, julkishallinnon näkökulma	59	59	2	2
182 Terveys ja sairaus, yksilön näkökulma	27	55	1	2
189 Muu terveysaihe	30	64	1	2
Sosiaaliturva	25	18	1	1
191 Sosiaalipoliittika	1	2	0	0

Aihepiiri	Lkm 2008	Lkm 2010	2008 %	2010 %
192 Etuudet mm. lapsilisät ja kansaneläkkeet	6	4	0	0
193 Vanhusten ja eläkeläisten asema	5	4	0	0
194 Päivähoito, lastensuojelu	5	7	0	0
199 Muu sosiaalipoliittinen tai sosiaaliturva-aihe	8	1	0	0
Alkoholi	18	29	1	1
271 Alkoholi- ja päihdepolitiikka	5	21	0	1
272 Alkoholi ja huumeet: ongelmat	4	2	0	0
279 Muu päihteisiin liittyvä aihe	9	6	0	0
MUU AIHE	116	188	4	6
Muu aihe	112	160	4	5
319 Muu aihe	115	160	4	5
Vähemmistöt	4	28	0	1
51 Suomessa työskentelevät ulkomaalaiset ja työperäinen maahanmuutto	2	4	0	0
52 Etnisperusteiset konfliktit	0	0	0	0
53 Pakolaiskysymykset, ei-työperäinen maahanmuutto	0	10	0	0
59 Muu etnisperusteinen aihe	2	14	0	1

LIITETAULUKKO 8: Aihepiirit viestimittäin 2008, N=2905

Viestin	Vapaa-aika	Politiikka	Talous	Turvallisuus	Ympäristö	Informaatio	Terveys	Muu aihe	Yht.
Helsingin Sanomat	23	19	17	11	11	6	9	4	100%
Ilkka	26	21	14	9	9	9	7	6	100%
Kainuun Sanomat	33	13	19	9	10	5	8	3	100%
Turun Sanomat	27	17	23	4	14	6	5	3	100%
Iltalehti	43	5	6	24	1	4	6	11	100%
Iltta-Sanomat	42	6	7	20	6	4	5	9	100%
Ylen Päivän peili	5	34	34	9	9	5	4	1	100%
Radio nova	6	30	22	17	7	9	8	2	100%
Ylen tv-uutiset	8	28	28	12	9	8	6	1	100%
MTV3:n uutiset	12	24	28	14	10	6	3	3	100%
HS.fi	15	22	13	20	11	9	5	5	100%
Ilkka.fi	33	10	11	17	12	9	5	5	100%
Kainuunsanomat.fi	21	23	20	15	8	5	5	4	100%
Turunsanomat.fi	30	16	16	13	9	9	5	2	100%
Iltalehti.fi	13	14	14	37	7	9	4	3	100%
Iltasanomat.fi	36	8	6	33	2	3	4	8	100%
Yle.fi	4	35	27	8	13	8	5	1	100%
MTV3.fi	19	24%	16	26	9	3	2	1	100%
<i>N</i>	<i>639</i>	<i>560</i>	<i>525</i>	<i>463</i>	<i>257</i>	<i>186</i>	<i>159</i>	<i>116</i>	<i>2905</i>
<i>% aihepiireistä</i>	<i>22</i>	<i>19</i>	<i>18</i>	<i>16</i>	<i>9</i>	<i>6</i>	<i>6</i>	<i>4</i>	<i>100%</i>

LIITETAULUKKO 9: Aihepiirit viestimittäin 2010, N=2977

Viestin	Vapaa-aika	Politiikka	Talous	Turvallisuus	Ympäristö	Informaatio	Terveys	Muu aihe	Yht.
Helsingin Sanomat	31	20	12	10	11	6	5	6	100
Ilkka	27	9	14	14	8	8	8	11	100
Kainuun Sanomat	27	9	20	7	9	12	8	8	100
Turun Sanomat	29	12	19	7	12	6	8	8	100
Iltalehti	43	7	2	18	4	4	16	6	100
Ilta-Sanomat	47	8	5	19	3	1	12	5	100
Ylen Päivän peili	5	23	23	17	14	7	5	6	100
Radio Nova	9	17	25	17	14	6	8	3	100
Ylen tv-uutiset	13	27	21	14	12,	4	5	4	100
MTV3:n uutiset	8	23	26	17	10	6	6	5	100
HS.fi	23	13	12	25	11,	7	5	5	100
Ilkka.fi	27	13	13	16	10	7	8	6	100
Kainuunsanomat.fi	34	8	12	18	9	4	8	7	100
Turunsanomat.fi	29	13	16	16	13	7	4	3	100
Iltalehti.fi	22	10	10	32	8	4	5	8	100
IltaSanomat.fi	30	5	2	34	6	4	8	11	100
Yle.fi	13	18	17	15	13	10	9	6	100
MTV3.fi	5	16	8	31	14	10	10	6	100
<i>N</i>	<i>697</i>	<i>416</i>	<i>421</i>	<i>540</i>	<i>303</i>	<i>187</i>	<i>225</i>	<i>188</i>	<i>2977</i>
<i>% aihepiireistä</i>	<i>23</i>	<i>14</i>	<i>14</i>	<i>18</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>8</i>	<i>6</i>	<i>100</i>

LIITETAULUKKO 12: Uutisaineiston maantieteellinen näkökulma vuoden 2010 aineistossa viestinryhmittäin (N=2977)

	Paikallinen tai alueellinen	Valtakunnallinen	EU-tasoinen	Jossain ulkomailta	Yhdistää Suomen ja ulkomaan	Ei määriteltävissä	Yht.
	N=705	N=1115	N=48	N=572	N=471	N=66	N=2977
Aamulehdet	36	33	1	11	17	3	100%
Aamulehdet, internet	29	31	2	19	17	2	100%
Iltapäivälehdet	12	47	1	15	22	3	100%
Iltapäivälehdet, internet	27	29	0	25	16	3	100%

LIITETAULUKKO 13: Päätahot 2008 N = 2875

	HS	Ilkka	KaiSa	TS	IL	IS	Yle/PP	Rnova	Yle/Tv	MTV3/Kym	Hs/int	Ilkka/int	KaiS/int	TS/int	IL/int	IS/int	Yle/int	Mtv3/int	Yht %	N
Valtio	20	33	25	18	13	12	27	29	23	26	26	18	22	17	17	9	25	19	21	606
Valtiojohto, puoluelaitos	8	11	6	5	11	11	17	17	16	13	13	4	7	4	10	4	13	9	10	276
Julkishallinto	9	18	15	13	2	1	7	8	5	8	7	13	11	11	2	1	8	5	8	236
Poliisihallinto, rajav.	3	2	1	1	0	0	2	3	1	4	6	0	3	1	3	5	2	3	2	61
Oikeusstuinlaitos	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	10
Puolustushallinto	0	1	2	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	0	1	2	1	23
Vietteet	18	20	22	21	42	43	3	5	5	8	14	31	18	28	4	35	2	12	18	519
Urheilu	9	10	13	11	20	21	0	2	0	1	10	20	18	16	1	17	0	7	10	276
Viihde	2	3	3	2	20	18	0	2	1	2	3	3	0	3	1	14	0	1	4	124
Kulttuuri	7	7	7	8	1	4	3	1	3	4	1	8	0	9	1	6	2	4	4	119
Talous	15	18	20	25	7	11	30	22	25	25	15	16	18	14	19	10	24	20	19	534
Elinkeinoelämä	12	13	17	21	4	9	18	15	19	19	10	13	13	12	17	8	16	13	14	395
Ay-liike	3	4	1	4	2	1	11	8	6	6	5	3	5	1	2	2	6	7	4	121
Maatalous	1	1	2	0	1	2	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	2	0	1	18
Yksityishenkilöt	18	10	12	13	28	17	5	12	16	11	12	9	14	11	32	27	7	18	15	432
Ulkovaltat	17	6	7	10	3	4	23	14	19	15	17	2	15	14	12	7	27	18	13	372
Tutkimus	4	2	6	5	1	2	4	4	1	3	6	5	3	5	6	2	5	3	3	105
Kansalaistoiminta	3	3	2	2	1	1	3	5	3	3	4	4	3	4	4	1	3	2	3	80
Muu	5	8	7	6	6	8	6	9	10	10	6	15	7	7	7	10	7	8	8	227
Muu tiedotusväline	0	0	1	0	1	1	1	2	3	2	4	4	1	0	1	2	1	1	1	39
Uskonnollinen yhteisö	0	2	1	0	0	0	0	0	3	1	0	2	1	0	1	0	0	0	1	15
Viestin itse	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	5
Muu	5	5	6	6	5	7	5	7	4	7	3	9	5	7	6	8	5	7	6	168
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
N	232	175	183	173	142	136	162	134	154	159	144	153	151	140	139	167	166	165		2875

LIITETAULUKKO 14: Päätahot 2010 N = 2955

	HS	Ilkka	KaiSa	TS	IL	IS	Yle/PP	Rnova	Yle/Tv	MTV3/Kym	Hs/int	Ilkka/int	KaiS/int	TS/int	IL/int	IS/int	Yle/int	Mtv3/int	Yht %	N
Valtio	21	30	27	26	13	11	26	29	19	25	16	18	17	21	18	11	24	24	27	614
Valtiojohto, puoluelaitos	10	11	6	9	9	8	15	16	12	17	7	6	7	9	9	6	13	11	10	297
Julkishallinto	9	13	20	16	2	1	5	8	4	3	5	7	7	9	4	2	6	5	7	203
Poliisihallinto, rajav.	3	3	1	1	2	1	4	3	2	4	3	4	2	2	4	3	3	5	3	82
Oikeusistuinlaitos	0	2	0	1	0	1	1	2	0	1	1	1	1	1	1	0	1	2	1	25
Puolustushallinto	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	7
Vietteet	17	20	21	24	49	46	1	6	10	3	21	25	30	26	18	35	9	4	20	597
Urheilu	7	13	16	13	25	17	0	2	1	1	14	19	18	15	13	17	3	1	11	320
Viihde	3	2	2	2	21	23	1	1	4	1	3	3	5	4	4	17	3	2	6	163
Kulttuuri	7	5	4	8	3	5	1	3	4	2	4	3	7	7	1	1	3	1	4	114
Talous	18	16	22	19	6	9	20	25	22	25	16	18	16	17	14	7	18	16	17	491
Elinkeinoelämä	16	14	21	16	5	8	16	19	17	21	11	13	13	14	11	6	14	15	14	407
Ay-liike	1	1	0	2	0	1	3	6	5	2	4	4	2	2	2	1	4	1	2	65
Maatalous	1	1	1	1	1	0	1	0	1	2	1	1	1	1	1	0	0	0	1	19
Yksityishenkilöt	16	12	16	11	16	19	11	4	14	14	13	14	17	10	29	27	10	16	15	438
Ulkovaltat	7	5	1	6	4	5	20	12	20	14	14	5	4	8	5	4	13	10	9	256
Tutkimus	6	4	3	5	3	1	4	6	3	1	4	6	1	5	4	6	11	5	4	128
Kansalaistoiminta	3	2	3	4	0	1	4	4	2	3	4	2	2	1	1	1	4	4	3	73
Muu	12	11	8	6	11	9	13	15	10	14	14	14	12	12	12	14	12	21	12	358
Muu tiedotusväline	1	1	0	0	1	1	2	2	1	1	1	2	1	1	1	1	1	0	2	44
Uskonnollinen yhteisö	2	2	0	1	1	1	1	2	1	2	1	2	2	3	1	1	2	1	1	28
Viestin itse	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	6
Muu	9	8	8	5	8	7	9	11	8	11	11	10	9	9	10	11	9	19	10	280
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
N	189	172	128	173	160	156	143	182	145	174	167	167	167	168	168	164	165	167		2955

LIITETAULUKKO 15: Keskeiset puhujat 2008 N = 2480

	HS	Ilkka	Kaisa	TS	IL	IS	Yle/PP	Rnova	Yle/Tv	MTV3/Kym	Hs/int	Ilkka/int	Kais/int	TS/int	IL/int	IS/int	Yle/int	Mtv3/int	Yht %	N
Valtio	25	37	24	24	21	17	36	41	33	30	34	33	31	24	28	27	28	33	29	714
Valtiojohto, puoluelaitos	8	12	4	6	9	8	19	23	19	15	13	7	9	4	7	4	14	13	11	260
Julkishallinto	11	19	15	14	5	2,3	11	7	11,6	7	7	15	13	13	4	1,4	8	8	10	245
Poliisihallinto, rajav.	5	3	2	2	7	3,8	4	4	1,7	3	6	7	6	3	13	15,9	2	8	5	129
Oikeusistuinelaitos	0	1	2	0	0	3	2	5	1	3	7	2	3	3	4	5	2	4	2	60
Puolustushallinto	1	1	1	1	0	0	1	2	0	1	1	2	1	1	0	0	1	1	1	20
Vietteet	15	18	23	20	37	38	1	1	3	8	6	13	15	23	4	29	1	9	15	373
Urheilu	9	11	12	11	16	18	0	1	0	1	5	11	15	12	1	15	0	6	8	199
Viihde	1	2	4	2	19	16	0	0	0	2	0	1	0	1	2	9	0	1	3	84
Kulttuuri	5	5	7	8	2	5	1	0	3	5	1	1	0	11	1	5	1	3	4	90
Talous	17	17	22	23	12	12	23	20	22	17	15	19	20	20	16	10	19	22	18	446
Elinkeinoelämä	14	13	19	20	10	10	14	14	17	12	9	15	13	17	14	7	13	13	14	339
Ay-liike	1	3	1	2	1	1	8	6	4	5	6	3	5	2	2	3	5	8	4	89
Maatalous	1	1	2	1	2	2	1	0	0	0	0	0	2	1	0	0	1	0	1	18
Yksityishenkilöt	10	8	9	6	20	12	5	1	12	10	2	2	3	4	20	12	1	4	8	200
Ulkovaltat	8	7	6	10	4	4	16	14	9	17	18	7	19	16	10	6	30	23	12	297
Tutkimus	16	5	9	10	3	6	9	11	11	5	9	11	5	8	10	7	10	3	8	207
Kansalaistoiminta	5	3	2	1	1	2	6	5	3	3	6	4	2	3	4	1	4	1	3	74
Muu	4	7	6	6	4	9	5	9	9	10	11	11	5	4	7	9	7	6	7	169
Muu tiedotusväline	2	1	1	1	3	2	2	7	6	3	9	2	4	1	2	6	5	3	3	18
Uskonnollinen yhteisö	0	2	1	1	0	0	0	0	3	1	0	3	1	0	1	0	0	1	1	79
Viestin itse	1	1	1	0	0	1	1	0	0	2	0	1	0	0	0	0	1	1	0	11
Muu	1	2	3	4	1	6	2	2	1	4	2	4	0	3	4	3	1	1	3	61
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
N	223	170	173	172	137	133	133	111	121	117	125	91	115	113	125	138	139	144		2480

LIITETAULUKKO 16: Keskeiset puhujat 2010 N = 2556

	HS	Ilkka	KaiSa	TS	IL	IS	Yle/PP	Rnova	Yle/Tv	MTV3/Kym	Hs/int	Ilkka/int	KaiS/int	TS/int	IL/int	IS/int	Yle/int	Mtv3/int	Yht%	N
Valtio	23	34	34	29	16	15	37	38	30	40	28	22	33	32	35	28	29	37	30	757
Valtiojohto, puoluelaitos	9	11	7	9	9	9	16	17	15	22	6	4	9	10	10	4	12	11	10	262
Julkishallinto	9	14	25	17	1	3,3	12	9	9,2	10	9	11	11	13	9	2,7	8	10	10	256
Poliisihallinto, rajav.	4	4	1	2	5	2	7	6	4,2	8	9	7	9	7	16	14,1	7	11	7	174
Oikeusstuinlaitos	1	3	1	0	1	1	2	5	2	0	4	1	4	2	1	6	2	5	2	54
Puolustushallinto	1	1	1	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0,7	1	1	0	11
Vietteet	12	19	21	22	41	39	2	2	8	3	15	18	17	18	13	26	5	1	16	407
Urheilu	6	14	17	13	18	14	0	1	0	1	11	14	16	8	11	13	2	0	9	229
Viihde	2	2	1	2	20	21	1	0	3	0	1	0	0	4	1	13	1	1	4	107
Kulttuuri	4	3	3	8	2	5	1	2	4	2	2	4	1	6	1	0	1	1	3	71
Talous	17	18	19	17	7	11	16	18	20	22	14	20	13	17	15	9	18	17	16	405
Elinkeinoelämä	16	16	17	16	7	10	12	14	18	17	11	14	11	13	9	7	15	16	13	337
Ay-liike	1	1	0	1	0	1	3	4	2	3	3	5	1	4	4	1	4	1	2	52
Maatalous	1	1	2	0	1	0	1	0	1	3	0	0	1	1	2	0	0	0	1	16
Yksityishenkilöt	11	6	12	7	12	16	6	1	7	8	1	5	9	6	11	11	3	6	8	197
Ulkovallat	5	4	0	6	2	3	18	13	14	14	18	12	3	8	5	6	14	13	9	218
Tutkimus	14	4	7	11	6	3	7	12	10	3	9	12	4	10	6	7	15	11	9	217
Kansalaistoiminta	5	3	3	3	1	1	5	6	4	5	2	2	1	0	1	1	5	3	3	70
Muu	13	12	5	5	16	11	9	10	7	5	12	11	21	9	14	13	13	13	11	285
Muu tiedotusväline	3	1	0	1	5	3	3	4	2	1	6	5	2	3	7	5	4	5	3	28
Uskonnollinen yhteisö	1	2	0	1	1	0	2	1	1	1	1	2	0	2	1	1	1	1	1	82
Viestin itse	2	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	10	0	0	2	0	1	1	37
Muu	7	6	4	4	8	7	3	5	3	3	4	4	9	4	6	5	7	7	5	138
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
N	181	163	124	168	148	151	121	127	119	121	142	113	138	144	142	149	152	153		2556

LIITETAULUKKO 17: Päätahtojen sukupuoli-jakauma toimijaluokissa ja -ryhmissä
2008 N = 2875

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
Valtio	48	24	3	25	100	606
Valtiojohto, puoluelaitos	49	32	5	15	100	276
Julkishallinto	46	24	1	28	100	236
Poliisihallinto, rajav.	46	0	0	54	100	61
Oikeusistuinlaitos	40	20	0	40	100	10
Puolustushallinto	70	0	0	30	100	23
Vietteet	68	22	4	6	100	519
Urheilu	83	11	2	4	100	276
Viihde	45	47	5	3	100	119
Kulttuuri	57	23	8	12	100	124
Talous	49	14	2	35	100	534
Elinkeinoelämä	55	8	2	35	100	395
Ay-liike	24	35	3	39	100	121
Maatalous	61	17	6	17	100	18
Yksityishenkilöt	43	24	14	18	100	432
Ulkovaltat	65	5	4	26	100	372
Tutkimus	55	17	0	28	100	105
Kansalaistoiminta	48	23	4	26	100	80
Muu	31	8	6	54	100	227
Uskonnollinen yhteisö	80	7	0	13	100	15
Muu tiedotusväline	49	10	5	36	100	39
Viestin itse	80	0	0	20	100	5
Muu	21	8	7	63	100	168
<i>Total</i>	52	18	5	25	100	-
<i>N</i>	1503	513	142	717	-	2875

LIITETAULUKKO 18: Päätahojen sukupuolijakauma aihepiireissä ja -luokissa 2008 N = 2875

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
VAPAA-AIKA	63	21	6	10	100	632
Viihde ja kulttuuri	54	24	8	15	100	220
Urheilu	84	11	1	4	100	266
Perhe, suhteet	28	46	21	5	100	57
Vapaa-aika	61	31	3	6	100	36
Koti, kuluttaminen	34	32	8	26	100	53
POLITIikka	58	13	5	24	100	559
Sisäpolitiikka	42	36	7	15	100	124
Ulkopolitiikka	77	7	0	17	100	30
Kansainvälinen politiikka	64	4	2	30	100	129
Ulkomaat	65	5	6	24	100	230
Kunnallispolitiikka	41	22	4	33	100	46
TALOUS	44	17	4	36	100	520
Talouspolitiikka	53	13	9	25	100	32
Yritystalous	56	5	2	37	100	265
Työmarkkinat	26	32	5	37	100	187
Maatalous	44	25	3	28	100	36
TURVALLISUUS	54	13	5	28	100	462
Maanpuolustus	65	4	8	23	100	26
Rikokset	60	13	5	22	100	289
Onnettomuudet	40	14	4	42	100	147
YMPÄRISTÖ	49	9	4	38	100	248
Energia	58	0	3	39	100	31
Ympäristö	50	11	3	37	100	120
Liikenne	47	6	4	44	100	73
Asuminen	42	21	13	25	100	24
INFORMAATION TUOTANTO JA KIERTO	44	23	7	27	100	186
Historia	54	14	4	29	100	28
Tutkimus	41	22	9	28	100	54
Uskonto, elämäkatsomus	73	7	7	13	100	15
Joukkoviestintä	38	25	5	33	100	64
Koulutus	36	40	8	16	100	25
TERVEYS	34	34	4	28	100	158
Terveys	37	32	4	27	100	115
Sosiaaliturva	24	52	8	16	100	25
Alkoholi	33	17	0	50	100	18
MUU AIHE	38	37	9	16	100	110
Muu aihe	39	37	9	15	100	106
Vähemmistöt	25	50	0	25	100	4
Yht %	52	18	5	25	100	-
N	1503	513	142	717	-	2875

LIITETAULUKKO 19: Keskeisten puhujien sukupuolijakauma toimijaluokissa ja -ryhmissä 2008 N = 2480

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
Valtio	51	23	2	24	100	714
Valtiojohto, puoluelaitos	52	32	3	13	100	260
Julkishallinto	53	29	2	16	100	245
Poliisihallinto, rajav.	54	2	0	43	100	129
Oikeusistuinlaitos	22	7	0	72	100	60
Puolustushallinto	95	0	0	5	100	20
Vietteet	72	23	2	3	100	373
Urheilu	88	8	2	3	100	199
Viihde	49	48	1	2	100	84
Kulttuuri	59	32	6	3	100	90
Talous	63	18	1	18	100	446
Elinkeinoelämä	69	12	1	19	100	339
Ay-liike	35	40	3	21	100	89
Maatalous	78	17	6	0	100	18
Yksityishenkilöt	39	39	15	7	100	200
Ulkovallat	65	6	1	27	100	297
Tutkimus	61	17	1	21	100	207
Kansalaistoiminta	37	30	8	26	100	74
Muu	34	15	5	45	100	169
Uskonnollinen yhteisö	19	15	4	62	100	79
Muu tiedotusväline	19	15	4	62	100	79
Viestin itse	46	27	0	27	100	11
Muu	43	15	8	34	100	61
<i>Total</i>	56	20	3	20	100	-
<i>N</i>	1398	504	79	499	-	2480

LIITETAULUKKO 20: Keskeisten puhujien sukupuolijakauma aihepiireissä ja -luokissa 2008 N = 2480

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
VAPAA-AIKA	66	23	3	8	100	512
Viihde ja kulttuuri	55	32	5	8	100	173
Urheilu	85	8	1	6	100	205
Perhe, suhteet	43	37	10	10	100	51
Vapaa-aika	58	30	3	9	100	33
Koti, kuluttaminen	50	36	2	12	100	50
POLITIikka	61	17	4	19	100	505
Sisäpolitiikka	49	37	3	11	100	105
Ulkopolitiikka	65	12	0	23	100	26
Kansainvälinen politiikka	71	10	2	17	100	117
Ulkomaat	62	10	5	23	100	215
Kunnallispolitiikka	50	26	5	19	100	42
TALOUS	57	20	3	21	100	447
Talouspolitiikka	68	13	7	13	100	31
Yritystalous	68	7	1	23	100	220
Työmarkkinat	37	35	5	23	100	164
Maatalous	66	28	0	6	100	32
TURVALLISUUS	54	13	5	28	100	391
Maanpuolustus	70	4	17	9	100	23
Rikokset	45	13	1	41	100	261
Onnettomuudet	49	13	0	38	100	107
YMPÄRISTÖ	49	9	4	38	100	230
Energia	68	0	0	32	100	28
Ympäristö	63	13	3	22	100	110
Liikenne	53	13	3	31	100	68
Asuminen	46	21	13	21	100	24
INFORMAATION TUOTANTO JA KIERTO	44	23	7	27	100	157
Historia	60	24	4	12	100	25
Tutkimus	51	18	0	31	100	39
Uskonto, elämäkatsomus	67	13	7	13	100	15
Joukkoviestintä	46	28	4	22	100	54
Koulutus	29	54	13	4	100	24
TERVEYS	34	34	4	28	100	142
Terveys	51	36	2	11	100	100
Sosiaaliturva	20	56	12	12	100	25
Alkoholi	29	18	0	53	100	17
MUU AIHE	38	37	9	16	100	96
Muu aihe	46	38	7	10	100	92
Vähemmistöt	75	25	0	0	100	4
Yht %	56	20	3	20	100	-
N	1398	504	79	499	-	2480

LIITETAULUKKO 21: Keskeisen puhuvan toimijan sukupuolijakauma toimijaluokissa ja -ryhmissä 2010, N = 2556

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
Valtio	58	20	1	21	100	757
Valtiojohto, puoluelaitos	65	28	2	6	100	262
Julkishallinto	59	23	0	17	100	256
Poliisihallinto, rajav.	54	5	0	41	100	174
Oikeusistuinlaitos	30	19	0	52	100	54
Puolustushallinto	91	0	0	9	100	11
Vietteet	71	26	0	0	1	407
Urheilu	80	19	0	1	100	229
Viihde	64	33	3	1	100	107
Kulttuuri	51	39	0	10	100	71
Talous	68	13	1	19	100	407
Elinkeinoelämä	69	13	0	18	100	337
Ay-liike	58	12	2	29	100	52
Maatalous	63	19	0	19	100	16
Yksityishenkilöt	42	44	6	9	100	197
Ulkovallat	45	10	1	45	100	218
Tutkimus	51	24	0	25	100	217
Kansalaistoiminta	46	31	1	21	100	70
Muu	48	18	2	32	100	285
Uskonnollinen yhteisö	68	32	0	0	100	28
Muu tiedotusväline	29	6	0	65	100	82
Viestin itse	60	24	5	11	100	37
Muu	52	20	2	25	100	138
<i>Total</i>	57	21	1	21	100	-
<i>N</i>	1464	539	29	524	-	2556

LIITETAULUKKO 22: Keskeisten puhujien sukupuolijakauma aihepiireissä ja -luokissa 2010, N = 2556

	Mies	Nainen	Molemmat	Ei määr.	Yht %	N
VAPAA-AIKA	370	157	10	45	100	582
Viihde ja kulttuuri	61	30	1	8	100	187
Urheilu	77	18	0	5	100	246
Perhe, suhteet	35	38	13	15	100	48
Vapaa-aika	52	42	0	7	100	31
Koti, kuluttaminen	47	39	3	11	100	70
POLITIikka	235	60	4	77	100	376
Sisäpolitiikka	68	21	1	10	100	118
Ulkopolitiikka	77	19	0	3	100	31
Kansainvälinen politiikka	60	11	0	29	100	90
Ulkomaat	51	13	2	34	100	100
Kunnallispolitiikka	70	16	3	11	100	37
TALOUS	237	48	3	65	100	353
Talouspolitiikka	71	5	5	20	100	41
Yritystalous	71	12	0	17	100	169
Työmarkkinat	66	17	1	17	100	115
Maatalous	43	25	0	32	100	28
TURVALLISUUS	232	64	3	161	100	460
Maanpuolustus	100	0	0	0	9	9
Rikokset	48	14	1	38	100	290
Onnettomuudet	53	14	1	32	100	161
YMPÄRISTÖ	148	44	3	74	100	269
Energia	63	7	3	27	100	30
Ympäristö	51	20	1	28	100	148
Liikenne	58	9	1	31	100	77
Asuminen	64	36	0	0	100	14
INFORMAATION TUOTANTO JA KIERTO	81	40	0	28	100	149
Historia	58	37	0	5	100	19
Tutkimus	52	11	0	37	100	27
Uskonto, elämäkatsomus	55	23	0	23	100	31
Joukkoviestintä	59	19	0	22	100	32
Koulutus	50	43	0	8	100	40
TERVEYS	84	76	3	45	100	208
Terveys	42	35	2	21	100	165
Sosiaaliturva	22	50	0	28	100	18
Alkoholi	40	36	0	24	100	25
MUU AIHE	77	50	3	29	100	159
Muu aihe	54	26	2	19	100	132
Vähemmistöt	22	59	4	15	100	27
Yht %	57	21	1	21	100	-
N	1464	539	29	524		2556

LIITETAULUKKO 23: Aihepiirit ja -luokat vuosina 2006, 2008 ja 2010

	N = 710 2006	N = 1348 2008	N = 1337 2010
VAPAA-AIKA	19	19	20
Viihde ja kulttuuri	8	8	7
Urheilu	6	6	7
Perhe, suhteet	3	2	2
Vapaa-aika	2	1	1
Koti, kuluttaminen	1	2	4
POLITIikka	27	23	17
Sisäpolitiikka	6	5	5
Ulkopolitiikka	1	1	1
Kansainvälinen politiikka	9	5	4
Ulkomaat	9	8	5
Kunnallispolitiikka	2	2	1
TALOUS	13	20	18
Talouspolitiikka	1	2	2
Yritystalous	7	11	9
Työmarkkinat	3	8	5
Maatalous	2	1	1
TURVALLISUUS	9	12	14
Maanpuolustus	1	1	1
Rikokset	5	7	9
Onnettomuudet	3	4	5
YMPÄRISTÖ	10	9	11
Energia	3	1	2
Ympäristö	2	5	6
Liikenne	5	2	3
Asuminen	1	1	0
INFORMAATION TUOTANTO JA KIERTO	6	7	6
Historia	2	1	1
Tutkimus	0	2	1
Uskonto, elämäkatsomus	0	1	1
Joukkoviestintä	1	2	1
Koulutus	2	1	2
TERVEYS	5	6	8
Terveys	3	6	7
Sosiaaliturva	1	1	1
Alkoholi	2	0	1
MUU AIHE	11	4	6
Muu aihe	11	4	5
Vähemmistöt	0	0	1